

Efterskolen

Hvad fører den til ?

**Forløbsundersøgelse om
efterskoleelever 1982 til 1997**

Efterskolen

Hvad fører den til ?

Udgivet af Danmarks Statistik

December 1999

ISBN 87-501-1089-6

Omslagsfoto: Efterskolernes Sekretariat

Pris: 120,00 kr. inkl. 25 pct. moms

Oplag: 1.400

Danmarks Statistiks trykkeri, København

Adresser

Danmarks Statistik

Sejrøgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

Fax 39 17 39 99

E-mail: dst@dst.dk

www.dst.dk

Signaturforklaring

- 0 } Mindre end ½ af den anvendte enhed
 0,0 }
 . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
 .. Oplysning for usikker til at angives
 - Nul

Finansiering

Finansieret af Undervisningsministeriet.

© Danmarks Statistik 1999

Enhver form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik, er forbudt efter gældende lov om ophavsret.

Undtaget herfra er citatretten, der giver ret til at citere, med angivelse af denne publikation som kilde, i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet.

DANMARKS STATISTIK
 16 DEC. 1999
 BIBLIOTEKET

Forord

Efterskolen - hvad fører den til?

I skoleårene fra 1982-83 til 1997-98 gik godt 185.000 elever på efterskole. Formålet med denne publikation er at tegne et billede af efterskoleeleverne, deres uddannelsesmæssige og sociale baggrund, samt aspekter af deres efterfølgende valg i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Foruden denne egentlige population inddrages relevante sammenligningsgrupper i dele af bogen. Det drejer sig primært om folkeskoleelever i samme periode.

Beskrivelsen er alene foretaget ved hjælp af oplysninger om elevernes uddannelsesaktiviteter, demografiske forhold, sociale baggrund, beskæftigelsesforhold mv., som allerede forefindes i de forskellige statistikregistre i Danmarks Statistik; registre, der igen bygger på en række administrative data. Det skal derfor fremhæves, at der ikke i forbindelse med undersøgelsen er foretaget nogen ny dataindsamling. Derimod er der foretaget et ganske kompliceret genbrug af data ved at sammenstille foreliggende oplysninger om de godt 185.000 efterskoleelever til et nyt omfattende datasæt.

Karakteren af beskrivelsen er selvsagt præget af det forhold, at der kun er anvendt registerbaserede oplysninger og ikke kvalitative data, som fx interviewoplysninger. Anvendelsen af registerdata har den fordel, at man undgår stikprøver og har kunnet inddrage alle, der i perioden har gået på efterskole.

Bogen indledes med en kort gennemgang af efterskolernes historie og grundlaget for efterskolernes rekruttering af elever. I kapitel 2 belyses den udvikling, elevsammensætningen på efterskolerne har gennemgået. I kapitel 3 beskrives elevernes uddannelsesforløb, mens de var på efterskole. I kapitlet berøres følgende aspekter: uddannelsestid, dvs. den tid eleverne er indskrevet på en efterskole, afbrudte forløb og forskellige efterskoletyper (special- og ordblindeefterskoler). Formålet med kapitel 4 er at vise, hvilke uddannelser efterskoleeleverne vælger efter endt efterskoleophold, hvordan de klarer sig i deres efterfølgende valg i uddannelsessystemet, samt hvor lang tid der går, inden de påbegynder deres videre uddannelsesforløb. Siden hen, i kapitel 5, belyses deres arbejdsmarkedsstatus og branchetilhørsforhold ud fra hvilke uddannelser, efterskoleeleverne har gennemført.

Datagrundlaget og metoder, der er anvendt i undersøgelsen, er beskrevet i kapitel 6. Det omfattende nye datasæt vedrørende efterskoleeleverne vil være velegnet til mange yderligere analyser. Henvendelse herom bedes rettet til Jesper Reif, tlf. 39 17 30 13.

Udgangspunktet for den foreliggende publikation er som nævnt Danmarks Statistiks statistikregistre, men arbejdet med opstillingen af data-

sæt, gennemførelsen af analyserne samt udgivelse af resultaterne er finansieret af Undervisningsministeriet.

Den foreliggende publikation kan ses som en opfølgning og videreførelse af *Forløbsundersøgelse af unge på efterskole* fra 1982, som blev udarbejdet af Sophus Bang Nielsen og var finansieret af Undervisningsministeriet og Forskningsrådene. Endvidere kan bogen ses som en pendant til *Den hvide hue. Hvad fører den til?* fra 1997, som blev gennemført af Hans E. Zeuthen og Carsten U. Zangenberg og var finansieret med tilskud fra Carlsbergfondet. *Den hvide hue* omhandlede studenter og hfere.

Gennemførelse af projektet, som udover nærværende publikation også omfatter en sumdatabase til brug for Undervisningsministeriet, er foregået i en projektgruppe, bestående af: Anita S. Hansen, Dorthe Larsen, Ane Landschultz Klok, Michael Nielsen, Thomas Norup, Jesper Reif, Thomas Q. Rasmussen og Carsten U. Zangenberg. Projektgruppen har ved udarbejdelsen af bogen trukket på en referencegruppe bestående af Sophus Bang Nielsen, leder af Efterskolernes Sekretariat, fagkonsulent Jørn Højer-Pedersen og fuldmægtig Anders Sejersdal Christensen, begge fra Undervisningsministeriet, samt kontorchef Lars Borchsenius, Danmarks Statistik.

Ud over medlemmerne af projekt- og referencegruppe har mange andre medarbejdere i Danmarks Statistik ydet værdifuld assistance i forbindelse med udarbejdelsen af publikationen.

Danmarks Statistik, december 1999

Jan Plovsing / Lars Borchsenius

Indholdsfortegnelse

1.	Om efterskolen	7
1.1	Efterskoler og deres baggrund	7
1.2	Rekrutteringsgrundlag og demografiske forhold	12
2.	Hvem vælger efterskole?	13
2.1	Bestanden af efterskoleelever fra 1982-83 til 1997-98	13
2.2	Alderssammensætningen for efterskoleelever	15
2.3	Geografiske forhold	17
2.4	Skolegang før efterskolen	19
2.5	Social baggrund	21
2.5.1	Familieforhold	21
2.5.2	Forældrenes uddannelsesmæssige baggrund	23
2.5.3	Arbejdsmarkedsforhold	24
2.5.4	Indkomstforhold	27
2.6	Indvandrere og efterkommere	29
3.	Efterskoleforløbet	33
3.1	Uddannelsestid ved efterskolerne	33
3.2	De afsluttede efterskoleforløb	35
3.3	De afbrudte efterskoleforløb	40
3.4	Ordblinde- og specialefterskoler	43
3.5	Anbringelse af efterskoleelever	49
4.	Yderligere uddannelse	51
4.1	Ventetider	51
4.2	Efterskoleelevernes status efter de første år	56
4.3	Efterskoleelevernes første påbegyndte ungdomsuddannelse	59
4.3.1	Karaktergennemsnit ved almen gymnasieuddannelse	62
4.4	Efterfølgende uddannelsesvalg	64
4.5	Afbrud ved udvalgte uddannelser	66
4.6	Uddannelsesforløb efter efterskolen	68
5.	Tilknytning til arbejdsmarkedet	73
5.1	Efterskoleelevernes arbejdsmarkedsstatus i 1997	73
5.2	10 år efter efterskolen	75
5.3	Efter en erhvervsfaglig uddannelse	80
5.4	Ingen efterfølgende uddannelse efter 10. klasse	83
6.	Datagrundlag	87
6.1	Kilder	87
6.2	Indsamling af data for efterskoleområdet	88
6.3	Population	88
6.4	Uddannelsesstatistiske definitioner	89
6.5	Datakvalitet	90
6.6	Oversigt over anvendte registeroplysninger	93
	Bilagstabeller	95

1. Om efterskolen

1.1 Efterskoler og deres baggrund

Frie kostskoler

Efterskoler er frie kostskoler, som tilbyder grundskoleuddannelser på niveau med den traditionelle folkeskoles overbygning, det vil sige 8., 9. og 10. klasse. Herudover tilbydes der på efterskoler en 11. klasse. Det bør nævnes, at 11. klasse kun tilbydes på få almindelige folkeskoler.

Ordblinde- og specialefterskoler

I analysen af efterskoleeleverne er det vigtigt at være opmærksom på, at en del efterskoler har undervisningstilbud, som hovedsageligt rettes mod elever med specielle indlæringsmæssige problemer. Det betyder, at efterskolerne kan opdeles i forskellige typer: Almindelige, ordblinde- og specialefterskoler, som det vises i tabel 1.1. Det fremgår her, at de almindelige efterskoler udgør langt størstedelen af efterskolerne. Ordblinde- og specialefterskolerne udgjorde i 1997-98 henholdsvis 5 pct. og 8 pct., hvilket er en stigning i forhold til 1982-83 på 0,5 og 4,3 procentpoint.

Tabel 1.1

Antal efterskoler fordelt efter efterskoletype, fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
I alt	161	182	193	208	225	237
Almindelige efterskoler	147	165	175	183	195	205
Ordblindeefterskoler	8	10	9	11	11	13
Specialefterskoler	6	7	9	14	19	19

Vigtige årstal for udviklingen af efterskolerne

De første initiativer hen imod den skoleform, der i dag kendes som efterskoler, blev taget i 1851, hvor der i Ryslinge på Fyn som alternativ til de traditionelle grundskoler blev oprettet en såkaldt *Højere bondeskole*, også kaldet *fortsættelsesskole* for drenge i alderen 14-18 år. *Bondeskolens* eksistens blev kortvarig, men i 1879 forsøgte man sig igen med denne nye skoleform, idet der i Galtrup på Mors blev startet en *fortsættelsesskole* for drenge. Betegnelsen efterskole¹ blev først taget i brug i forbindelse med loven om private efterskoler i 1935, hvor skolernes navn ændredes fra *fortsættelsesskoler* til efterskoler. *Fortsættelsesskolerne* efterskolerne eksistens blev styrket i 1930, da det ved lov blev vedtaget at yde statstilskud til disse skoler, jf. tabel 1.2.

Den første formålsbeskrivelse

I loven om efterskoler fra 1942 blev der for første gang opstillet en konkret formålsbeskrivelse for skolerne, og i 1967 blev det ved lov gjort muligt at gennemføre statskontrollerede afgangsprøver på efterskolerne. 1967-loven skal ses i lyset af, at stadig flere unge ønskede den studiekompetencegivende uddannelse, som folkeskolen kunne tilbyde enten i form af realeksamen eller den statskontrollerede afgangsprøve efter 9. og 10. klasse og derfor fravalgte efterskolen. Med muligheden for at aflægge

¹ De fleste efterskoler har en holdningsmæssig baggrund: F.eks. de Grundtvig-Koldske, arbejderbevægelsens skoler mv.

prøve i 1967 fik efterskolerne mulighed for at tiltrække flere elever. Indsatsen blev yderligere styrket i 1969, da det blev besluttet, at ændre tilskudsloven for private skoler, således at 85 pct. af udgifterne til undervisningen blev dækket gennem statsstøtte. Af loven fra 1970 fremgår det, at efterskolernes formål består i at tilbyde 14-18 årige en almindende undervisning, hvor det er muligt at prioritere enkelte fag eller faggrupper. Endelig betød ændringen af folkeskoleloven i 1975, at alle efterskoler kunne tilbyde samme afgangsprøve som folkeskolen.

Tabel 1.2

Vigtige årstal for udviklingen af efterskoler og i efterskolelovgivningen

År	Milepæle for efterskolen
1851	I Ryslinge på Fyn opretter Christen Kold en Højere bondeskole for drenge i alderen 14 til 18 år.
1879	I Galtrup på Mors opretter Anders Poulsen Dal Galtrup efterskole (drengeskole).
1895	Der ydes statstilskud til fortsættelsesskoler / efterskoler på finansloven.
1930	Første egentlige lov om statstilskud til <i>fortsættelsesskoler</i> / efterskoler.
1935	Lov om private efterskoler (navnet ændres fra <i>fortsættelsesskoler</i> til efterskoler).
1942	Lov om efterskoler. Loven fastsætter for første gang et formål for efterskolerne.
1967	Lov om efterskoler. Loven åbner mulighed for at indføre statskontrollerede afgangsprøver på efterskolerne.
1969	Lov om statsstøtte til visse private skoler. Tilskudsloven ændres således at 85 pct. af udgifterne til undervisningen dækkes.
1970	Fælleslov for højskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler. Formålet ændres.
1975	Ændring af folkeskoleloven medførte, at alle efterskoler kunne tilbyde samme afgangsprøver som folkeskolen.
1988	Ændret tilskudslov. Overgang til rammetilskud og taxameterordning.
1992	Ændret elevstøtte. Kommunestøtten bliver obligatorisk.
1994	Ny fælleslov for højskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler. Formålet ændres.
1996	Særlov om Tvind skoler. 13 efterskoler mister tilskud og tilsyn.
1999	Særloven om Tvind skoler ophæves efter dom i Højesteret.
1999	Ændring af folkeskoleloven om 10. klasse. Ændrer også vilkårene for efterskolernes fremtidige tilbud til 10. klasse.

Kilde: Efterskolernes sekretariat.

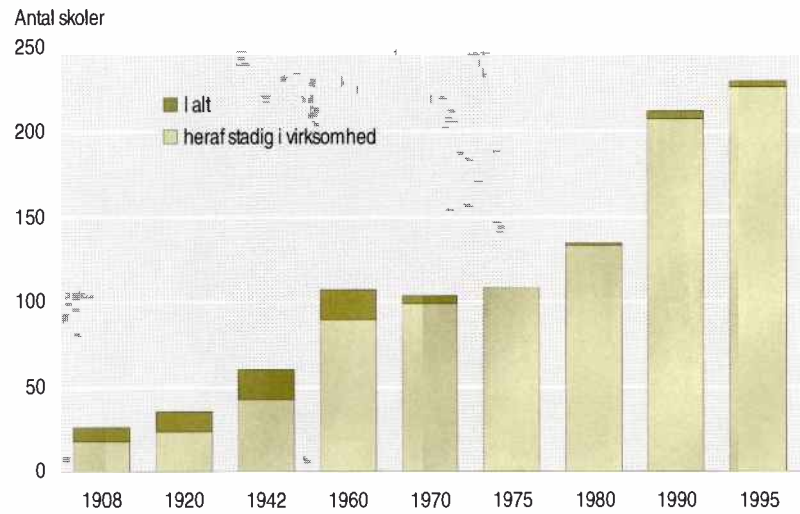
Af begivenheder, som de seneste år har haft betydning for efterskolerne, kan blandt andet nævnes ændringen af tilskudsloven i 1988, hvor man gik over til rammetilskud og taxameterordning. I 1992 ændredes elevstøtten således, at kommunestøtten blev obligatorisk, og generelt blev støtten til eleverne væsentligt forbedret. I 1994 ændredes formålsparagraffen for efterskolerne.

Stigning i antallet af efterskoler

I figur 1.1 fremgår det, hvordan antallet af efterskoler har udviklet sig fra starten af dette århundrede og frem til i dag. Det ses, at der har været en støt stigning i antallet af efterskoler, om end antallet stagnerede i perioden fra 1960 til midten af 1970'erne. Denne stagnering skal imidlertid ikke ses som en lavkonjunktur for efterskolemiljøet, idet antallet af elever mere end fordobledes i denne periode.

Figur 1.1

Udviklingen i antallet af efterskoler for perioden 1908-1995

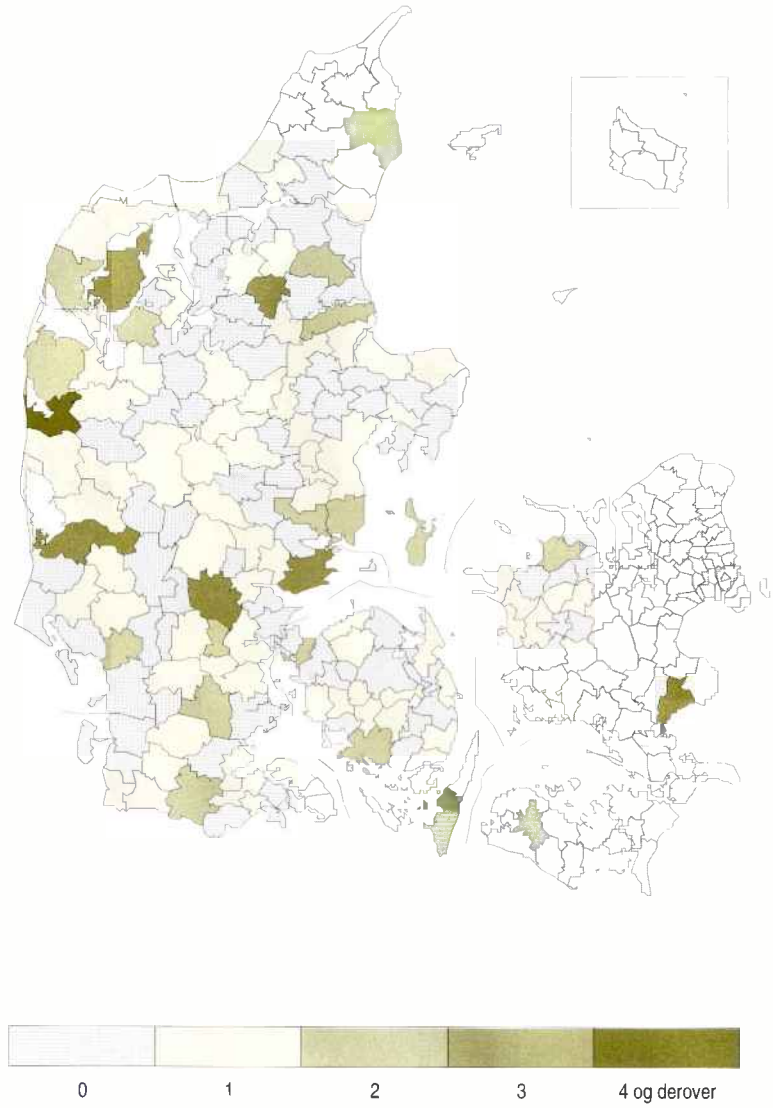
Kilde: Efterskolernes sekretariat.

Få efterskoler i hovedstadsområdet

For at give et billede af, hvordan efterskolerne antalsmæssigt fordeler sig på landsplan, præsenteres i figur 1.2 og 1.3 to kort, som viser skolernes kommunale placering i 1982-83 henholdsvis 1997-98. Kortene giver et indtryk af, at efterskolernes placering stadig er præget af den oprindelige idé, hvor skolerne var tænkt som et uddannelses tilbud til unge i landdistrikterne. Det skal understreges, at skolerne i dag også er repræsenteret i storbyerne, selvom efterskolerne i 1990'erne stadig finder størst udbredelse i provinsen. Kortene viser således, at hovedstadsområdet har en yderst svag repræsentation af efterskoler, en struktur som ikke er ændret væsentligt i perioden 1982-83 til 1997-98.

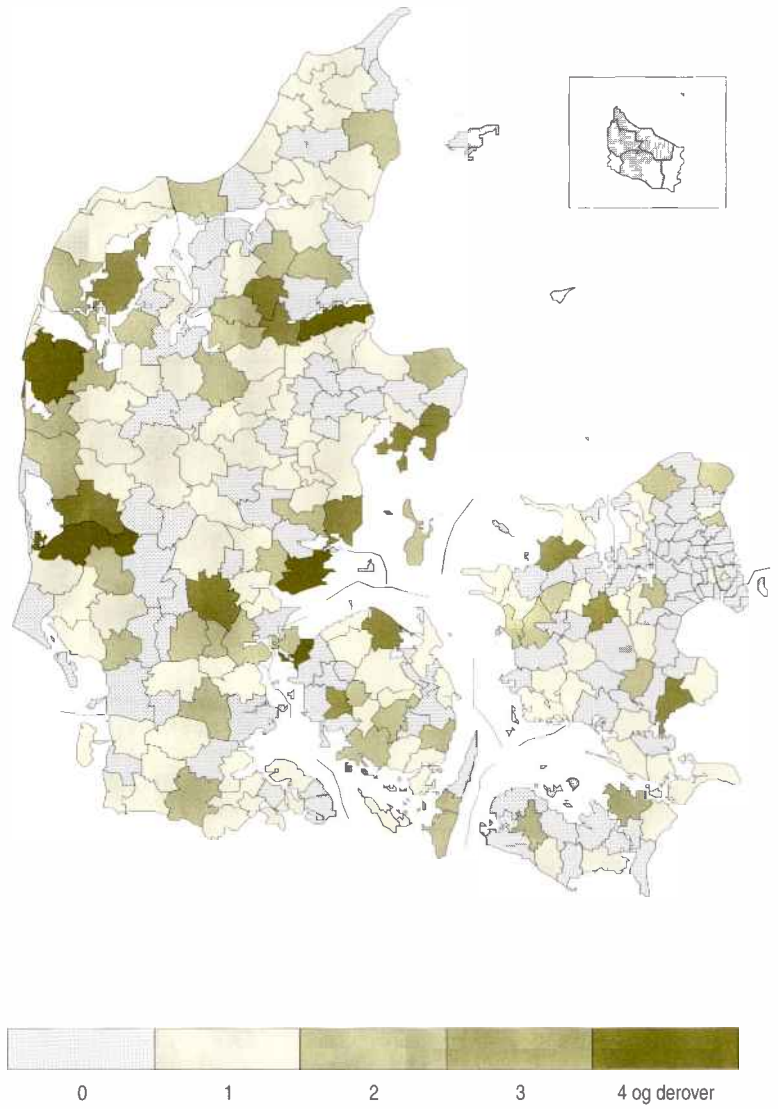
Figur 1.2

Antal efterskoler fordelt på kommuner i 1982-83

Figur 1.3

Antal efterskoler fordelt på kommuner i 1997-98

1.2 Rekrutteringsgrundlag og demografiske forhold

Rekrutteringsgrundlag

Dette kapitel afsluttes med en kort gennemgang af efterskolernes rekrutteringsgrundlag. Efterskolernes rekrutteringsgrundlag kan siges at bestå af alle de elever, der er indskrevet på grundskolens overbygningsniveau. En angivelse af rekrutteringsgrundlaget fordelt efter alder vanskeliggøres af, at det ikke entydigt kan angives, hvor gamle eleverne er på de enkelte klassetrin. Hovedparten af de elever, der går på efterskole, er 14 til 17 år gamle, hvorfor denne gruppe her, og i det følgende, bliver brugt som grundlag for analysen af efterskolernes rekruttering af elever.

Tabel 1.3

Antallet af 14-17-årige: Efterskolernes rekrutteringsgrundlag, fra 1/1-1982 til 1/1 -1997

	1/1 1982	1/1 1985	1/1 1988	1/1 1991	1/1 1994	1/1 1997
I alt	334 585	297 088	294 216	283 135	254 270	231 926
14 år	80 510	70 925	71 786	66 068	60 644	55 080
15 år	87 253	71 115	75 463	72 774	63 449	55 422
16 år	84 493	74 189	75 402	71 982	63 371	59 661
17 år	82 329	80 859	71 565	72 311	66 806	61 763
Dreng	171 394	152 213	150 401	144 588	130 196	118 426
14 år	41 106	36 241	36 667	33 983	31 004	28 254
15 år	44 685	36 570	38 434	36 963	32 467	28 177
16 år	43 297	38 120	38 703	36 692	32 354	30 429
17 år	42 306	41 282	36 597	36 950	34 371	31 566
Piger	163 191	144 875	143 815	138 547	124 074	113 500
14 år	39 404	34 684	35 119	32 085	29 640	26 826
15 år	42 568	34 545	37 029	35 811	30 982	27 245
16 år	41 196	36 069	36 699	35 290	31 017	29 232
17 år	40 023	39 577	34 968	35 361	32 435	30 197

Mindre ungdomsårgange

Af tabel 1.3 fremgår det at antallet af 14 til 17 årige falder kraftigt over den undersøgte periode. Hvor der i 1982 i alt var 334.585 personer i de relevante aldersgrupper, var antallet i 1997 nede på 231.926, svarende til et fald på cirka 30 pct. Faldet i perioden er dog kraftigst for de yngste årgange.

2. Hvem vælger efterskole?

Elevsammensætningen over 16 år

I kapitlet tegnes et billede af de elever, som i perioden fra 1982-83 til 1997-98 havde et kortere eller længere ophold på en efterskole. Der fokuseres på den udvikling i elevsammensætningen på efterskolerne, som kan konstateres over de betragtede 16 år. Kapitlet har tre hovedtemaer. For det første et demografisk, hvor eleverne fordeles på køn, alder og klassetrin. Herudover undersøges regionale forskelle i antallet af elever, som går på efterskole. For det andet ses der på elevernes forskellige forudgående grundskoleuddannelser, det vil sige de uddannelsesforløb, som eleverne har været igennem før optagelsen på efterskolen. Det sidste hovedtema i kapitlet omhandler elevernes sociale baggrund. Det undersøges om der kan identificeres specielle karakteristika i relation til forældrenes arbejdsmarkeds-, familie- og uddannelsesstatus. For at tydeliggøre disse karakteristika inddrages folkeskoleelever som sammenligningsgruppe. Med folkeskoleelever forstås elever fra både offentlige og private grundskoler udover efterskoler.

13 pct. har været på efterskole

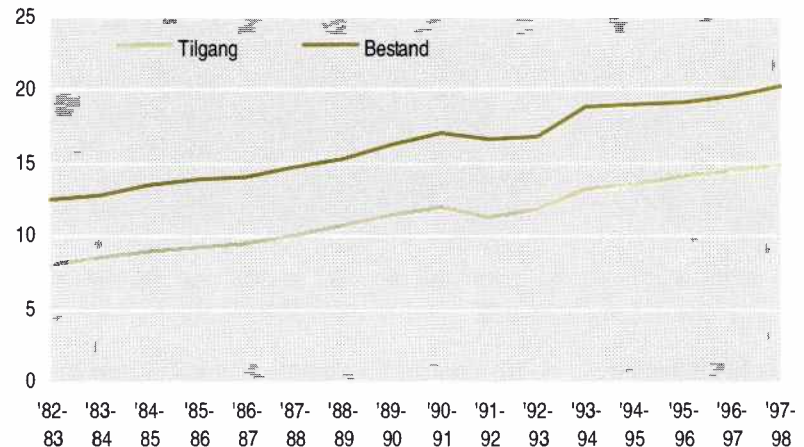
2.1 Bestanden af efterskoleelever fra 1982-83 til 1997-98

Over hele perioden fra skoleåret 1982-83 til 1997-98 har i alt 185.706 personer været indskrevet på en efterskole, heraf er 906 personer døde, ved analyseperiodens afslutning. Dette svarer til, at 3,5 pct. af den samlede befolkning i 1998 har været på en efterskole. Ses derimod på den del af befolkningen, som fra 1982-83 til 1997-98 udgjorde efterskolernes elevgrundlag, det vil sige de, der fra 1982-83 til 1997-98 var mellem 14 og 17 år (jf. kapitel 1), har omkring 13 pct. benyttet sig af muligheden for et ophold på en efterskole.

Figur 2.1

Bestanden af efterskoleelever og tilgangen af nye elever, fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

Antal elever i 1.000

Anm. Med tilgang menes, første gang eleven registreres på en efterskole.

I hele perioden er der årligt i gennemsnit optaget 11.000 nye elever på efterskolerne.

Kommunal elevstøtte

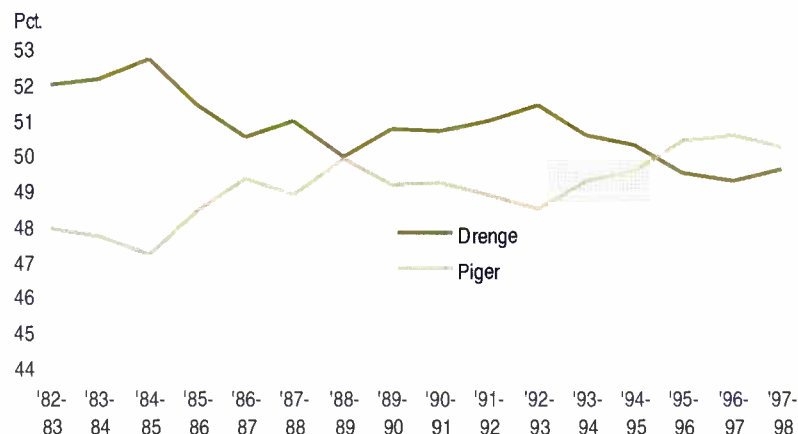
I figur 2.1 ses tilgangen til efterskolerne samt skolernes elevbestand for de enkelte år i den betragtede periode. For perioden som helhed ses, at den årlige tilgang af nye elever har været stigende. Dog bemærkes et kortvarigt fald i 1991-92 og 1992-93. En af forklaringerne kan være, at mange kommuner i den periode nedsatte elevstøtten til efterskoleelever, således at det kunne være uoverkommeligt for nogle familier at yde egenbetalingen til efterskolen. I 1993-94 ses en bemærkelsesværdig stigning i tilgangen af nye elever til efterskolerne, idet der var 1.400 flere nye indskrivninger end året før. Denne stigning kan skyldes loven fra 1992, hvor den kommunale støtte blev gjort obligatorisk.

Drenge starter tidligere på efterskole

Ses der på de enkelte klassetrin, indikeres af figur 2.3, at drenge er yngre end piger, når de starter på efterskole. Således er der i elevbestanden for 8. og 9. klasse en overvægt af drenge, mens billedet vender når eleverne kommer i 10. klasse. Ses der på samtlige klassetrin under ét (figur 2.2), dominerer drengene billedet frem til 1995-96, hvor der for første gang var flest piger på efterskolerne. Fra 1982-83 til 1997-98 har der endvidere været en generel tendens til, at efterskoleelever har været ældre, når de påbegynder et efterskoleophold. Dette fremgår af, at den relative andel af efterskoleelever på 8. klassetrin er faldet gennem de seneste 16 år. For 10. klasse ses derimod en kraftig stigning, således udgjorde eleverne i 1997-98 i alt 60 pct. af samtlige efterskoleelever, mens det tilsvarende tal i 1982-83 var 45 pct. For hele perioden gælder at piger i højere grad end drenge udgør bestanden i 10. klasse på efterskolerne.

Figur 2.2

Relativ fordeling af bestanden af efterskoleelever på køn, fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

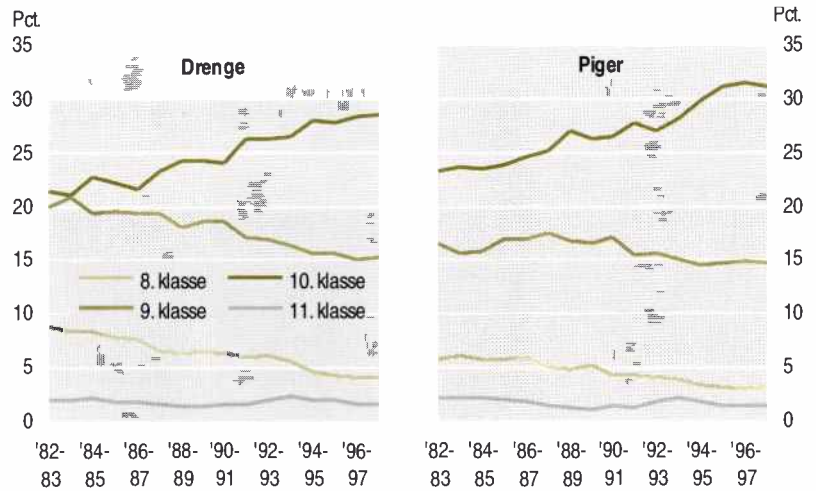
Flere i 10. klasse

10. klassernes voksende andel af efterskoleeleverne viser, at det op igennem 1980'erne og 1990'erne er blevet mere populært at tage især 10. klasse på en efterskole. Samtidig har folkeskolen oplevet et fald i antallet af elever i 10. klasse. I 1982-83 var der 49.080 elever, som tog 10. klasse

på en folkeskole, mens dette tal i 1997-98 var faldet til 25.913. Dette skal ses i lyset af, at elevgrundlaget var faldende i perioden.

Figur 2.3

Relativ fordeling af bestanden af efterskoleelever fordelt efter køn og klassetrin, fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

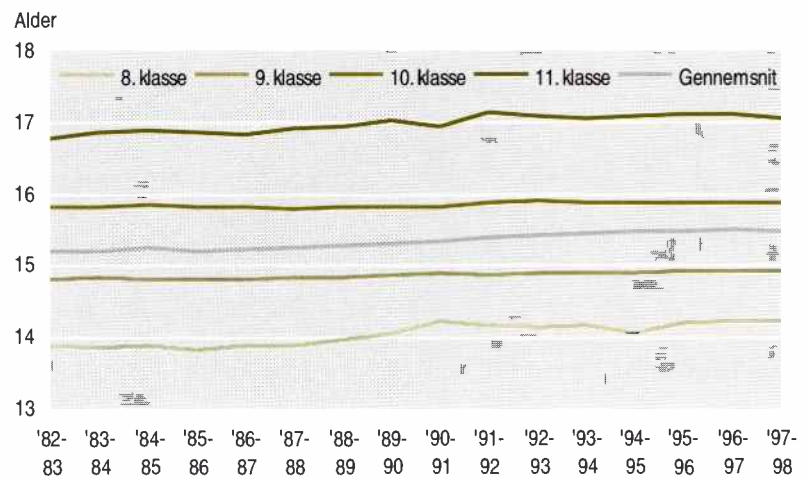

2.2 Alderssammensætningen for efterskoleelever

I dette afsnit ses der på efterskoleelevernes alderssammensætning.

Figur 2.4

Gennemsnitsalder for efterskoleelever fordelt på klassetrin, fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

Stigende alder

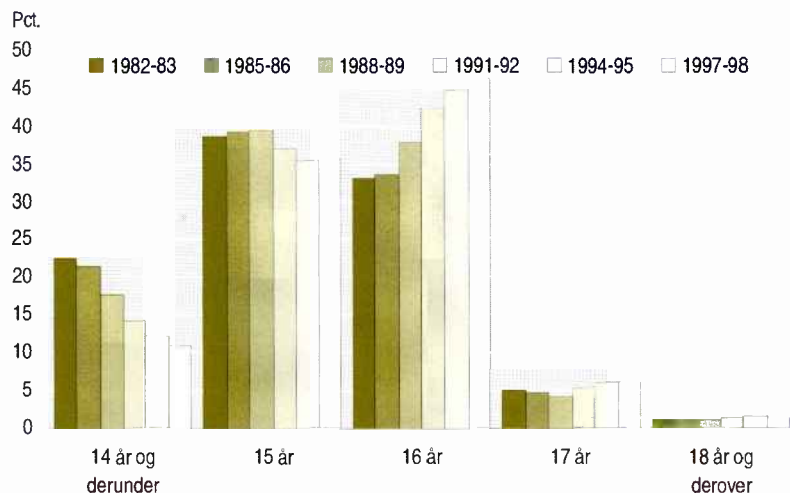
Gennemsnitsalderen for efterskoleelever har gennem hele perioden ligget mellem 15,2 og 15,5 år. For hvert af de enkelte klassetrin ses i figur 2.4, at gennemsnitsalderen har været stigende.

Færre 14 årige

Den stigende søgning til efterskolernes 10. klasse har naturligt medført, at aldersfordelingen er ændret i perioden fra 1982 til 1997. Andelen af 14-årige er faldet fra 22 pct. i 1982-83 til 11 pct. af bestanden i 1997-98. Den øgede opmærksomhed omkring efterskolens 10. klasse har betydet, at de 16-årige i 1997-98 udgjorde den største aldersgruppe med 46 pct. af eleverne. I begyndelsen af 1980'erne udgjorde de 16-årige kun 33 pct. og blev dermed overgået af de 15-åriges andel på 39 pct., jf. figur 2.5.

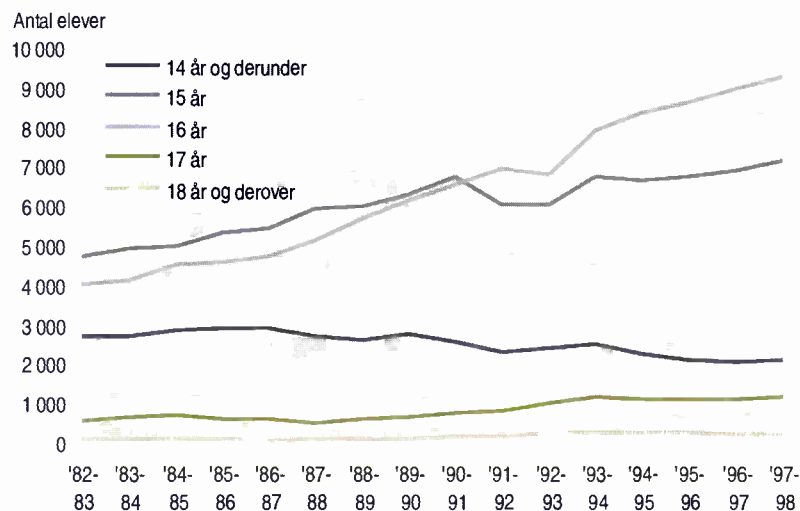
Figur 2.5

Efterskoleelever fordelt efter alder pr. 31. december i skoleåret, fra 1982-83 til 1997-98

Figur 2.6

Bestanden af efterskoleelever fordelt efter alder pr. 31. december i skoleåret, fra 1982-83 til 1997-98

Flere 16 årige

I figur 2.6 ses de absolutte fordelinger, der illustrerer hvordan efterskoleelevernes alderssammensætning har udviklet sig over tid. Her gives det samme billede som blev vist i figur 2.5. Det fremgår tydeligt, at den vok-

sende interesse for efterskolerne har været mest udpræget for de 15 og 16-årige. For de ældste årgange, det vil sige de 17 og 18-årige, observeres en beskedent vækst sidst i perioden. Antallet af 14-årige har været faldende over den betragtede periode, hvilket er forklaringen på at andelen af efterskoleelever i 8. klasse er blevet reduceret.

2.3 Geografiske forhold

Elevers bopælsamt

I afsnit 2.1 blev det vist, at der har været en markant stigning i tilgangen af elever til efterskolerne i den undersøgte periode.

Tabel 2.1

Antal efterskoleelever fordelt på bopælsamt, fra 1982-83 til 97-98

	Skoleår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
I alt	12 443	13 831	15 311	16 594	18 945	20 157
Københavns Kommune ..	356	308	342	378	430	442
Frederiksberg Kommune	57	76	58	56	73	70
Københavns Amt	770	801	680	780	904	1 018
Frederiksborg Amt	681	729	717	767	827	830
Roskilde Amt	455	575	639	598	677	623
Vestsjællands Amt	717	776	853	854	1 078	1 147
Storstrøms Amt	440	528	667	807	939	955
Bornholms Amt	102	98	136	140	175	151
Fyns Amt	1 225	1 316	1 685	1 789	1 998	2 085
Sønderjyllands Amt	901	1 094	1 145	1 379	1 580	1 625
Ribe Amt	776	892	936	1 025	1 200	1 293
Vejle Amt	1 137	1 201	1 348	1 376	1 550	1 661
Ringkøbing Amt	1 604	1 795	1 929	2 168	2 357	2 484
Århus Amt	1 016	1 251	1 412	1 631	1 791	2 108
Viborg Amt	847	941	1 159	1 219	1 386	1 476
Nordjyllands Amt	1 337	1 428	1 572	1 595	1 957	2 178
Uoplyst	22	22	33	32	23	11
	pct.					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Københavns Kommune ..	2,9	2,2	2,2	2,3	2,3	2,2
Frederiksberg Kommune	0,5	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3
Københavns Amt	6,2	5,8	4,4	4,7	4,8	5,1
Frederiksborg Amt	5,5	5,3	4,7	4,6	4,4	4,1
Roskilde Amt	3,7	4,2	4,2	3,6	3,6	3,1
Vestsjællands Amt	5,8	5,6	5,6	5,1	5,7	5,7
Storstrøms Amt	3,5	3,8	4,4	4,9	5,0	4,7
Bornholms Amt	0,8	0,7	0,9	0,8	0,9	0,7
Fyns Amt	9,8	9,5	11,0	10,8	10,5	10,3
Sønderjyllands Amt	7,2	7,9	7,5	8,3	8,3	8,1
Ribe Amt	6,2	6,4	6,1	6,2	6,3	6,4
Vejle Amt	9,1	8,7	8,8	8,3	8,2	8,2
Ringkøbing Amt	12,9	13,0	12,6	13,1	12,4	12,3
Århus Amt	8,2	9,0	9,2	9,8	9,5	10,5
Viborg Amt	6,8	6,8	7,6	7,3	7,3	7,3
Nordjyllands Amt	10,7	10,3	10,3	9,6	10,3	10,8
Uoplyst	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1

Væksten har dog ikke været jævnt fordelt over hele landet, hvilket ses ved at betragte tilgangen af elever til efterskolerne i de enkelte amter hver for sig. Når der i dette afsnit ses på regional fordeling af efterskoleelever er der ikke tale om efterskolernes geografiske placering, men om elevernes bopælsamt, da de valgte efterskolen.

Vest for Storebælt

På trods af det store befolkningsgrundlag i København er der relativt få københavnske elever på efterskolerne. Dette gælder i øvrigt generelt for alle kommuner øst for Storebælt, mens det modsatte er kendetegnende for Fyn og i udpræget grad Jylland, jf. tabel 2.1. Tabellen viser en stigning i elevtallet vest for Storebælt. Andelen af den samlede bestand af efterskoleelever i de enkelte amter er vokset, med undtagelse af Vejle og Ringkøbing amter. På trods af Ringkøbing amts mindskede andel af den samlede elevbestand på efterskolerne er det stadig her man finder den største andel (12,3 pct. i 1997-98) af elever, der vælger et ophold på en efterskole. Samlet set er andelen af elever, som kommer fra den vestlige del af landet vokset fra 71,0 pct. i 1982-83 til 73,9 pct. i 1997-98.

Isoleret stigning i Storstrøms Amt

Øst for Storebælt er det udelukkende i Storstrøms Amt, at andelen af den samlede elevbestand har været stigende. I de resterende amter er andelen faldet, således at der for den østlige del af landet samlet set er sket en nedgang i andelen af den samlede elevbestand fra 28,8 pct. i 1982-83 til 26,0 pct. i 1997-98.

Laveste vækst i Frederiksborg Amt

Til trods for at der i nogle amter er registreret en tilbagegang i andelen af efterskoleelever i forhold til den samlede bestand på landsplan, har alle amter oplevet en vækst i antallet af efterskoleelever. Den største tilvækst har der været i Storstrøms Amt og Århus Amt, som begge skiller sig markant ud ved mere end en fordobling i elevtallet. I gennemsnit har væksten i de enkelte amter været på 58 pct., mens væksten for hele landet har været på 62 pct. Periodens laveste tilvækst er på 22 pct. og ses i Frederiksborg Amt.

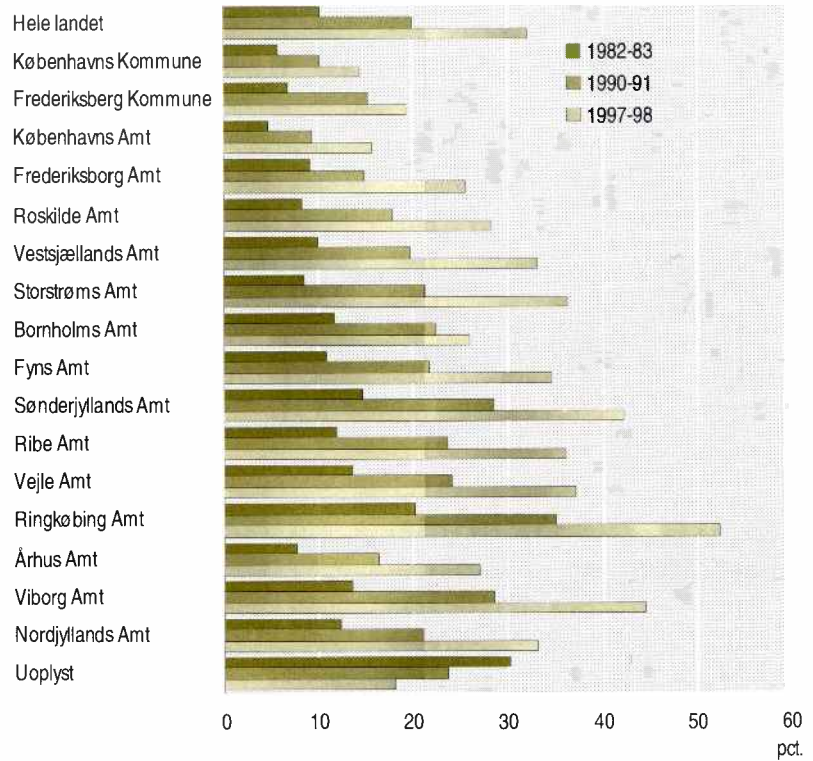
I Danmark er der 9 års undervisningspligt, 10. klasse er således valgfri. Når man betragter efterskoleforløb, viser det sig at 75 pct. af alle forløb i 1996-97 omfattede 10. klasse, jf. kapitel 3. Dette er som nævnt tidligere en følge af, at tilgangen til efterskolernes 10. klasse er vokset markant.

Flere 10. klasseselever fra Ringkøbing Amt

Et overblik over antallet af efterskoleelever på 10. klassetrin i forhold til de enkelte amters samlede bestand af 10. klasseselever ses af figur 2.7. Som ovenfor fremgår det, at Ringkøbing Amt har den største andel (52 pct.) af elever, der vælger at gennemføre 10. klasse på en efterskole. I den modsatte ende ligger Københavns Kommune med en andel på 15 pct.

Figur 2.7

Andelen af efterskoleelever i 10. klasse i forhold til alle elever på 10. klassetrin fordelt på bopælsamt i skoleårene 1982-83, 1990-91 og 1997-98

2.4 Skolegang før efterskolen

Hovedsageligt fra offentlige folkeskoler

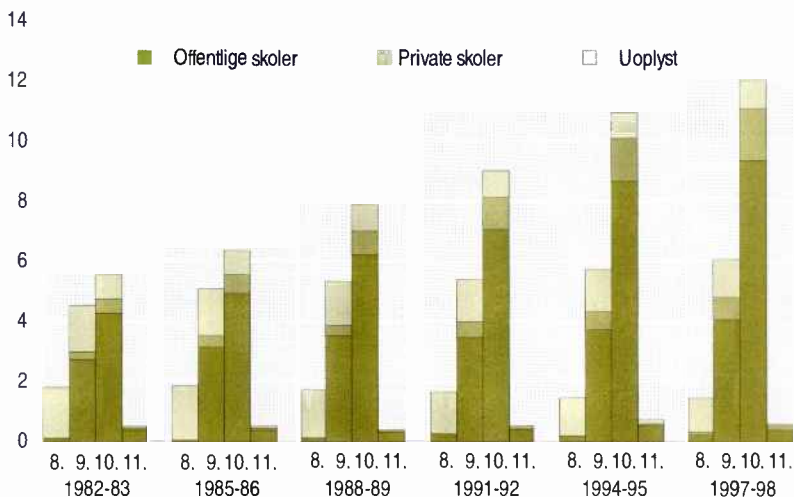
Det er interessant, om elevernes tidligere skolebaggrund har betydning for, om de vælger at gennemføre en del af grundskolens overbygning på en efterskole. Det var tidligere almindeligt, at efterskolerne hovedsageligt modtog elever fra den offentlige folkeskole. Figur 2.8 bekræfter dette, fordi den offentlige folkeskole samlet set har langt flere elever end de private skoler¹. Det ses af figur 2.8, at den tidligere skolebaggrund for en del elever er uoplyst. Det skyldes, at der ikke har været mulighed for at fastsætte, hvilken skole eleverne tidligere var tilmeldt. For eleverne i 8. klasse skyldes en del af problemet, at Danmarks Statistik først registrerer elever fra 8. klasse.

¹ Det skal nævnes, at gruppen af offentlige skoler ikke kun omfatter folkeskolerne, men består af statslige-, kommunale-, amtskommunale- og selvejende offentlige skoler. Da de kommunale skoler og dermed folkeskolerne står for langt størstedelen af eleverne, er det valgt at slå de fire kategorier sammen til offentlige skoler.

Figur 2.8

Efterskoleelever fordelt på den tidligere grundskoles ejerforhold, fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

Antal elever i 1.000

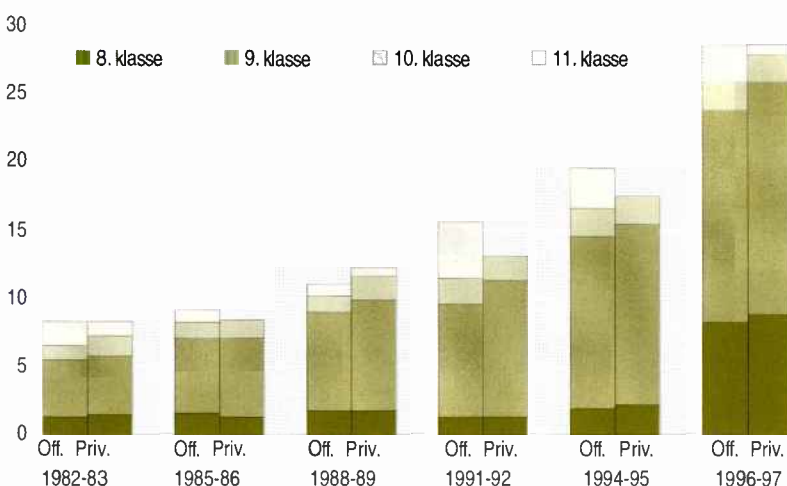
Større andel fra privatskoleklasserne

En anden tilgangsvinkel er at se på andelen af elever fra henholdsvis offentlige og private skoler, som vælger at fortsætte på en efterskole, jf. figur 2.9. Det fremgår, som tidligere nævnt, at andelen af elever, der tager på efterskole, har været stigende fra 1982-83 til 1997-98.

Figur 2.9

Andelen af elever fra offentlige og private skoler som vælger efterskole, fra skoleårene 1982-83 til 1996-97

Pct.

Anm. Klassetrinene refererer til det klassetrin, efter hvilket eleven forlod folkeskolen til fordel for efterskolen. Dette betyder, at figuren ikke siger noget om den tidligere skolegang for efterskolernes 8. klasse, fordi eleverne ikke registreres for 8. klasse.

Herudover er det bemærkelsesværdigt, at andelen af elever, der tager på efterskole, er større for privatskolerne end for de offentlige skoler, når

man ser bort fra 11. klassetrin. Dette billede gør sig gældende uanset årgang og stort set for alle klassetrin med undtagelse af elever, der startede på efterskole efter 8. klasse i 1985-86 og 1991-92 samt efter 10. klasse i 1991-92.

2.5 Social baggrund

Familie, uddannelse og arbejdsmarked

I de følgende afsnit belyses eventuelle sammenhænge mellem social baggrund og valg af efterskole. Belysningen foretages ved at sammenligne efterskoleelever med folkeskoleelever. Den sociale baggrund er i dette materiale afgrænset ved fordelinger af elevernes familieforhold samt deres forældres uddannelses-, indkomst- og arbejdsmarkedsforhold.

Biologiske- og adoptivforældre

Der gøres opmærksom på, at det her er valgt at fokusere på de forældre, der henvises til i det centrale personregister (CPR), hvorfor det kun vil være de biologiske forældre og adoptivforældre, som indgår i analysen, mens stedforældre ikke indgår.

2.5.1 Familieforhold

Stigende andel af enlige forældre

En opgørelse over familiesammensætningen² for efterskoleelever viser, at den typiske efterskoleelev har forældre, som er gift med hinanden, jf. tabel 2.2. Dette gælder ligeledes for folkeskoleelever, dog ligger andelen her lidt højere. Set over perioden fra 1982 til 1997 er den relative andel af efterskoleelever, hvis forældre er gift, faldet fra 75,3 pct. til 67,3 pct. De tilsvarende tal for folkeskoleelever er 82,5 pct. henholdsvis 70,6 pct., hvilket betyder at forskellen mellem de to elevgrupper er blevet mindre. Der er i samme periode sket en stigning i andelen af enlige forældre.

Flest gifte forældre ...

Over hele perioden udgør andelen af gifte og samlevende forældre langt den største for begge elevgrupper. Denne andel er større for folkeskoleelever end for efterskoleelever. Derimod er andelen af samboende par størst for efterskoleeleverne gennem hele perioden. Andelen af enlige forældre til folkeskoleeleverne stiger fra en mindre andel i starten af perioden til en andel i slutningen af perioden, som nærmer sig andelen for efterskoleelevernes forældre.

² Ved familiesammensætning forstås, hvilken type familie (civilstandsstatus), en familie danner. Af tabel 2.2 fremgår de forskellige muligheder for familietyper.

Tabel 2.2

Familiestatus for efter- og folkeskoleelevers forældre, fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
Efterskole						
Enlig	16,0	17,3	17,7	19,5	19,2	18,7
Gift	75,3	72,7	71,3	68,0	67,7	67,3
Samlevende par ¹ ...	1,0	2,0	2,4	3,4	4,2	5,2
Samboende par ²	3,9	4,2	4,5	4,9	4,6	4,4
Uoplyst	3,8	3,8	4,0	4,3	4,3	4,4
Folkeskole						
Enlig	11,5	12,8	14,1	15,5	16,5	17,0
Gift	82,5	79,9	77,2	74,5	72,0	70,6
Samlevende par ¹ ...	0,7	1,7	2,8	4,0	5,3	6,3
Samboende par ²	2,8	2,9	3,2	3,4	3,5	3,4
Uoplyst	2,4	2,6	2,7	2,7	2,6	2,5

¹ Samlevende par defineres som par, der uden at være gift med hinanden har fælles børn og bor sammen.

² Samboende par defineres som en mand og en kvinde, der bor på samme adresse uden at være gift med hinanden og uden at have fælles børn. Desuden skal det gælde, at aldersforskellen ikke overstiger 15 år, og at der ikke bor andre voksne på adressen.

**... med
hjemmeboende børn**

En uddybning af efterskoleelevernes familieforhold fås ved at se på, hvordan eleverne bor³. Af tabel 2.3 ses ikke overraskende, at de fleste elever bor hos begge deres forældre. Sammenlignet med folkeskoleeleverne er andelen af elever over hele perioden, der bor hos begge forældre, i gennemsnit knap 9 procentpoint større for folkeskoleeleverne end for efterskoleeleverne.

Tabel 2.3

Efterskole- og folkeskoleelever fordelt efter familiesammensætning, fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
Efterskoleelever						
Bor hos begge forældre	64,8	63,1	62,7	59,8	60,2	60,8
Bor hos mor i nyt par	8,4	11,2	11,7	13,1	13,1	13,1
Bor hos enlig mor	15,0	15,6	16,0	17,9	17,3	16,7
Bor hos far i nyt par	2,2	2,5	2,8	2,8	2,8	2,4
Bor hos enlig far	3,1	3,2	3,4	3,4	3,4	3,5
Bor uden egne forældre og uoplyst	6,6	4,5	3,4	2,9	3,1	3,5
Folkeskoleelever						
Bor hos begge forældre	75,6	73,2	71,5	69,5	67,8	66,9
Bor hos mor i nyt par	6,0	8,0	8,5	9,3	9,8	10,4
Bor hos enlig mor	11,8	12,2	13,2	14,3	15,3	15,5
Bor hos far i nyt par	1,5	1,6	1,8	1,9	1,8	1,9
Bor hos enlig far	2,3	2,5	2,7	3,0	2,9	3,0
Bor uden egne forældre og uoplyst	2,8	2,6	2,4	2,1	2,3	2,3

³ Der ses her på elevernes hjemadresse.

Forskellene udjævnes

Sammenfattende for familieforholdene for efterskoleelever kan siges, at der i den betragtede periodes begyndelse var relativt mange elever med enlige forældre, og sammenholdt med folkeskoleelevernes forældre var der markant færre gifte forældrepar. Ser man på de, der bor hos mor i nyt par, er der sket en klar stigning. Forskellene for de to elevgrupper er blevet udjævnet i løbet af den viste periode.

2.5.2 Forældrenes uddannelsesmæssige baggrund

Forældrenes uddannelse har i tidligere undersøgelser vist sig at have stor betydning for børnenes valg af uddannelse.

Færre forældre uden uddannelse

I det følgende ses der på den af forældrene til en efterskoleelev, som har den højeste fuldførte uddannelse. Andelen af forældre med en grundskoleuddannelse som den højeste, er faldet markant, jf. tabel 2.4. I perioden fra 1982 til 1997 steg andelen af forældre med erhvervsfaglige og videregående uddannelser. Andelen af forældre med en kort- eller mellemlang videregående uddannelse er steget med 6 procentpoint, mens andelen af forældre med en lang videregående uddannelse er steget med 3 procentpoint. Forældre med en erhvervsfaglig uddannelse udgjorde den væsentligste andel på 40,9 pct. i 1997-98, hvilket er en stigning på 8 procentpoint sammenlignet med 1982-83. I 1982-83 havde 39,3 pct. af efterskoleelevernes forældre en grundskoleuddannelse som højeste fuldførte uddannelse, mens der i 1997-98 kun var tale om 13,9 pct.

Tabel 2.4

Forældre¹ til efterskoleelever fordelt efter deres højeste fuldførte uddannelse; fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangså					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
Grundskoleuddannelse	39,3	31,0	23,3	19,5	16,1	13,9
Almengymnasiale uddannelser ..	0,4	0,3	0,4	0,6	0,6	0,9
Erhvervsfaglige uddannelser	32,9	35,4	38,9	40,4	39,7	40,9
Korte videregående uddannelser	5,0	6,1	8,0	9,3	10,7	10,6
Mellemlange videregående udd.	9,4	11,2	13,0	13,3	13,6	14,9
Lange videregående uddannelser	2,5	3,0	3,6	4,5	5,1	5,8
Uddannelser uden for niveau ²	3,7	2,6	2,8	3,6	4,5	5,2

¹ Det er den af elevens forældre, som har den højeste fuldførte uddannelse, der indgår i tabellen.

² Uddannelser, der ikke indgår i Danmarks Statistiks opgørelser

Højere uddannelsesnivea for forældre til folkeskoleelever

Sammenlignes der med folkeskoleelevernes forældre (tabel 2.5) ses samme tendenser med hensyn til udviklingen i forældrenes højeste fuldførte uddannelse. Dog skal det nævnes, at folkeskoleelevernes forældres uddannelsesniveau var højere i starten af perioden fra 1982 til 1997, idet gruppen af forældre med grundskole som højeste fuldførte uddannelse udgjorde en andel, som var 10 procentpoint mindre hos folkeskoleelevernes forældre end hos efterskoleelevernes. Hos førstnævnte gruppe var der

42,3 pct., som havde taget en erhvervsfaglig uddannelse mod 32,9 pct. for forældre til efterskoleelever.

Tabel 2.5

Forældre¹ til folkeskoleelever fordelt på deres højeste opnåede uddannelse, fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangsår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
Grundskoleuddannelse	29,6	22,6	17,8	15,6	13,6	12,5
Almengymnasiale uddannelser ..	0,4	0,4	0,5	0,6	0,8	1,0
Erhvervsfaglige uddannelser	42,3	43,0	43,2	43,3	40,9	39,9
Korte videregående uddannelser	5,4	6,4	7,9	8,9	9,5	9,7
Mellemlange videregående udd.	10,0	11,6	12,8	12,7	12,6	13,0
Lange videregående uddannelser	4,4	5,5	6,1	6,3	6,8	7,6
Uddannelser uden for niveau ²	3,4	3,3	4,6	6,8	9,2	11,5

¹ Det er den af elevens forældre, som har den højeste fuldførte uddannelse, der indgår i tabellen.

² Uddannelser, der ikke indgår i Danmarks Statistiks opgørelser

Niveauerne udjævnes

I slutningen af perioden er der i forhold til 1982-83 sket en udjævning af forskellen i uddannelsesniveauerne hos de to elevgruppers forældre. For andelen med henholdsvis grundskole-, erhvervsfaglige uddannelser og lange videregående uddannelser er billedet dog stadig det samme. Således er andelen af forældre, der har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse størst hos efterskoleelevernes forældre, mens det omvendte gør sig gældende for erhvervsfaglige⁴ og videregående uddannelser. I forhold til 1982-83 er der sket et skift, når man ser på korte og mellemlange videregående uddannelser. Andelen af disse var i 1997-98 større hos efterskoleelevernes forældre.

2.5.3 Arbejdsmarkedsforhold

Erhvervsfrekvens

Erhvervsfrekvensen angiver antal forældre i arbejdsstyrken i procent af den samlede forældregruppe (under 67 år). Erhvervsfrekvensen for forældre til efterskoleelever har gennem hele perioden ligget mellem 88 pct. og 91 pct., hvilket ikke er meget forskelligt fra folkeskoleelevernes forældre. Dog bør det nævnes, at erhvervsfrekvensen for sidstnævnte gruppe fra 1982-83 til 1993-94 generelt lå en anelse højere end erhvervsfrekvensen for efterskoleforældrene. I 1994-95 skete et skift, således at frekvensen for forældrene til efterskoleeleverne i den resterende del af perioden lå en smule over folkeskoleforældrenes erhvervsfrekvens, jf. tabel 2.6. Erhvervsfrekvensen for hele befolkningen lå i samme periode mellem 79 og 81 pct.

⁴ 1997-98 er det eneste år, hvor andelen af forældre med en erhvervsfaglig uddannelse var størst hos efterskoleeleverne.

Tabel 2.6

Erhvervsfrekvens for efter- og folkeskoleelevers forældre, fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
Alle 16-66-årige	79	81	81	80	79	77
Efterskoleforældre	88	90	91	90	90	89
Folkeskoleforældre	89	91	91	91	90	88

Tabel 2.7

Arbejdsmarkedsstatus for fædre til efterskoleelever på de forskellige klassetrin, fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
I alt						
Selvstændige	26,8	25,1	23,0	20,8	16,6	14,6
Medhjælpende ægtefæller	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Beskæftigede lønmodtagere	56,6	60,5	60,8	60,6	65,4	68,8
Arbejdsløse	6,2	3,5	4,6	5,2	5,2	2,8
Uden for arbejdsstyrken	5,9	5,7	6,0	7,3	7,1	8,2
Andet	4,5	5,1	5,5	6,0	5,6	5,4
8. klasse						
Selvstændige	26,2	23,3	21,3	16,4	13,5	13,9
Medhjælpende ægtefæller	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,4
Beskæftigede lønmodtagere	57,3	59,4	59,1	56,5	60,4	61,7
Arbejdsløse	6,3	5,2	5,5	7,5	8,3	4,5
Uden for arbejdsstyrken	6,0	6,3	8,0	11,3	11,8	13,6
Andet	4,2	5,7	6,1	8,2	6,1	5,9
9. klasse						
Selvstændige	27,5	25,5	23,0	21,8	17,3	15,1
Medhjælpende ægtefæller	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Beskæftigede lønmodtagere	55,9	60,6	59,7	59,4	64,4	67,1
Arbejdsløse	6,4	3,8	5,0	5,3	5,5	3,2
Uden for arbejdsstyrken	6,1	5,5	6,1	7,2	7,2	9,5
Andet	4,1	4,5	6,0	6,0	5,5	5,1
10. klasse						
Selvstændige	27,6	26,2	24,0	21,6	17,2	14,8
Medhjælpende ægtefæller	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Beskæftigede lønmodtagere	56,3	60,3	61,8	61,9	67,0	70,7
Arbejdsløse	5,8	2,6	4,1	4,6	4,4	2,3
Uden for arbejdsstyrken	5,4	5,5	5,2	6,3	5,9	6,7
Andet	4,8	5,3	4,9	5,6	5,4	5,4
11. klasse						
Selvstændige	13,0	12,6	11,7	9,1	8,7	8,9
Medhjælpende ægtefæller	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2
Beskæftigede lønmodtagere	63,6	66,9	63,1	63,2	59,7	63,5
Arbejdsløse	9,1	5,3	5,6	9,1	7,0	5,6
Uden for arbejdsstyrken	8,6	8,3	11,4	11,3	14,7	13,5
Andet	5,7	6,9	8,0	7,4	10,0	8,4

**Fædrenes arbejds-
markedsstatus**

I beskrivelsen af forældrenes arbejdsmarkedsstatus er det for overskuelighedens skyld valgt kun at præsentere tal for fædrenes arbejdsmarkedstilknytning. For at fuldende overblikket henvises til bilagstabellerne 2.1 og 2.2 (bagest i bogen), hvor mødrenes arbejdsmarkedsstatus foreligger i tabelform.

I tabel 2.7 ses således en opgørelse af arbejdsmarkedsstatus for fædre til efterskoleelever i perioden fra 1982-83 til 1997-98, hvor udviklingen i store træk svarer til den generelle udvikling i samfundet.

**Laveste andele af
beskæftigede fædre
til elever i 11. klasse**

Tabellen viser fædrenes fordeling på arbejdsmarkedsstatus for elever på forskellige klassetrin for årene fra 1982-83 til 1997-98. I størstedelen af perioden findes den højeste andel arbejdsløse samt den højeste andel uden for arbejdsstyrken hos fædre til elever på 11. klassetrin. Kun i perioden fra 1992-93 til 1995-96 var andelen af arbejdsløse fædre større for efterskoleelever på 8. klassetrin end for elever på de øvrige klassetrin. Den laveste arbejdsløshedsprocent registreres entydigt for fædre til elever i 10. klasse efterfulgt af fædre til elever i 9. klasse.

**Flere fædre til
efterskoleelever
er selvstændige**

Ved sammenligning med fædre til folkeskoleelever (tabel 2.8) ses samme udvikling, hvad angår selvstændige og lønmodtagere. En væsentlig forskel er, at andelen af selvstændige fædre er betydelig mindre for folkeskoleeleverne end for efterskoleeleverne, om end forskellen mellem gruppernes relative størrelser over perioden er blevet mindre. Hvad lønmodtagere angår, er andelen størst for folkeskoleelevernes fædre. I 1982-83 og 1997-98 var andelen af fædre til folkeskoleelever, som var selvstændige, samlet set 17,6 pct. henholdsvis 10,7 pct. De tilsvarende andele for lønmodtagere var 69,4 pct. og 72,5 pct.

**Høj ledighed blandt
fædre til elever
i folkeskolens
10. klasse**

Ses på andelen af arbejdsløse er billedet noget anderledes i forhold til efterskolerne. 11. klasse har for begge grupper den største andel af arbejdsløse fædre, men ses der bort fra 11. klasse har fædre til 10. klasseeleverne i folkeskolen den største arbejdsløshedsprocent, hvilket er det modsatte af, hvad man ser for fædre til elever i efterskolen. For 8. og 9. klasse er fædrenes arbejdsløshedsprocent stort set sammenfaldende.

En sidste sammenligning viser, at der i slutningen af den betragtede periode skete et skift hvad angår andelen af fædre, som er uden for arbejdsstyrken. I 1982-83 er folkeskolefædrenes andel lavest (4,5 pct.) i forhold til efterskolefædre med 5,9 pct. I 1997-98 er forholdet omvendt, 8,2 pct. og 9,4 pct. for fædre til henholdsvis efterskoleeleverne og folkeskoleeleverne.

Tabel 2.8

Arbejdsmarkedsstatus for fædre til folkeskoleelever, fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
I alt						
Selvstændige	17,6	15,7	14,2	12,8	11,2	10,7
Medhjælpende ægtefæller	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Beskæftigede lønmodtagere	69,4	73,0	72,2	71,2	71,5	72,5
Arbejdsløse	5,2	3,0	4,5	5,7	6,1	3,6
Uden for arbejdsstyrken	4,5	4,5	5,2	6,3	7,4	9,4
Andet	3,3	3,7	3,8	3,9	3,8	3,7
8. klasse						
Selvstændige	17,7	15,8	14,6	13,2	11,7	11,3
Medhjælpende ægtefæller	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Beskæftigede lønmodtagere	69,9	73,8	72,6	71,4	71,9	73,2
Arbejdsløse	5,3	3,0	4,4	5,7	5,9	3,5
Uden for arbejdsstyrken	4,1	4,1	4,8	6,1	6,9	8,7
Andet	2,9	3,3	3,6	3,5	3,5	3,3
9. klasse						
Selvstændige	17,7	15,9	14,3	13,0	11,4	10,5
Medhjælpende ægtefæller	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Beskæftigede lønmodtagere	69,7	72,8	72,1	71,5	71,8	73,2
Arbejdsløse	5,0	3,0	4,5	5,6	5,9	3,6
Uden for arbejdsstyrken	4,3	4,5	5,3	6,1	7,1	9,0
Andet	3,3	3,8	3,7	3,8	3,7	3,6
10. klasse						
Selvstændige	17,2	15,3	13,6	11,7	10,1	9,6
Medhjælpende ægtefæller	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Beskæftigede lønmodtagere	68,4	72,0	71,6	70,5	70,2	70,1
Arbejdsløse	5,5	3,1	4,7	6,1	6,5	4,1
Uden for arbejdsstyrken	5,1	5,1	5,8	7,1	8,7	11,7
Andet	3,8	4,4	4,3	4,5	4,4	4,4

Anm. 11. klasse er ikke medtaget på grund af et meget lille antal elever, som kan give et misvisende billede, når der beregnes andele.

2.5.4 Indkomstforhold

Forældrenes bruttoindkomst

En faktor, som traditionelt medtages i analyser af børns sociale baggrund, er forældrenes indkomst. Her medtages oplysningerne om forældrenes bruttoindkomst, for at undersøge om der kan identificeres forskelle i forældrenes indkomst, når man sammenligner folkeskole- og efterskoleelever. Forældrenes bruttoindkomst er opgjort i det år som svarer til 1. halvdel af de respektive skoleår, dvs. i perioden 1982 til 1997.

Lønmodtagere

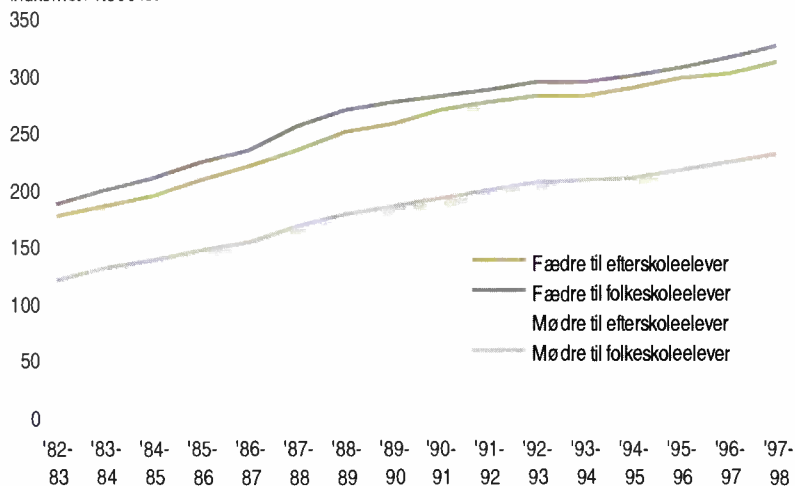
Der vil i analysen udelukkende blive inddraget forældre, som har status som beskæftiget lønmodtagere. Yderligere er gruppen af lønmodtagere begrænset til personer, som er fuldtidsbeskæftigede. Fuldtidsbeskæftigede defineres som personer med en årlig ATP-indbetaling svarende til mindst 85 pct. af det maksimale. Ved at indlemme deltidsbeskæftigede i

analysen ville der blive skabt en usikkerhed i tallene, som betyder, at muligheden for at drage konklusioner på baggrund af analysen begrænses.

Figur 2.10

Efter- og folkeskoleforældres gennemsnitlige bruttoindkomst, fra afgangsårene 1982-83 til 1996-97

Indkomst i 1.000 kr.

Generel stigende bruttoindkomst

Billedet af forældrenes indkomst følger det, som gør sig gældende for lønmodtagere generelt, nemlig at bruttoindkomsten er steget over perioden, og at kvinders gennemsnitlige lønniveau ligger under mænds. Af figur 2.10 fremgår det, at forældrene til folkeskoleelever i gennemsnit opnår en lidt højere bruttoindkomst end forældre til efterskoleelever. Fra 1982-93 til 1997-98 er folkeskolefædrenes gennemsnitsindkomst steget fra 188.555 kr. til 327.520 kr., hvilket svarer til en stigning på 73,7 pct. Sammenlignet hermed er efterskolefædrenes indkomst steget med 75,5 pct. fra 178.899 kr. i 1982-83 til 313.994 kr. i 1997-98. Der har således fundet en udjævning af indkomstforskellene sted, hvilket yderligere perspektiveres ved at efterskoleforældrenes gennemsnitlige bruttoindkomst i 1997-98 udgjorde 96 pct. af folkeskoleforældrenes, hvorimod den i dele af perioden har været nede og udgøre under 93 pct.

Udjævning af indkomstforskelle

Typiske indkomstgrupper

Indkomstforskellen tydeliggøres yderligere ved at se på, hvordan de respektive forældregrupper fordeler sig på indkomstintervaller. For begge forældregrupper viser tabel 2.9, at den typiske forældre i starten af perioden havde en indkomst på 100.000-199.999 kr., hvortil bemærkes, at en større del af efterskoleforældrene tilhører denne indkomstgruppe end tilfældet er for folkeskoleforældrene. Set over tid har den generelle indkomststigning medført, at det typiske indkomstniveau i 1996 var 200.000-299.999 kr. Det nævnte skift har således betydet, at andelen af forældre til folkeskoleelever i indkomstgruppen 200.000-299.999 i slutningen af den betragtede periode var mindre end for efterskoleforældrene. I begyndelsen af 1980'erne kan det modsatte billede observeres. For indkomstgrupperne fra 300.000 kr. og opefter har andelen af folke-

skoleforældre været størst over hele perioden. Det skal bemærkes, at forskellene med tiden er blevet reduceret.

Tabel 2.9

Efter- og folkeskoleforældres gennemsnitlige bruttoindkomst, fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
Fædre til efterskoleelever ..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Under 100.000 kr.	1,9	0,6	0,7	0,4	0,1	0,2
100.000-199.999 kr.	73,8	57,0	31,5	20,5	12,8	6,4
200.000-299.999 kr.	19,9	33,0	48,8	52,1	55,3	52,1
300.000-399.999 kr.	2,7	6,2	12,4	16,9	20,5	26,3
400.000-499.999 kr.	0,8	1,6	3,6	5,7	6,6	8,3
500.000 kr. og derover	0,9	1,6	3,1	4,3	4,8	6,6
Mødre til efterskoleelever .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Under 100.000 kr.	25,4	8,0	2,0	0,8	0,4	0,2
100.000-199.999 kr.	72,5	84,7	73,5	57,8	50,5	35,9
200.000-299.999 kr.	1,7	6,7	22,5	37,6	43,3	54,0
300.000-399.999 kr.	0,3	0,5	1,5	3,3	4,7	7,9
400.000-499.999 kr.	0,1	0,0	0,4	0,5	0,8	1,5
500.000 kr. og derover	0,0	0,1	0,1	0,0	0,3	0,5
Fædre til folkeskoleelever .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Under 100.000 kr.	0,9	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2
100.000-199.999 kr.	69,9	50,7	26,0	17,5	11,8	5,9
200.000-299.999 kr.	22,6	35,7	48,5	51,5	53,4	50,1
300.000-399.999 kr.	4,3	8,4	15,6	18,5	20,5	25,6
400.000-499.999 kr.	1,3	2,6	5,2	6,7	7,4	9,5
500.000 kr. og derover	1,0	2,2	4,3	5,5	6,6	18,4
Mødre til folkeskoleelever .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Under 100.000 kr.	25,0	7,1	1,3	0,7	0,3	0,2
100.000-199.999 kr.	71,9	83,8	71,2	57,0	49,1	35,4
200.000-299.999 kr.	2,7	7,9	24,3	37,0	43,4	52,6
300.000-399.999 kr.	0,3	0,9	2,4	4,1	5,4	9,0
400.000-499.999 kr.	0,1	0,2	0,6	0,9	1,2	1,8
500.000 kr. og derover	0,0	0,1	0,2	0,3	0,5	1,0

2.6 Indvandrere og efterkommere

Integration gennem uddannelse

Som det sidste i dette kapitel ses der på indvandrere og efterkommere på efterskolerne, da der igennem 1980'erne og 1990'erne i det danske samfund har været en stigende indvandring af borgere med udenlandsk oprindelse. Dette har medført en del debat omkring integrationen gennem uddannelse. I den forbindelse er det interessant at se på, hvordan efterskolernes elevsammensætning påvirkes, og i hvor høj grad efterskolekonceptet, som er et udpræget dansk fænomen, har tiltrukket unge med en anden etnisk baggrund end dansk.

Indvandrere

I gruppen af indvandrere indgår personer, der er født i udlandet af forældre, der begge, eller den ene, hvis der ikke findes oplysninger om den

anden, er udenlandske statsborgere eller født i udlandet. Hvis der ikke findes oplysninger om nogle af forældrene og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.

Efterkommere

I gruppen af efterkommere indgår personer, der er født i Danmark af forældre, hvoraf ingen er danske statsborgere født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogle af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger opfattes personen også som efterkommer.

Flere indvandrere

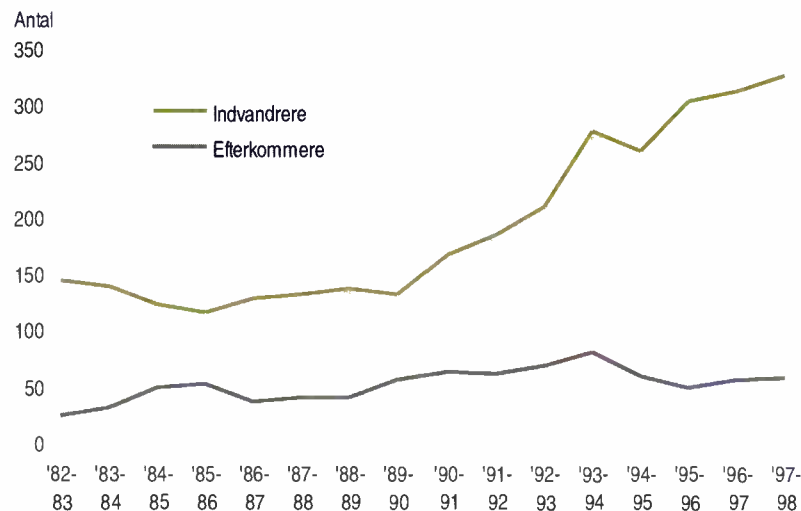
I takt med den stigende tilgang til efterskolerne, har en naturlig udvikling været en stigning i antallet af elever med udenlandsk baggrund, jf. figur 2.11. Udviklingsforløbet for eleverne med indvandrerbaggrund har dog ikke været parallelt med indvandringen i perioden. Fra 1982-83 til 1989-90 ses en tilbagegang i antallet af indvandrereelever, mens antallet mere end fordobles fra skoleåret 1989-90 og frem til 1997-98. En opdeling på køn viser, at stigningen i antallet af indvandrere på efterskole har været større for drenge (fra 81 elever i 1982-83 til 197 i 1997-98) end for piger (fra 65 elever i 1982-83 til 132 i 1997-98).

Lavere andele på efterskole

På trods af et stigende antal indvandrere og efterkommere udgjorde gruppen i 1997-98 relativt set stadig kun en lille andel af den samlede efterskolepopulation, svarende til knap 2 pct. Dette skal sammenlignes med folkeskoleeleverne, hvor andelen af elever med udenlandsk baggrund lå på 8,7 pct. Den forholdsmæssigt lille andel af elever med anden etnisk baggrund på efterskolerne kan ses i lyset af, at efterskolekonceptet er udpræget dansk, man finder ikke tilsvarende skoler i andre lande.

Figur 2.11

Indvandrere og efterkommere i elevbestanden på efterskolerne, fra skoleår 1982-83 til 1997-98

Anm. Ekskl. elever født i Grønland og på Færøerne.

Antallet af grønlændere og færinger er set over hele perioden steget med 253 elever (fra 87 i 1982-83 til 248 i 1997-98 for grønlænderne og fra 15 elever i 1982-83 til 107 i 1997-98 for færinger). Stigningen har dog ikke været jævn over tid, men har overvejende fundet sted i 1990'erne. I 1997-98 udgjorde grønlændere og færinger knap 2 pct. af den samlede efterskolepopulation, hvilket svarer til en stigning på 1 procentpoint, for perioden fra 1982-83 til 1997-98. I denne forbindelse skal man være opmærksom på, at opgørelsen af henholdsvis grønlændere og færinger er defineret ud fra fødested og ikke ud fra oprindelsesland.

Tabel 2.10

Fordeling af efterskoleelever på oprindelsesland, fra 1982-83 til 1997-98

	Skoleår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
I alt	12 443	13 831	15 311	16 594	18 945	20 157
Danmark	12 168	13 529	15 033	16 259	18 426	19 413
Grønland	87	121	82	75	117	248
Færøerne	15	8	13	9	78	107
EU-lande i øvrigt	90	86	58	91	96	85
Øvrige Europa i alt	21	28	27	34	69	92
Afrika	6	10	24	23	36	51
Nordamerika	5	6	10	4	4	4
Syd- og Mellemerika	6	6	7	8	12	14
Asien	44	35	51	86	106	139
Oceanien	-	2	-	-	-	4
Uoplyst	1	-	6	5	1	-

Anm. Grønlændere og færinger er opgjort på fødested, hvorimod de øvrige er opgjort på oprindelsesland.

Forskellige forhold

Tabel 2.10 dokumenterer, at hovedparten af efterskoleeleverne med andet oprindelsesland end Danmark i 1980'erne havde baggrund i et andet EU-land, Grønland eller Færøerne. Her skal man være opmærksom på det store antal elever med tysk baggrund, som kommer fra det danske mindretal i Slesvig-Holsten. Vendes blikket mod 1990'erne, er billedet noget forandret, idet den globale samfundsudvikling afspejles i sammensætningen af efterskoleelever. Sammenbruddet af de tidligere østbloklande har betydet, at antallet af personer fra blandt andet Polen er steget. Desuden afspejles krigen i Jugoslavien ved, at der i 1995 var en stor stigning i antallet af elever med jugoslavisk oprindelse.

3. Efterskoleforløbet

Uddannelsestid og forløb på efterskole

I kapitel 2 blev der fokuseret på beskrivelsen af de personer, som gik i gang på en efterskole. Sigtet med kapitel 3 er at belyse de uddannelsesforløb, som eleverne tilbagelagde, mens de var på efterskolerne. Først vil udviklingen i uddannelsestiden ved efterskolerne blive beskrevet. Uddannelsestiden afspejler i høj grad de typer af efterskoleforløb som de unge vælger, og vil blive set i sammenhæng med bl.a. forældrenes uddannelsesniveau over perioden. Herudover ses der på hvilke uddannelser, der påbegyndes af elever, som forlader en efterskole midt i et skoleår. Af kapitel 2 fremgik det, at en del af efterskoleeleverne er indskrevet ved special- og ordblindedefterskoler. Udviklingen på disse specifikke skoletyper vil blive nærmere belyst sidst i kapitlet.

3.1 Uddannelsestid ved efterskolerne

Flere muligheder

Længden af et efterskoleophold varierer meget fra elev til elev. Nogle elever tager et enkelt år, mens andre vælger at følge flere af overbygningsskolerne. Endelig er der nogle, som går på samme klassetrin i mere end ét år.

Tabel 3.1

Elevernes samlede uddannelsestid ved efterskolerne, fra 1982-83 til 1997-98

	Afgangår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
I alt	8 895	9 937	11 193	12 346	14 376	14 696
Under 11 mdr.	1 134	1 143	1 132	1 180	1 142	968
11 mdr. ¹	4 003	4 930	6 026	6 732	8 143	9 298
12-22 mdr.	564	572	518	480	941	559
23 mdr. ²	2 297	2 429	2 653	3 062	3 140	3 004
24-34 mdr.	196	151	180	198	266	201
35 mdr. ³	693	652	610	616	622	568
36 mdr. og derover	8	60	74	78	122	98
	pct.					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Under 11 mdr.	12,7	11,5	10,1	9,6	7,9	6,6
11 mdr. ¹	45,0	49,6	53,8	54,5	56,6	63,3
12-22 mdr.	6,3	5,8	4,6	3,9	6,5	3,8
23 mdr. ²	25,8	24,4	23,7	24,8	21,8	20,4
24-34 mdr.	2,2	1,5	1,6	1,6	1,9	1,4
35 mdr. ³	7,8	6,6	5,4	5,0	4,3	3,9
36 mdr. og derover	0,1	0,6	0,7	0,6	0,8	0,7

¹ Svarende til ét skoleår. ² Svarende til to skoleår. ³ Svarende til tre skoleår.

Færre afslutter inden ét år

I tabel 3.1 er efterskoleeleverne fordelt efter deres samlede uddannelsestid ved efterskolen. Det ses, at med den stigende søgning til skolerne, er der sket en nedgang i andelen af efterskoleelever, der holder op før et helt skoleår er gennemført. Det fremgår således af tabellen, at der fra 1982-83

til 1997-98 er sket en stigning i andelen af personer, som forlader efterskolen efter 11 måneder fra efterskolestart, hvilket svarer til et skoleår. Omvendt viser tabellen et mindre fald i den andel af eleverne, som forlader efterskolen, før der er gået 11 måneder.

Fald i gennemsnitlig uddannelsestid

Den gennemsnitlige varighed af efterskoleforløbene på de såkaldt almindelige efterskoler viser, at eleverne i 1996-97 havde kortere efterskoleophold end i 1982-83, jf. figur 3.1. I 1982-83 gik en elev i gennemsnit 17,2 måneder på en almindelig efterskole, mens gennemsnittet i 1996-97 var faldet til 15,3 måneder. Dette antyder, at stigningen i antallet af elever, der tager ét år på efterskole hovedsageligt består af personer, som påbegynder og gennemfører efterskolens 10. klasse.

Længere tid ved special- og ordblindedefterskoler

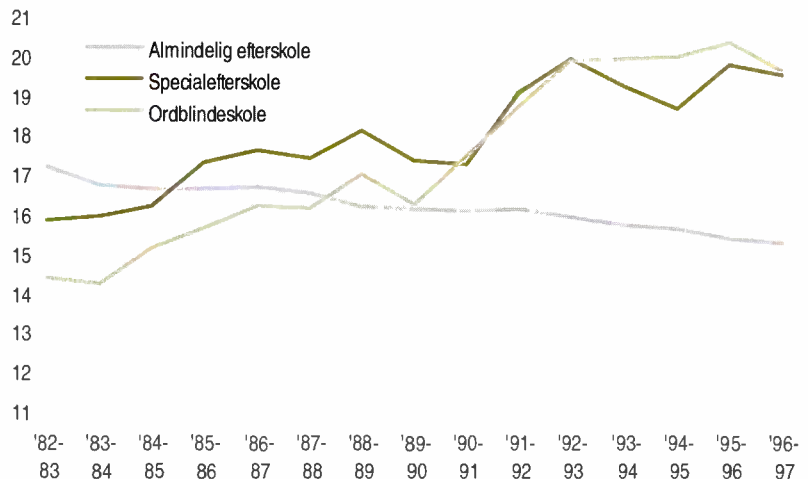
I forhold til de generelle udviklingstræk ses der en stigning i antallet af elever med længere uddannelsestider i den sidste del af perioden. Af figur 3.1 ses det, at stigningen især sker på special- og ordblindedefterskoler fra 1989-90 og frem til 1992-93, hvorefter det høje niveau synes at stabilisere sig.

På ordblindedefterskoler og specialefterskoler ses en udvikling, hvor gennemsnitlængden af efterskoleophold er steget, jf. figur 3.1. Denne udvikling bør også ses i lyset af et stadig større antal elever ved disse skoletyper, jf. afsnit 3.5.

Figur 3.1

Gennemsnitlig uddannelsestid for elever ved almindelige-, special- og ordblindedefterskoler, fra afgangsårene 1982-83 til 1996-97

Gnsntl. antal mdr.

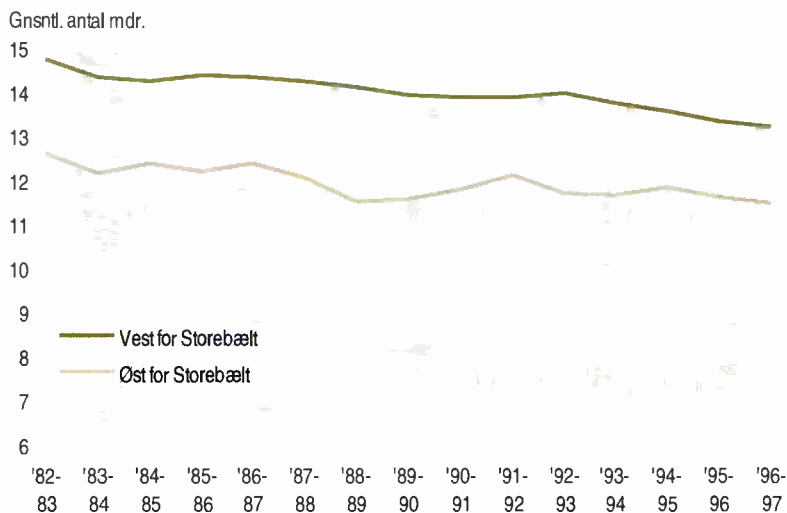

Længere uddannelsestid vest for Storebælt

Ved en fordeling af elever efter gennemsnitlig uddannelsestid og bopæl - henholdsvis øst og vest for Storebælt - ses et interessant billede i figur 3.2. Elever, som bor vest for Storebælt, går i hele perioden fra 1982-83 til 1996-97 i gennemsnit længere tid på efterskole end elever øst for Storebælt.

Figur 3.2

Gennemsnitlig uddannelsestid for elever med bopæl henholdsvis øst og vest for Storebælt, fra afgangsårene 1982-83 til 1996-97

3.2 De afsluttede efterskoleforløb

Forløbs- klassifikation

I det følgende vil efterskoleeleverne blive beskrevet ud fra det efterskoleforløb, som de har afsluttet. Således vil fx elever, der alene har afsluttet 10. klasse på en efterskole, blive klassificeret som 10. klasseselever, mens de personer, som har gennemgået såvel 9. som 10. klasse på efterskole vil stå som 9.-10. klasseselever.

Stadig flere med en 10. klasse

I tabel 3.2 ses ikke overraskende, at det hyppigst afsluttede forløb er en 10. klasse. Dette har gjort sig gældende for hele perioden fra 1982-83 til 1996-97. Med tiden er der dog sket en markant stigning i denne gruppe. Således tegner disse elever sig for over halvdelen af alle afsluttede efterskoleforløb i slutningen af perioden, mens de ved periodens begyndelse udgjorde knap en tredjedel.

Mindre stigning i 9. klasse

Ud over 10. klasse ses 9. klasse på efterskolen som et hyppigt valg over perioden. Der er dog slet ikke tale om den samme stigning i antal elever, der vælger 9. klasse, som det er tilfældet med 10. klasse, eller kombinationen 9. og 10. klasse.

Mange med kombinationen 9. -10. klasse

For flerårige forløb er den mest almindelige sammensætning entydigt forløb bestående af en 9. og efterfølgende 10. klasse. Denne kombination har gennem hele den analyserede periode været det mest almindelige forløb næst efter et enkeltstående 10. klasses forløb. De resterende forløb, som vises i tabellen, har gennem perioden kun udgjort en begrænset andel.

For hele perioden gælder, at ca. 3 pct. af de elever, som afsluttede et efterskoleforløb, har gået mere end en gang på samme klassetrin.

Tabel 3.2

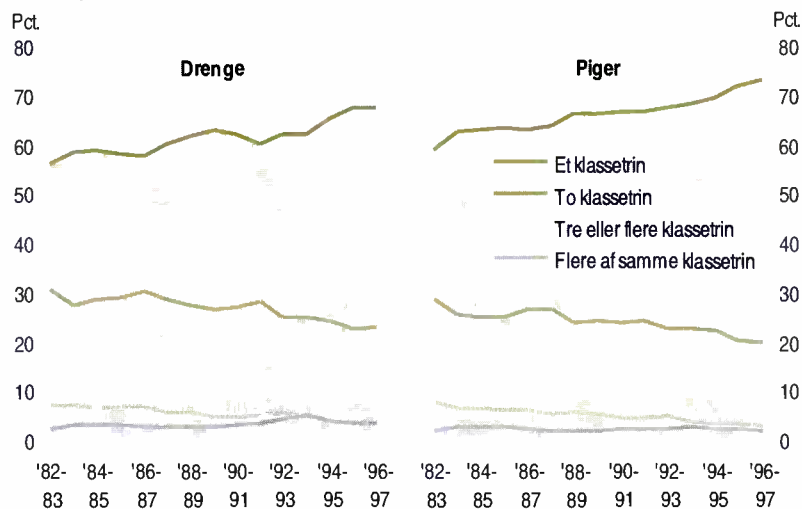
Antal efterskoleelever fordelt efter af afsluttet efterskoleforløb, fra 1982-83 til 1996-97

	Afgangsåret					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1996-97
I alt	8 895	9 937	11 193	12 346	14 376	14 696
8. klasse	469	587	385	423	436	282
9. klasse	1 527	1 701	1 832	1 917	1 945	1 939
10. klasse	2 887	3 573	4 812	5 405	7 138	7 995
11. klasse	278	219	187	145	242	182
8.- 9. klasse	839	834	709	658	653	441
9.- 10. klasse	1 716	1 779	2 099	2 511	2 587	2 608
10.- 11. klasse	122	119	107	122	136	145
8.- 9.- 10. klasse	673	644	630	603	498	440
9.- 10.- 11. klasse	24	31	30	43	57	60
8.- 9.- 10.- 11. klasse	1	9	11	13	20	17
9. klasse flere gange .	14	3	8	71	28	70
10. klasse flere gange	64	73	55	57	87	84
11. klasse flere gange	144	179	188	218	292	236
11. klasse flere gange	16	84	60	80	121	81
Andre forløb	121	102	80	80	136	116

I figur 3.3 er eleverne fordelt efter det antal klassetrin, som de har afsluttet i de respektive år. Her fremgår det tydeligt, at der over perioden er sket en stigning i andelen af elever, som vælger et enkelt år eller klassetrin på efterskolen. Der ses samme udvikling for både drenge og piger, hvor tendensen dog synes en smule mere markant for pigernes vedkommende.

Figur 3.3

Andel efterskole drenge og -piger fordelt efter antal klassetrin, fra afgangsårene 1982-83 til 1996-97

Flest elever vest for Storebælt

Af tabel 3.3 ses, at der er store geografiske forskelle mellem andele af elever med enten 9., 10. klasse eller et 9.-10. klasses forløb på efterskolerne. Det fremgår, at det især er fra Fyns, Ringkøbing og Nordjyllands amter, at der ses mange med et efterskoleforløb bag sig.

Tabel 3.3

Efterskoleelever relativt fordelt efter efterskoleforløb, klassetrin og bopælsamt, fra afgangsårene 1982-83 og 1997-98

	9. klasse		10. klasse		9.-10. klasse	
	1982-83	1997-98	1982-83	1997-98	1982-83	1997-98
	pct.					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Københavns Kommune ...	4,8	2,9	4,8	2,9	2,4	1,4
Frederiksberg kommune ..	0,4	0,3	1,0	0,4	0,4	0,3
Københavns Amt	8,5	6,6	8,3	5,7	5,4	3,1
Frederiksborg Amt	5,5	4,3	7,9	4,5	4,9	2,6
Roskilde Amt	4,7	3,7	4,2	4,3	3,4	2,0
Vestsjællands Amt	5,4	5,6	5,2	6,6	4,7	3,5
Storstrøms Amt	3,3	4,4	4,9	6,4	2,1	3,2
Bornholms Amt	0,7	0,3	1,3	0,9	0,4	0,6
Fyns Amt	8,6	8,1	10,3	11,4	8,7	10,0
Sønderjyllands Amt	6,2	8,4	5,9	6,5	7,7	8,6
Ribe Amt	6,6	6,1	4,8	4,6	7,0	7,9
Vejle Amt	8,3	8,1	6,4	6,9	8,9	9,3
Ringkøbing Amt	12,2	9,4	7,5	7,9	16,6	19,6
Århus Amt	8,0	10,4	9,6	10,9	7,4	9,1
Viborg Amt	6,2	7,7	4,7	6,4	7,4	8,4
Nordjyllands Amt	9,7	10,6	11,7	11,0	11,3	9,1
Uoplyst bopæl	0,7	2,9	1,7	2,7	1,3	1,3

Mindre ændring

I tabel 3.3 ses det endvidere, at den geografiske fordeling ikke ændrer sig væsentligt fra 1982-83 til 1997-98. Generelt kan der dog konstateres en tendens til, at væksten især er sket vest for Storebælt.

Forældrenes uddannelse

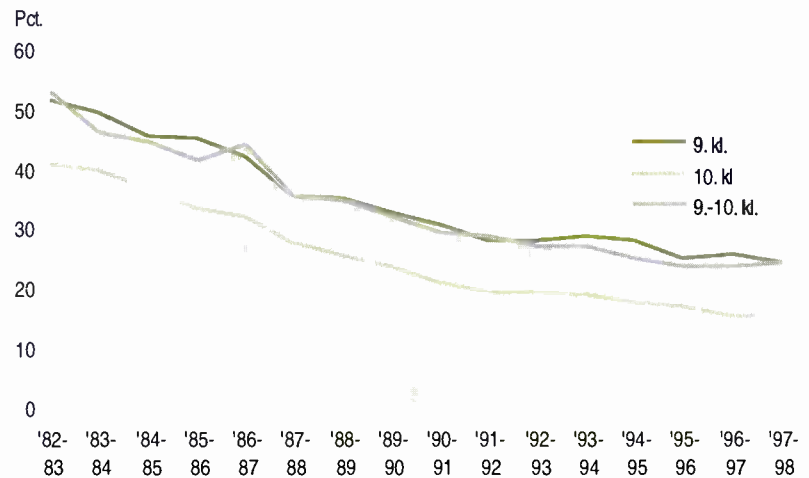
Samtidig med den relativt kraftige stigning i andelen af elever, som alene vælger 10. klasse på efterskolen, kan der også konstateres nogle ændringer i elevernes forældres uddannelses- og arbejdsmarkedsstatus over perioden.

Flest med en erhvervsfaglig uddannelse

Som det fremgik af kapitel 2, har hovedparten af forældrene en erhvervsfaglig uddannelse, hvilket ikke er bemærkelsesværdigt i forhold til befolkningens uddannelsesprofil i almindelighed. Andelen med forældre, som ikke har nogen erhvervskompetencegivende uddannelse, har været faldende over perioden, ligesom andelen med forældre med en videregående uddannelse har været stigende.

Figur 3.4

Andelen af efterskoleelever fra udvalgte klassetrin, hvis forældres højeste uddannelse er en grundskole- eller almen-gymnasial uddannelse, fra afgangsårene 1982-83 til 1997-98

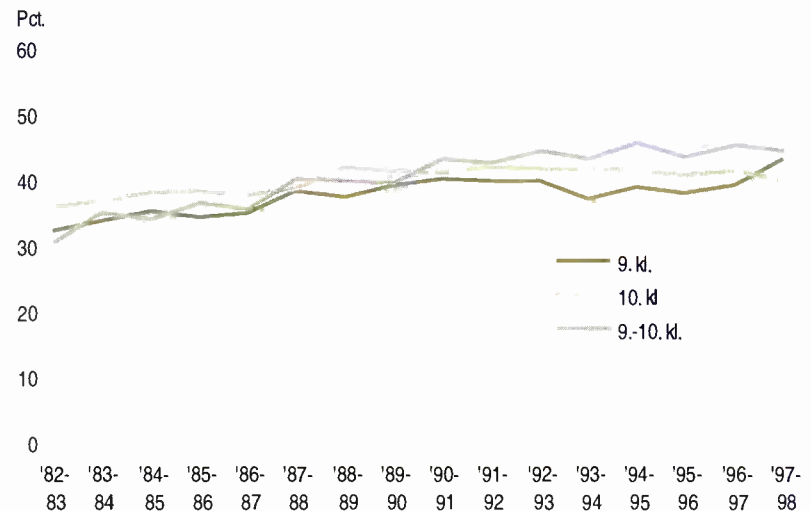

Flere uden uddannelse blandt "9. klasses forældre"

I figur 3.4 ses den andel af elever ved de enkelte klassetrin på efterskolen, hvis forældres højeste fuldførte uddannelse var en grundskole- eller almen-gymnasial uddannelse dvs. en ikke erhvervskompetencegivende uddannelse. Af figuren ses et markant fald i andelen af disse elever over perioden. Udviklingen gælder alle elever, uanset efterskoleforløb, men af figuren fremgår det, at det laveste niveau ses for elever, som alene har gennemført en 10. klasse ved efterskolen, for hvem andelen i slutningen af perioden er nede på ca. 16 pct., mens andelen for dem med en 9. eller 9.-10. klasse er på ca. 25 pct.

Figur 3.5

Andelen af efterskoleelever fra udvalgte klassetrin, hvis forældres højeste uddannelse er en erhvervsfaglig uddannelse, fra afgangsårene 1982-83 til 1997-98

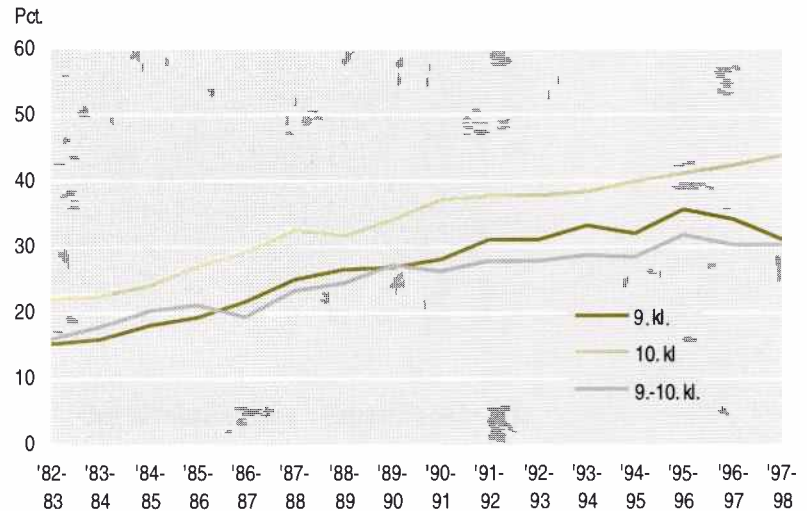

Stagnerende andel

I figur 3.5 ses andelen af elever, hvis forældre har en erhvervsfaglig uddannelse som den højeste fuldførte. Det er som tidligere nævnt i denne gruppe, at hovedparten af forældre til efterskoleeleverne findes. Generelt har andelen været svagt stigende frem til 1990'erne, hvor andelen synes at stabilisere sig på omkring 43 pct.

Figur 3.6

Andelen af efterskoleelever fra udvalgte klassetrin, hvis forældres højeste uddannelse er en videregående uddannelse, fra afgangsårene 1982-83 til 1997-98

Flere med videregående uddannelser

Figur 3.6 viser, at andelen af elever med mindst én forældre med en videregående uddannelse har været markant stigende for 9. og 10. klasse. For elever, som alene vælger 9. klasse, er der dog tale om en svagt faldende tendens i slutningen af perioden. Elever, som alene har valgt 10. klasse, har over hele perioden en højere andel af forældre med en videregående uddannelse.

Arbejdsmarkedstilknytning

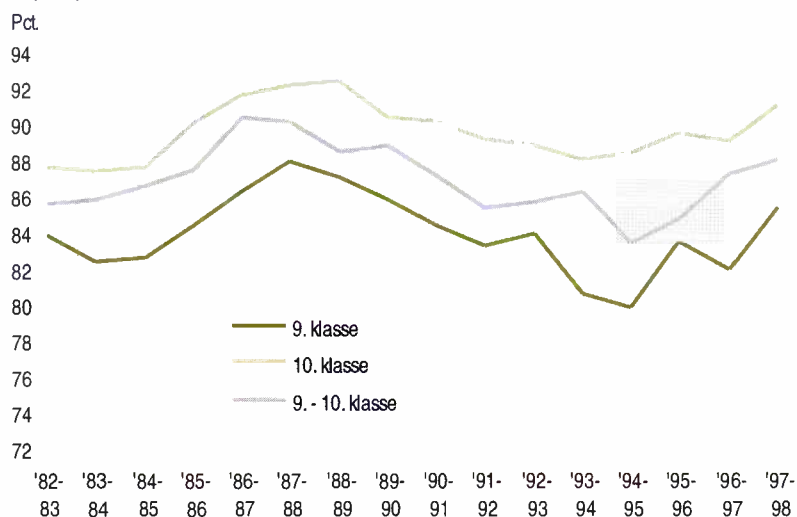
Ud over forældrenes uddannelsesbaggrund er fædrenes arbejdsmarkedstilknytning inddraget i beskrivelsen, jf. kapitel 2. I figur 3.7 ses således andelen af fædre, som var i beskæftigelse ved elevernes afslutning på efterskolerne.

Højere beskæftigelse blandt 10. klasses fædre

Det ses af figur 3.7, at andelen af beskæftigede fædre følger de generelle konjunkturer, hvor andelen stiger til 1988-89, hvorefter den falder hen imod begyndelsen af 1990'erne for derefter at stige igen. I forhold til børnenes efterskoleforløb ses de højeste beskæftigelsesandele for fædre til elever, som alene har valgt 10. klasse og det laveste niveau for fædre til 9. klasses elever. Af baggrundsmaterialet fremgår det omvendte forhold for ledighedsgraden, nemlig at 10. klasses eleverne har de laveste andele af ledige fædre og af fædre uden for arbejdsstyrken - et forhold som naturligvis også kan ses i forhold til forældrenes uddannelsesstatus generelt.

Figur 3.7

Andelen af efterskoleelever fra udvalgte klassetrin, hvis far er i beskæftigelse ved afslutningen af efterskoleforløbet, fra afgangsårene 1982-83 til 1997-98

3.3 De afbrudte efterskoleforløb

Færre afbryder

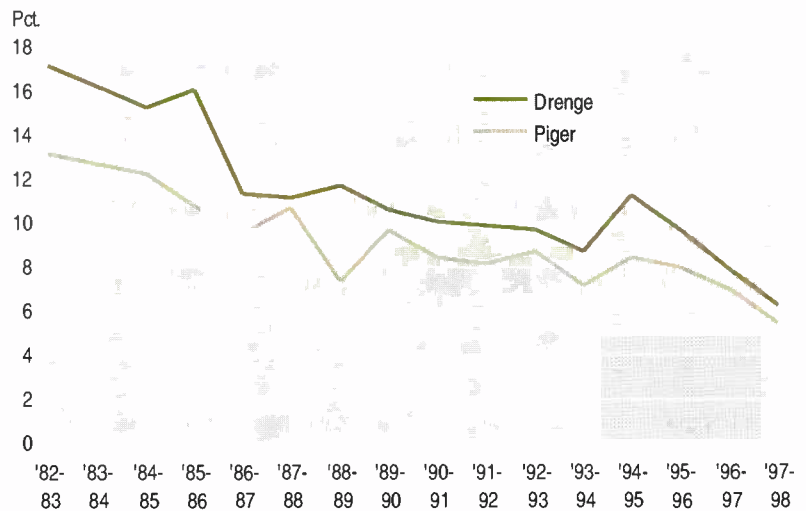
Fra 1982-83 til 1997-98 er der sket et markant fald i andelen af personer, der forlader efterskolen før skoleårets afslutning. Tabel 3.1 viste, at der samlet set var tale om et fald fra 12,7 pct. til 6,6 pct. i andelen af elever, som ikke fuldfører det første påbegyndte skoleår. I andelen af drenge og piger, som afbryder efterskoleforløbet ses en forskel. For drengene var denne andel i 1982-83 17,2 pct. hvilket var 4,0 procentpoint mere end pigernes afbrudsprocent. I 1997-98 var forskellen faldet til 0,8 procentpoint. således at afbrudsprocenten var på 6,3 pct. og 5,5 pct. for henholdsvis drenge og piger. For perioden som helhed har drengene en større afbrudsprocent end pigerne, jf. figur 3.8.

Flest afbryder en 9. eller 10. klasse

I tabel 3.4 ses det absolutte fald i antallet af elever, som afbryder et efterskoleophold, fra 1.902 elever i 1982-83 til 1.179 i 1997-98. Det ses, at de fleste efterskoleophold afbrydes i 9. eller 10. klasse, hvilket naturligvis skal ses i lyset af, at det er her de største andele af bestanden findes. I begyndelsen af perioden ses de fleste afbrud i 9. klasse, hvor hovedparten af afbrud fra midten af 1980'erne ses i 10. klasse.

Figur 3.8

Andel af elever som afbryder i forhold til bestanden på efterskolerne fordelt efter køn fra skoleår 1982-83 til 1997-98

Tabel 3.4

Antal elever med afbrudte uddannelsesforløb ved efterskolerne fordelt efter klassetrin fra 1982-83 til 1997-98

	Skoleår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
I alt	1 902	1 868	1 461	1 502	1 876	1 179
8. klasse	457	393	249	261	285	172
9. klasse	754	623	479	509	647	429
10. klasse	631	645	587	666	801	508
11. klasse	60	207	146	66	143	70

Ujævn udvikling i 11. klasse

Udviklingen i antal afbrudte efterskoleforløb for 11. klasse afviger noget fra de tre andre klassetrin. Antallet af afbrydere i 11. klasse viser over perioden nogle kraftige "hop". Dette kan ses i sammenhæng med den relativt store andel af specialskoolelever på dette klassetrin, jf. afsnit 3.4.

Efter afbrud

Hovedparten af de elever, som afbryder et efterskoleophold, påbegynder en ny uddannelse. I tabel 3.5 ses andelen af afbrudte elever siden 1982, som inden 1. oktober 1997 påbegyndte en anden uddannelse.

Flere afbrydere vælger uddannelse

Af tabel 3.5 fremgår det endvidere, at andelen, som ikke går i gang med en uddannelse efter det afbrudte efterskoleforløb, er faldende fra 1982-83 til 1997-98. Dog ses en meget kraftig stigning i det seneste år, som dog skal ses i lyset af, at der er tale om afbrud i det sidste år af analyseperioden. Derved har personerne ikke haft ret lang tid til at starte på en uddannelse - et generelt problem ved opgørelsen.

Tabel 3.5

Elever som har afbrudt et efterskoleforløb fordelt efter første påbegyndt uddannelse efter afbruddet, fra 1982-83 til 1997-98

	Skoleår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Grundskolen	54,5	48,2	47,8	47,2	49,4	50,2
Almengymnasial udd.	2,3	3,3	2,7	5,1	7,7	2,9
Erhvervsfaglige udd.	24,8	30,0	30,3	33,4	29,1	16,5
Videregående udd.	0,4	1,4	1,0	0,1	0,2	0,0
Ingen påbegyndt udd.	18,1	17,1	18,2	14,2	13,8	30,4

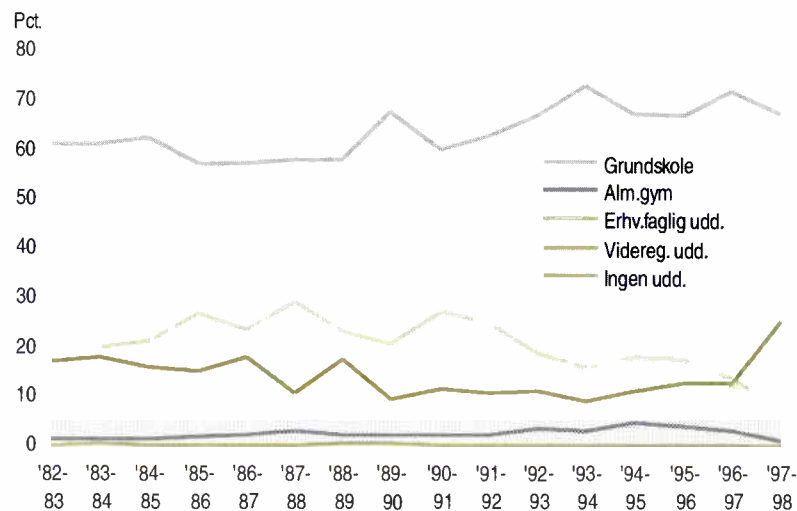
Stigende andel til gymnasiale uddannelser

Herudover ses det, at omkring halvdelen af afbryderne vender tilbage til grundskolen, og en trediedel vælger erhvervsfaglige uddannelser. Endelig vælger en lille, men stigende andel en almen gymnasial uddannelse efter afbrud fra en efterskole.

Afbrud fra 9. klasse

Det fremgik af tabel 3.4 at det største antal af afbrydere kommer fra 9. og 10. klasse. I figur 3.9 er afbryderne fra 9. klasse fordelt efter næste påbegyndte uddannelse, og det ses her, at andelen som vælger en grundskoleuddannelse er stigende. Omvendt ses en noget lavere andel, som slet ikke vælger nogen uddannelse efter det afbrudte efterskoleforløb.

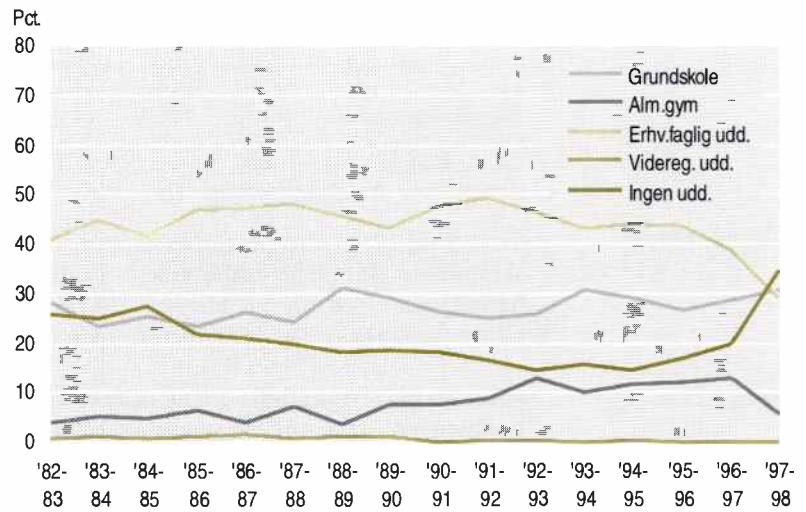
Figur 3.9

Afbrydere fra efterskolens 9. klasse fordelt efter næste påbegyndte uddannelse fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

Afbrud fra 10. klasse

For de, som afbryder efterskolens 10. klasse, ses i figur 3.10 en markant højere andel, som påbegynder en erhvervsfaglig uddannelse end for de, som afbryder 9. klasse.

Figur 3.10

Afbrydere fra efterskolens 10. klasse fordelt efter næste påbegyndte uddannelse fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

Flere som ikke vælger uddannelse

Af figur 3.10 ses endvidere, at andelen af afbrydere fra 10. klasse i højere grad end afbrydere fra 9. klasse giver sig i kast med en almen gymnasial uddannelse. Endelig ses en noget større andel af afbrudte fra 10. klasse, som ikke går i gang med yderligere uddannelse inden for analyseperioden.

3.4 Ordblinde- og specialefterskoler¹

For hovedparten af de elever, som vælger et efterskoleophold gælder, at der er tale om ophold på det, der i undersøgelsen kaldes almindelige efterskoler. Herudover findes der to typer af efterskoler; ordblindееfterskoler og specialefterskoler.

Generel stigning i elevantallet

I tabel 3.6, ses hvordan eleverne i perioden fra 1982-83 til 1997-98 fordelte sig på de tre typer af skoler. For de almindelige efterskoler følger udviklingen i elevbestanden det billede, som blev skitseret i kapitel 2, hvoraf det fremgik, at elevbestanden på efterskolerne har været stigende op igennem 1980'erne og 1990'erne, hovedsageligt som følge af den stigende tilgang til efterskolernes 10. klasse.

Mange flere ved specialefterskoler

I samme periode er bestanden af elever på ordblinde- og specialefterskoler ligeledes forøget. Således er der 87 pct. flere elever i 1997-98 på ordblindееfterskoler end i 1982-83. På specialefterskolerne skete der over hele perioden mere end en firedobling af elevbestanden. Relativt set udgør bestanden på ordblinde- og specialefterskoler på trods af væksten i antallet af elever, dog kun en lille andel af alle efterskoleelever.

¹ Typologiseringen af ordblinde- og specialefterskoler, er fortaget med hjælp fra Undervisningsministeriet.

Tabel 3.6

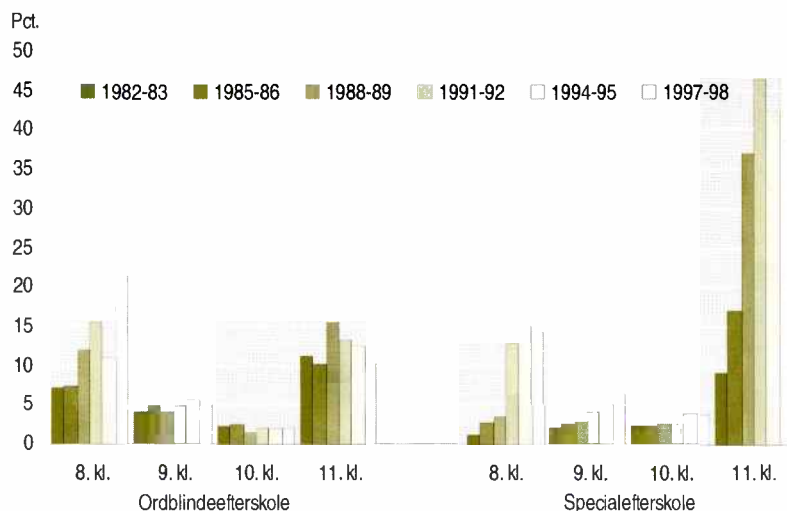
Elever i de forskellige typer af efterskoler, fra 1982-83 til 1997-98

	Skoleår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
I alt	12 443	13 831	15 311	16 594	18 945	20 157
Almindelig efterskole	11 653	12 810	14 155	14 932	16 877	17 905
Ordblindeskole .	492	603	616	764	801	922
Specialefterskole	298	418	580	898	1 267	1 330

8. og 11. klasse

Sammenlignes de enkelte klassetrin, viser figur 3.11, at antallet af efterskoleelever på ordblindeskoler, i forhold til de enkelte klassetrins bestand var størst for 11. klasse i 1982-83, mens den største andel af elever på ordblindeskoler i 1997-98 kunne registreres for 8. klasse.

Figur 3.11

Andelen af elevbestanden på de enkelte klassetrin, som går på henholdsvis ordblinde- og specialefterskoler, fra skoleårene 1982-83 til 1997-98
Få i 10. klasse

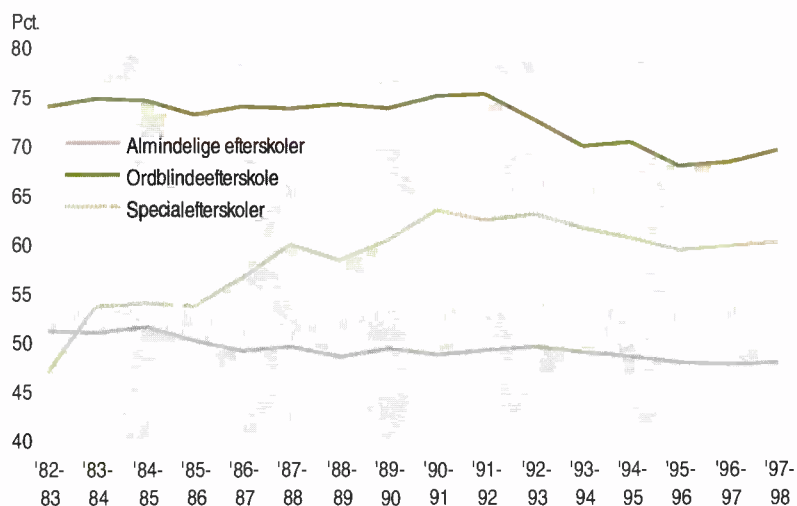
Gennem hele perioden ses den laveste andel af elever på ordblindeskolernes 10. klassetrin. Dette skal ses i lyset af, at det, som beskrevet i kapitel 2 generelt blev mere populært i 1980'erne og 1990'erne at tage 10. klasse på en efterskole, samt at eleverne i 10. klasse integreres i almindelige efterskoler.

Mange i 11. klasse på specialefterskole

I forbindelse med specialefterskolerne ses et relativt entydigt billede, hvoraf det fremgår, at det er på 11. klassetrin, at hovedparten af eleverne findes. I 1997-98 gik 46,7 pct. af eleverne i 11. klasse på specialefterskole. For 8., 9. og 10. klasse var tallene henholdsvis 14,2 pct., 6,2 pct. og 3,8 pct. Sammenlignet med 1982-83 er der for hvert klassetrin sket en stigning i andelen af elever på specialefterskoler, idet der dengang for 8., 9., 10. og 11. klasse var henholdsvis 1,3 pct., 2,0 pct., 2,9 pct. og 9,2 pct. af eleverne, der gik på specialefterskole.

Figur 3.12

Andelen af drenge ved henholdsvis almindelige, ordblinde- og specialetfterskoler, fra skoleårene 1982-83 til 1997-98

Flest drenge

Generelt er der flere drenge end piger på såvel ordblinde- som specialetfterskoler. Fordelingen er dog forskellig for de to skoletyper, som det ses af tabel 3.7, ligesom den ændrer sig forholdsvis meget over perioden.

Jo højere klassetrin des flere piger

På ordblindeefterskolerne ligger andelen af drenge på omkring 72 pct. for hele perioden under ét. Dette dækker over en samlet andel på 75 pct. for elever i 8. klasse og en andel på 66 pct. for 11. klasseseleverne. Således tegner der sig et billede af, at jo højere klassetrin, des højere andel af piger i klasserne. Herudover sker der også en udvikling i kønsfordelingen over perioden, hvor der kan konstateres et kraftigt fald i andelen af drenge i 11. klasse fra midten af 1980'erne. For de øvrige klassetrin svinger andelen mellem 67 og 80 pct. Fra slutningen af 1980'erne og frem ligger andelen af drenge højest på 8. klassetrin.

Drengene udgør 60 pct.

På specialetfterskolerne ses en mere lige kønsfordeling - dog stadig med en overvægt af drenge. Samlet set udgør drengene ca. 60 pct. i den analyserede periode. Som ved ordblindeefterskolerne ses en tendens til stigende andel af piger på højere klassetrin. Dog ligger andelen af piger højere i 8. end i 9. klasse.

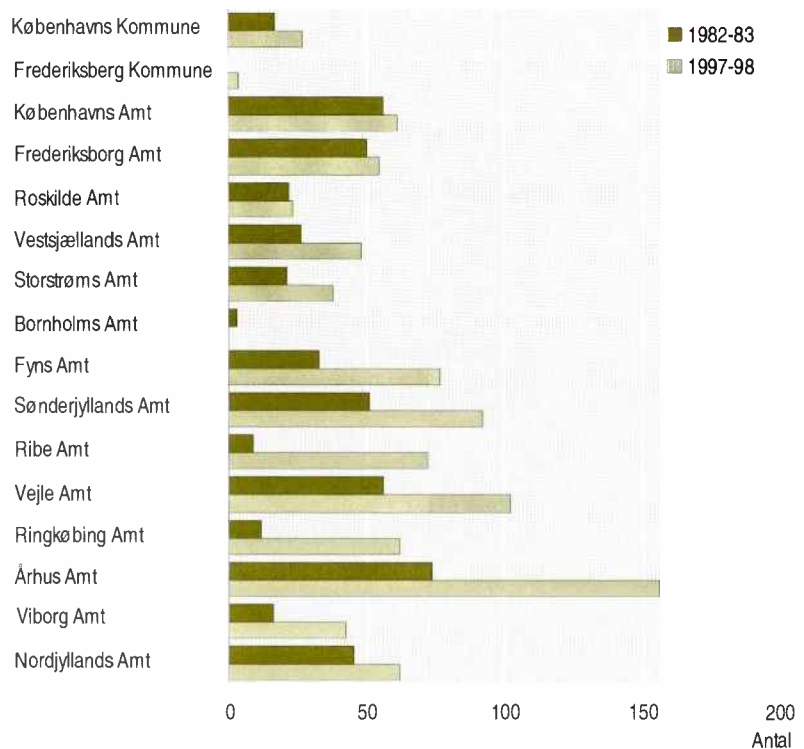
Over perioden synes andelen af drenge at stige fra 1982-83 til starten af 1990'erne, hvor niveauet ligger omkring 60 pct. I den sidste del af perioden ses de højeste andele af drenge på 9. klassetrin.

Tabel 3.7

Antal elever samt andelen af drenge på de enkelte klassetrin, ved henholdsvis ordblinde- og specialefterskoler fra 1982-83 til 1997-98

	Skoleår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
Ordblindeefterskoleelever i alt	492	603	616	764	801	922
	andel af drenge					
Alle klassetrin	74,0	73,3	74,4	75,3	70,4	69,6
8. klasse	74,0	71,6	78,0	80,2	75,8	72,3
9. klasse	74,6	72,9	75,0	76,0	72,6	69,3
10. klasse	77,2	73,7	70,3	71,6	66,7	70,7
11. klasse	65,6	78,2	68,7	62,7	62,8	54,0
	antal					
Specialefterskoleelever i alt	298	418	580	898	1 267	1 330
	andel af drenge					
Alle klassetrin	47,0	53,6	58,3	62,5	60,5	60,2
8. klasse	41,7	58,2	49,2	62,4	65,9	56,7
9. klasse	46,2	59,0	67,7	67,3	66,1	62,5
10. klasse	54,2	58,0	57,1	62,9	58,5	60,9
11. klasse	32,0	36,3	54,0	57,6	54,3	58,7

Figur 3.13

Antal elever ved ordblindeefterskoler fordelt efter bopælsamt i skoleårene 1982-83 og 1997-98

Regionale forskelle

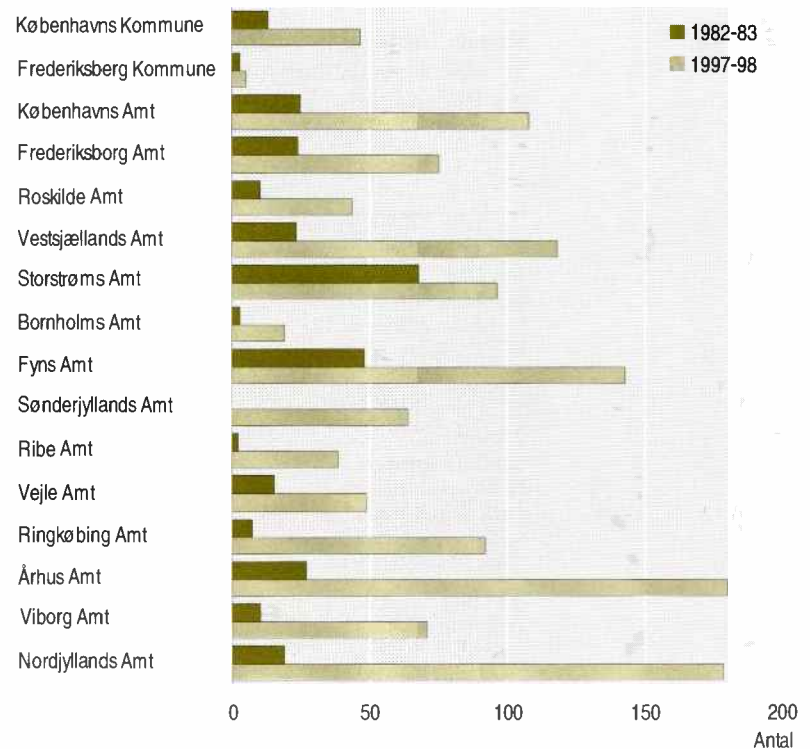
Der er store geografiske forskelle på eleverne på henholdsvis ordblind- og specialefterskoler, ligesom det er tilfældet for efterskolerne generelt, jf. kapitel 2. De fleste elever bor vest for Storebælt. For begge skoletyper ses i figurene 3.13 og 3.14, at elever fra Århus Amt udgør en stor og stigende andel over perioden. I den forbindelse bør det bemærkes, at det var i Århus og Storstrøms amter, man konstaterede den kraftigste vækst i antallet af efterskoleelever generelt.

Beskedne stigning i Københavnsområdet

For ordblindeskolerne ses i figur 3.13 den største koncentration af elever i 1982-83, på den ene side af Storebælt omkring Århus, Vejle, Sønderjyllands og Nordjyllands amter, og på den anden side omkring Københavns og Frederiksborg amter. Hvor stigningen i elevtallet frem til 1997-98 har været beskedne for Københavns og Frederiksborg amter, har den derimod været ganske kraftig for Århus, Vejle og Sønderjyllands amter. Herudover er der sket en betydelig vækst i antal elever på ordblind-effterskolerne fra Ribe, Ringkøbing og Fyns amter fra 1982-83 til 1997-98.

Figur 3.14

Antal elever ved specialefterskoler fordelt efter bopælsamt i skoleårene 1982-83 og 1997-98

Flest elever fra Århus og Nordjylland

For specialefterskolerne, hvis elevbestand generelt stiger kraftigere over perioden end ordblind-effterskolerne, ses ligeledes en koncentration mod vest, jf. figur 3.14. Hvor elevgrundlaget i 1982-83 var størst i Storstrøms amt, er det igen elever fra Århus amt, der i 1997-98 udgør det største

antal elever på specialefterskoler. Hvor det vest for Storebælt, udover Århus, især er elever fra Nordjyllands og Fyns amter, som er kommet til, er det på den anden side af bæltet fra Vestsjællands og Københavns amter, at de største stigninger i rekrutteringen ses.

Lille andel af ordblinde og specialefterskoleelever under uddannelse ...

Afslutningsvis vises der i tabel 3.8 en oversigt over, hvordan eleverne fra ordblinde- og specialefterskoler samlet set klarer sig de første fire år efter de har forladt efterskolen. Af tabellen ses, at en relativ lille andel af eleverne er under uddannelse 1 år efter efterskolen. Over den betragtede periode har andelen ligget mellem 26,8 og 36,3 pct. Sammenlignes med andelen fire år efter efterskolen falder andelen af uddannelsessøgende, hvorimod andelen af beskæftigede stiger jo længere tid der går efter efterskoleopholdet. Set over hele perioden har beskæftigelsesgraden 4 år efter efterskolen været faldende.

... og stor andel uden for arbejdsstyrken

Af tabellen fremgår det, at en forholdsvis stor andel af ordblinde- og specialefterskoleeleverne befinder sig uden for arbejdsstyrken. Set over hele perioden er der blevet relativt flere, der står uden for arbejdsstyrken. For en sammenligning med den samlede elevpopulation henvises der til kapitel 4.

Tabel 3.8

Relativ fordeling af ordblinde- og specialefterskoleelevers arbejdsmarkedstilknytning de første år efter efterskoleforløbet, fra 1982-83 til 1992-93

	Afgangår					
	1982-83	1984-85	1986-87	1988-89	1990-91	1992-93
	pct.					
1 år efter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen oplysning	0,9	0,6	0,2	1,0	0,3	0,3
Under uddannelse	28,8	36,3	33,3	26,8	28,7	27,7
I beskæftigelse	37,8	38,2	35,4	36,3	37,7	27,2
Ledig	10,5	7,1	8,3	7,7	8,6	6,6
Uden for arbejdsstyrken ..	22,0	17,8	22,8	28,2	24,7	38,2
2 år efter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen oplysning	0,9	1,1	0,2	1,6	0,5	0,8
Under uddannelse	24,9	32,3	28,2	26,4	25,2	26,1
I beskæftigelse	45,8	38,8	38,8	38,2	36,2	30,7
Ledig	12,6	9,3	12,8	10,1	11,5	7,8
Uden for arbejdsstyrken ..	15,9	18,5	20,0	23,6	26,6	34,6
3 år efter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen oplysning	1,3	1,6	0,5	1,8	0,3	1,2
Under uddannelse	21,4	25,1	23,2	21,5	25,1	21,6
I beskæftigelse	48,5	40,5	41,0	40,4	35,5	36,4
Ledig	13,3	16,2	12,5	12,6	12,3	8,1
Uden for arbejdsstyrken ..	15,5	16,6	22,8	23,7	26,7	32,8
4 år efter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen oplysning	1,1	2,4	0,6	1,6	1,0	1,2
Under uddannelse	10,8	15,1	13,0	14,2	19,9	16,4
I beskæftigelse	56,2	49,1	43,3	43,3	41,6	48,3
Ledig	13,9	16,2	19,9	16,4	11,1	6,7
Uden for arbejdsstyrken ..	18,0	17,2	23,2	24,4	26,4	27,5

3.5 Anbringelse af efterskoleelever

Få anbragte elever

Som det sidste i dette kapitel ses der på anbringelse af efterskoleelever. Efterskoleforløb kan foregå på forskellige skoletyper og baggrunden for skoleopholdet varierer. De fleste efterskoleelever indskrives på en efterskole efter eget ønske, men enkelte elever anbringes på en efterskole af myndighederne med eller uden samtykke af forældrene². Yderligere kan der foretages en foreløbig anbringelse af en elev³. Endelig foreligger muligheden for anbringelse efter flere forskellige hensyn. Da det næsten udelukkende er anbringelse med samtykke hos forældrene, der benyttes, er det her valgt at aggregere materialet efter de fire muligheder for anbringelse til en fælles kategori, som benævnes: "Anbragt"⁴.

Faldende andel

Antallet af anbragte elever på efterskolerne har været faldende over den betragtede periode. I 1993-94 var der i alt 1.208 anbragte elever, hvilket i 1997-98 var faldet til 678. Tabel 3.9 viser, at der er stor forskel i andelen af anbragte elever for de forskellige skoletyper. Specialefterskolerne skiller sig ud med en samlet andel af anbragte elever, som falder fra 30 pct. i 1993-94 til 18 pct. i 1997-98. Ved en fordeling af de anbragte elever efter klassetrin ses, at specialefterskolernes 11. klasse har en betydelig højere andel af anbragte elever end de øvrige klassetrin.

Tabel 3.9

Anbragte elever på efterskole fordelt efter klassetrin, skoletype og elevbestand, fra 1993-94 til 1997-98

	Skoleår				
	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98
	pct.				
Almindelig efterskole					
8. klasse	5	5	3	5	5
9. klasse	4	2	3	3	3
10. klasse	4	2	2	2	2
11. klasse	10	8	7	3	3
8.-11. klasse	4	2	2	2	2
Ordblindeefterskole					
8. klasse	7	5	3	2	2
9. klasse	16	7	9	5	5
10. klasse	26	10	8	13	7
11. klasse	33	17	11	10	8
8.-11. klasse	17	9	7	6	5
Specialefterskole					
8. klasse	25	17	16	18	18
9. klasse	27	17	16	15	14
10. klasse	27	23	18	17	17
11. klasse	40	27	27	23	22
8.-11. klasse	30	22	19	18	18

² §40.2.11 henholdsvis §35 i lov om social service.

³ Efter §45 i lov om social service.

⁴ Registreringen af efterskoleelevernes anbringelse blev først påbegyndt i 1993.

Flest i 11. klasse

På ordblindееfterskolerne var der i 1993-94 en relativ stor andel af eleverne, som var anbragt i 9., 10. og 11. klasse. Tabel 3.9 viser, at der i slutningen af perioden var sket et kraftig fald i andelen af anbringelser efter de ovenfor nævnte hensyn. For de almindelige efterskoler er antallet af elever, som anbringes forholdsvis lavt. Men også her er det i 11. klasse, man ser flest anbragte elever.

4. Yderligere uddannelse

Videre færd gennem systemet

I de foregående kapitler er efterskoleeleverne og deres baggrund beskrevet, og der blev set på, hvordan efterskoleforløbene har udviklet sig over perioden. I dette kapitel beskrives elevernes uddannelsesvalg efter efterskolen. I princippet er der ingen aldersmæssige begrænsninger for, hvornår man kan påbegynde og gennemføre en uddannelse. Dette medfører i teorien, at en fuldstændig kortlægning af årgangenes uddannelseskarriver ikke er mulig før den sidste i årgangen er død.

Tidsskævt datasæt

Ved en uddannelseskarriver forstås den række af uddannelser som eleverne går i gang med efter endt grundskole. I fortolkningen af resultaterne skal man være opmærksom på tidsdimensionen i den forstand, at eleverne ikke har haft lige lang tid til at begynde deres efterfølgende uddannelseskarriver. Som følge af tidsdimensionen skal det tilføjes, at det i enkelte af de her viste tabeller og figurer ikke giver mening at konkludere på baggrund af de seneste år.

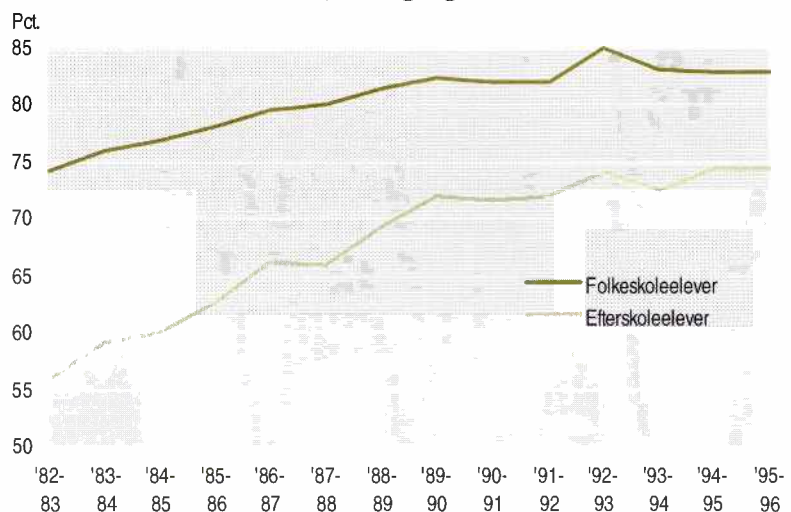
4.1 Ventetider

De fleste begynder efter sommerferien

I kapitel 2 blev det vist, at elevsammensætningen på efterskolerne har ændret sig over den betragtede periode. Dette har haft betydning for elevernes ventetider, det vil sige den tid der går fra en elev afslutter et uddannelsesforløb, i dette tilfælde efterskolen, til vedkommende fortsætter sin uddannelseskarriver på en ny uddannelse. Af tabel 4.1 ses, at den hyppigste ventetid ligger mellem 0-3 måneder. I praksis bør dette ikke anses som ventetid, da der typisk er sommerferie inkluderet i de tre måneder.

Figur 4.1

Andele af efter- og folkeskoleelever som begynder en ungdomsuddannelse "uden ventetid", fra afgangsårene 1982-83 til 1995-96

**Flere
"uden ventetid"**

I 1982-83 gik 56,1 pct. af de elever, som afsluttede et efterskoleophold, i gang med en ungdomsuddannelse inden for 0-3 måneder. Frem til slutningen af den betragtede periode, har denne andel været konstant stigende. Således påbegyndte 74,9 pct. af dem, der afsluttede efterskolen i skoleåret 1996-97, straks deres første efterfølgende uddannelse. Sammenlignes der med elever fra folkeskolen ses, at en større del af disse påbegynder en uddannelse inden for 3 måneder. Fra 1982-83 til 1996-97 steg andelen af folkeskoleelever fra 74,3 pct. til 82,5 pct. Set over perioden er forskellen mellem de to elevgrupper blevet mindre, jf. figur 4.1.

Tabel 4.1

Antal måneder fra afsluttet efterskoleforløb til den første påbegyndte ungdomsuddannelse, fra 1982-83 til 1996-97

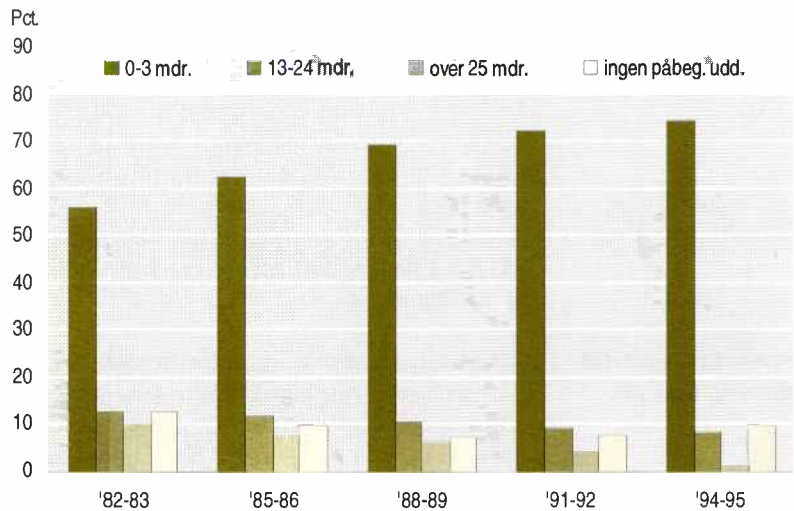
	Afgangsår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1996-97
	pct.					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-3 mdr.	56,1	62,6	69,3	72,0	74,5	74,9
4-12 mdr.	7,9	7,9	6,3	7,0	6,1	1,8
13-24 mdr.	12,8	11,9	10,4	9,4	8,5	.
over 25 mdr.	10,4	7,8	6,6	4,2	1,4	.
ingen påbeg. udd.	12,8	9,9	7,3	7,5	9,6	23,3
Drenge i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-3 mdr.	56,5	60,4	67,0	72,3	74,6	75,1
4-12 mdr.	10,9	11,9	8,8	9,1	7,9	1,9
13-24 mdr.	11,3	10,3	9,1	7,3	7,0	.
over 25 mdr.	7,5	6,6	6,5	3,3	1,3	.
ingen påbeg. udd.	13,7	10,8	8,6	7,9	9,3	23,0
Piger i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-3 mdr.	55,6	64,8	71,7	71,6	74,3	74,8
4-12 mdr.	4,7	3,8	3,9	4,8	4,4	1,7
13-24 mdr.	14,5	13,5	11,7	11,4	10,0	.
over 25 mdr.	13,4	9,0	6,7	5,1	1,4	.
ingen påbeg. udd.	11,9	9,0	6,1	7,1	9,9	23,5

Knap ¼ venter 1 år

For elever som afslutter grundskolen, det være sig i form af en traditionel folkeskoleuddannelse eller en grundskoleuddannelse, som indeholder en kortere eller længere årrække på efterskole, kan det være vanskeligt at skulle foretage valg og fravalg i forbindelse med den videre uddannelseskarrere. Dette giver sig udslag i, at en forholdsvis stor andel godt 23 pct. i 1996-97, ventede mere end ét år før de gik i gang med næste trin i uddannelseskarreren. For elever der ikke kommer i gang med en uddannelse inden for tre måneder, går der som regel mere end ét år inden de starter på noget nyt.

Figur 4.2

Efterskoleelevernes "ventetid" fra afsluttet efterskoleforløb til den første påbegyndte ungdomsuddannelse, fra afgangsårene 1982-83 til 1994-95

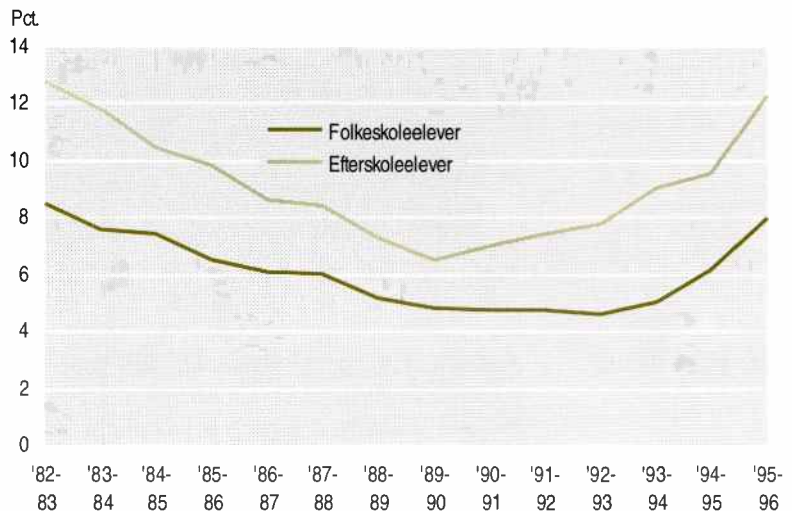

Få har en ventetid på 2 år

En sammenligning af den betragtede periodes start- og sluttidspunkt viser, at der har været en generel tendens til, at eleverne afkorter deres ventetider. Dette ses blandt andet ved, at der fra 1982-83 til 1991-92 skete et fald på 6,2 procentpoint i andelen af elever med en ventetid på over 25 måneder svarende til 2 år.

Figur 4.3

Andelen af efter- og folkeskoleelever der ikke påbegynder en ungdomsuddannelse inden 1. oktober 1997, fordelt på afgangsårene 1982-83 til 1995-96

Færre uden yderligere uddannelse ...

Udviklingen i andelen af personer, som ikke påbegynder en yderligere uddannelse efter efterskolen, har været positiv. Af de personer som forlod efterskolen i slutningen af skoleåret 1982-83 var der 1.139 svarende til 12,8 pct., jf. figur 4.2, som ikke havde påbegyndt en uddannelse frem til 1997. I 1991-92 var denne andel faldet til 7,5 pct. og der må forventes yderligere fald, da sidstnævnte gruppe ikke har haft nær så lang tid til at komme i gang med en uddannelse, som eleverne fra starten af perioden. Af figur 4.3 ses, at andelen, som ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse i 1997, er relativt lavere for folkeskoleeleverne. Af en folkeskoleårgang på 50.572 i 1993-94 var der 2.355 elever eller godt 5 pct., som ikke havde påbegyndt en ungdomsuddannelse i 1997. For efterskoleeleverne var der i den samme årgang ca. 9 pct. som ikke var startet på en ungdomsuddannelse.

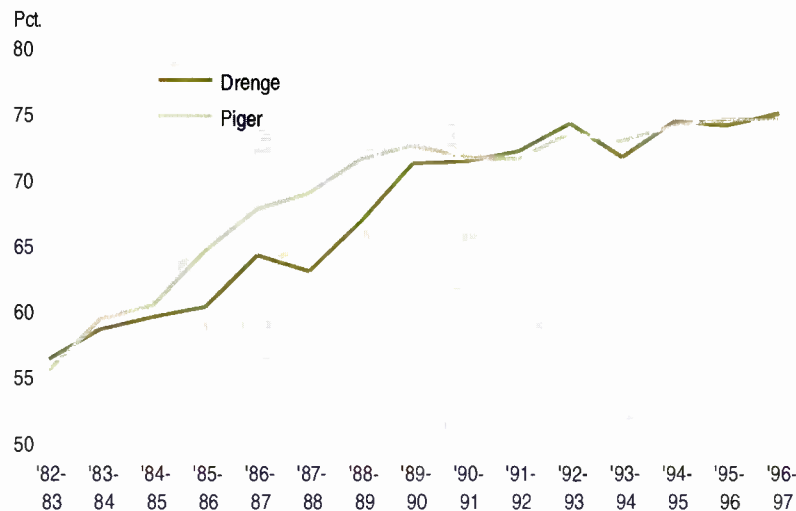
... dog mindst for folkeskoleeleverne

Forskel på ventetid piger og drenge

Sammenlignes drenge og piger fremgår det, at der er en tydelig forskel. For personer, som hurtigt går i gang med en uddannelse efter at have afsluttet efterskolen, er den nævnte forskel ikke så udtalt, som for personer med længere ventetider. I figur 4.4 er andelen af elever uden ventetid (0-3 måneder) opdelt på køn.

Figur 4.4

Andelen af drenge og piger "uden ventetid" fra afsluttet efterskoleforløb til den første påbegyndte ungdomsuddannelse, fra afgangsårene 1982-83 til 1996-97

Flere piger venter

Andelen af drenge og piger, der påbegynder en ungdomsuddannelse uden ventetid, ligger forholdsvis tæt, på nær i perioden fra 1984-85 til 1989-90, hvor andelen af piger var væsentligt større. Den største forskel blev registreret for årgangen 1987-88, svarende til 5,9 procentpoint.

For elever der ikke påbegynder en ungdomsuddannelse i umiddelbar forlængelse af efterskoleopholdet, går der ofte et år eller mere før uddannelseskarreren fortsættes. Det gælder for denne gruppe af elever, at der ikke er en ligelig kønsfordeling, idet pigerne dominerer. For gruppen,

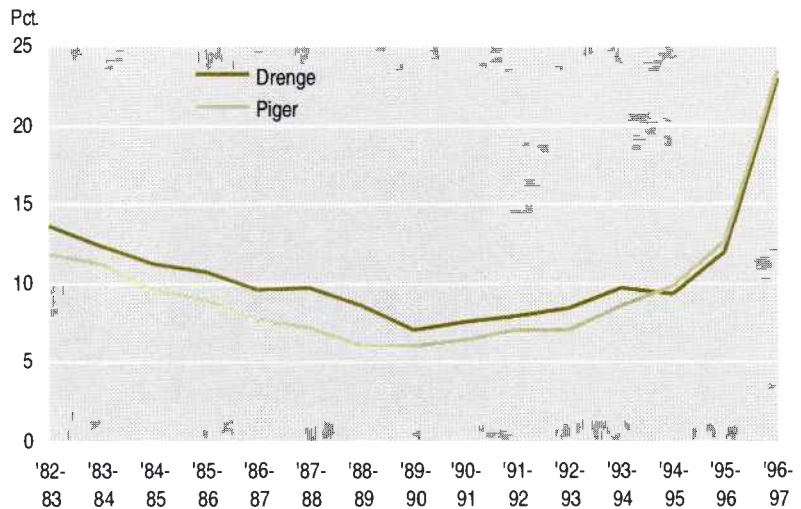
som venter 13-24 måneder med at påbegynde en uddannelse, lå pigernes andel i 1992-93 således 4,7 procentpoint højere end drengenes, mens forskellen i resten af perioden varierede mellem 1,6 og 4,1 procentpoint.

Stor andel drenge uden yderligere uddannelse

En overraskende stor del af eleverne er inden for den betragtede periode ikke kommet i gang med en uddannelse udover grundskoleniveauet. Af figur 4.5 fremgår det, at der i hele perioden har været en større andel af drengene, som tilhører denne gruppe. Frem til 1989-90 faldt den samlede andel af efterskoleelever, som endnu ikke havde påbegyndt en yderligere uddannelse, den 1. oktober 1997. En del af årsagen til, at kurven vender efter 1989-90, kan være at de personer, som har forladt efterskolen i 1990'erne, har haft kortere tid til at komme i gang med en uddannelse. Det skal nævnes, at personer som er registreret i kategorien "ingen påbegyndt uddannelse", kan have taget en uddannelse i udlandet, da dette ikke registreres af Danmarks Statistik.

Figur 4.5

Andelen af efterskoledrenge og -piger, som ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse inden 1. oktober 1997, fordelt på afgangsårene fra 1982-83 til 1996-97

Andre frie kostskoler

Efterskolerne er en del af de såkaldte frie kostskoler, der også består af folkehøjskoler og husholdningsskoler, samt indtil 1990 endvidere af landbrugsskoler. Folkehøjskolerne udbyder almindelig undervisning, og tillægger enkelte fagområder stor vægt, eksempelvis idrætshøjskoler. Den typiske kursuslængde er 20-24 uger. Husholdningsskoler udbyder kurser i almindelig husholdning og håndarbejde samt køkkenleder kurser. Disse kurser kan vare op til 40 uger, men den typiske længde er 20-24 uger. På landbrugsskolerne kan man tage landbrugets grundkurser og fagligt tekniske kurser og kursernes længde varierer mellem 8 og 24 uger.

Fald i andel af efterskoleelever på andre frie kostskoler ...

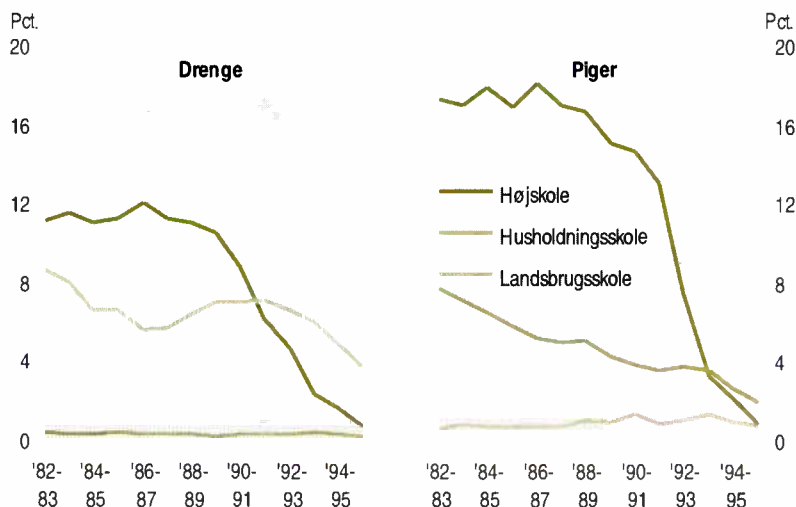
Det var i begyndelsen af perioden meget almindeligt at efterskoleeleverne tog sådanne kurser, især for pigernes vedkommende, men denne tendens er helt forsvundet i 1994-95. I 1982-83 var der 1.120 piger som valgte et ophold på en høj-, husholdnings- eller landbrugsskole, hvorimod der kun var få piger i 1994-95. Forløbet for henholdsvis piger og drenge er meget ens, dog vælger drengene oftest landbrugsskoler, hvor pigerne vælger husholdningsskoler.

... og endnu lavere andel for folkeskoleelever

Sammenlignes der med folkeskoleelever, er andelen som vælger en af de tre skoletyper lavere end for efterskoleeleverne, men udviklingen er identisk for de to elevgrupper. Af efterskoleeleverne var der i 1982-83 14,2 pct., som tog et ophold på en højskole, mens den tilsvarende andel for folkeskoleeleverne var 7,7 pct. Andelen for landbrug- og husholdningsskoler under ét var samme år 8,9 pct. for efterskoleelever og 4,4 pct. for folkeskoleelever.

Figur 4.6

Andel der efter et efterskoleforløb vælger en anden fri kostskoletype, fordelt på køn, fra afgangsårene 1982-83 til 1994-95

4.2 Efterskoleelevernes status efter de første år

Relativt mange under uddannelse ...

En opgørelse af efterskoleelevernes videre uddannelsesforløb, som dækker de første fire år, efter de har forladt efterskolen, viser ikke overraskende, at der er relativt mange, som er under uddannelse.

... dog falder andelen desto flere år, der går efter efterskolen

Andelen af personer, som er under uddannelse, falder desto flere år der går efter endt efterskole. I tabel 4.2 ses, at en stor del af efterskoleeleverne afslutter deres videre uddannelsesforløb inden for tre år. Således er der fire år efter efterskoleforløbet flere, som står til rådighed for arbejdsmarkedet, hvilket betyder at andelen som er i beskæftigelse er steget, 4. år efter efterskoleopholdet. Samtidig er det ikke alle, der umiddelbart

efter endt uddannelse får et job, hvorfor andelen, som er arbejdsløse også kan synes forholdsvis høj.

Færre går direkte ud på arbejdsmarkedet

Set over hele perioden er der sket en stigning på 10,8 procentpoint i andelen af elever, der starter på en uddannelse et år efter, hvilket naturligt medfører, at færre går direkte ud på arbejdsmarkedet. Af tabel 4.2 fremgår, at der af de elever, som forlod en efterskole i skoleåret 1982-83 var 50,7 pct. som var under uddannelse et år senere.

Tabel 4.2

Efterskoleelevernes status de første år efter efterskoleforløb, fra 1982-83 til 1992-93

	Afgangsåret					
	1982-83	1984-85	1986-87	1988-89	1990-91	1992-93
	andel efterskoleelever					
1 år efter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen oplysning	1,4	1,7	1,5	1,9	1,8	1,4
Under uddannelse	50,7	55,9	59,8	59,2	60,3	61,5
I beskæftigelse	28,0	27,3	23,2	24,1	22,5	20,5
Ledig	6,2	4,3	4,7	3,3	3,9	3,6
Uden for arbejdsstyrken	13,7	10,8	10,9	11,5	11,4	12,9
2 år efter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen oplysning	1,7	2,0	1,7	1,8	1,8	1,4
Under uddannelse	47,3	53,3	54,1	54,9	56,1	59,2
I beskæftigelse	32,7	28,4	26,4	27,4	24,9	22,2
Ledig	8,7	7,1	7,8	5,6	6,0	4,1
Uden for arbejdsstyrken	9,6	9,2	9,9	10,3	11,2	13,1
3 år efter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen oplysning	2,4	3,1	3,4	3,4	3,2	2,5
Under uddannelse	33,7	37,1	33,7	35,8	37,3	33,5
I beskæftigelse	43,2	37,1	39,6	38,1	36,0	41,5
Ledig	10,6	11,5	10,4	9,3	8,3	5,3
Uden for arbejdsstyrken	10,2	11,2	12,9	13,5	15,2	17,2
4 år efter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen oplysning	2,7	3,2	2,7	3,0	2,5	2,1
Under uddannelse	23,7	23,7	27,3	29,0	31,6	30,4
I beskæftigelse	52,4	48,5	44,0	43,5	44,3	49,2
Ledig	11,5	12,8	14,5	12,6	7,8	4,7
Uden for arbejdsstyrken	9,6	11,7	11,4	12,0	13,9	13,6

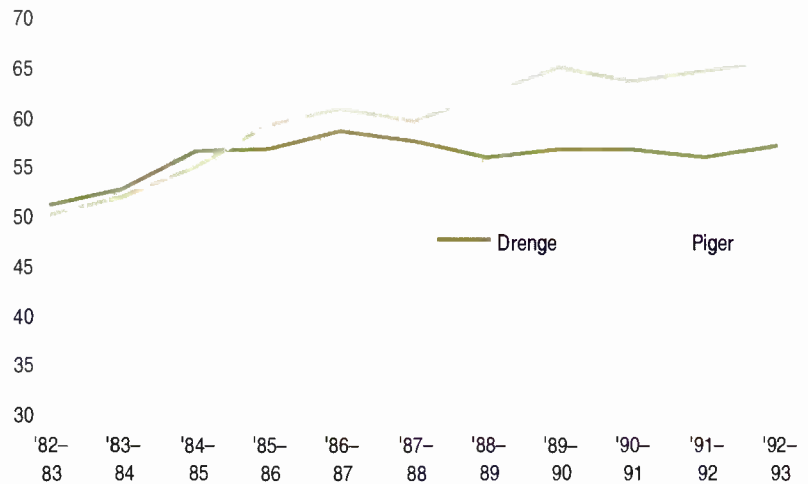
Flere piger er i gang efter ét år

Andelen af drenge, som ét år efter endt efterskole var i gang med et videre uddannelsesforløb, var frem til 1985-86 større end for pigernes vedkommende. Derefter skete der et skift, således at der relativt set var flere piger, som var i gang med en uddannelse ét år efter afslutningen af et efterskoleforløb, jf. figur 4.7.

Figur 4.7

Andelen af efterskoleelever under uddannelse ét år efter efterskoleforløb fordelt efter køn, fra afgangsårene 1982-83 til 1992-93

Andel under uddannelse efter 1 år

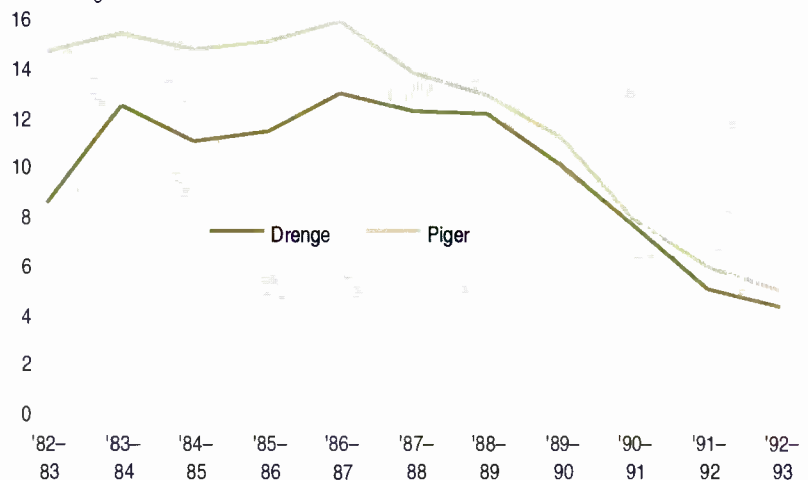
Generelt fald i andelen i ledige

I forbindelse med, at der er flere piger og drenge, som påbegynder en uddannelse i de første år efter efterskolen, påvirkes andelen af ledige. Figur 4.8 viser, at andelen af ledige generelt er faldet, når man ser på efterskoleeleverne fire år efter. På trods af, at en større andel af pigerne er under uddannelse fire år efter, ses det at andelen af ledige er højere for pigerne end for drengene over hele perioden. I løbet af den betragtede periode er forskellen blevet mindre om end ikke udignet.

Figur 4.8

Andelen af ledige efterskoleelever fire år efter efterskoleforløb, fra afgangsårene 1982-83 til 1992-93

Andel ledige efter 4 år

Af figur 4.8 ses endvidere, at andelen af ledige det fjerde år efter endt efterskoleforløb, er faldende fra 1986-87 til 1992-93 på trods af, at store

dele af denne periode var kendetegnet ved økonomisk lavkonjunktur. Ændringen i andelen af ledige kan delvist forklares ved, at en større andel af den betragtede personkreds er under uddannelse fire år efter.

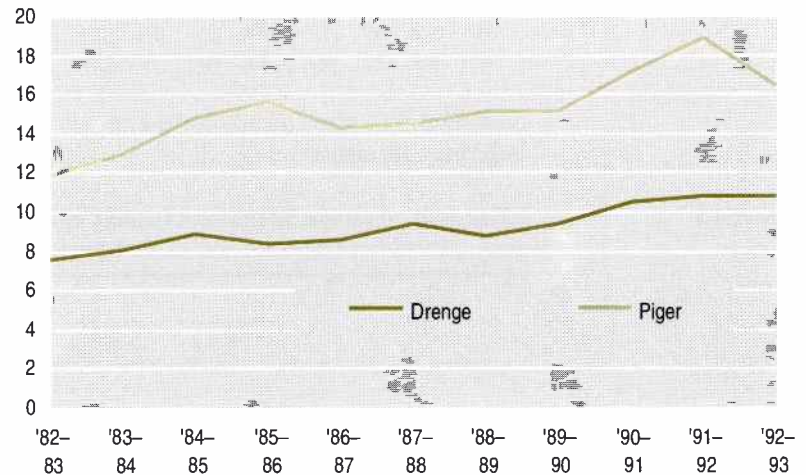
Flere piger uden for arbejdsstyrken 4 år efter

Det ses endvidere af tabel 4.2, at andelen af personer, som er "uden for arbejdsstyrken", er stigende de første tre år efter efterskolen. Fire år efter falder andelen af personer "uden for arbejdsstyrken" igen. En forklaring kunne være, at de pågældende personer påbegynder "ikke formelle" uddannelser, som ikke registreres af Danmarks Statistik. En anden forklaring er at forholdsvis mange unge forlader landet i kortere eller længere perioder i forbindelse med studier i udlandet, sabbatår eller lignende. Figur 4.9 viser, at en relativ større del af pigerne er uden for arbejdsstyrken fire år efter efterskolen. Dette kan hænge sammen med den større andel piger, der gennemfører en almen-gymnasial uddannelse, hvor det ikke er ualmindeligt med et eller to sabbatår efter afslutningen.

Figur 4.9

Andel efterskoleelever uden for arbejdsstyrken fire år efter efterskoleforløb, fra afgangsårene 1982-83 til 1992-93

Andel uden for arbejdsstyrken 4 år efter

4.3 Efterskoleelevernes første påbegyndte ungdomsuddannelse

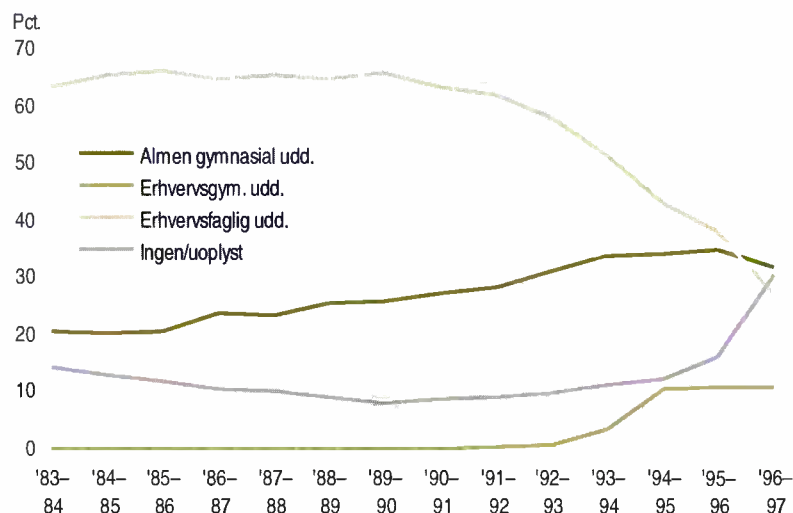
Erhvervsfaglig uddannelse er populær

En kortlægning af, hvilke uddannelser eleverne går i gang med, som den første uddannelse efter efterskolen, viser, at der er sket betydelige ændringer over perioden. Som det ses i figur 4.10 har de erhvervsfaglige uddannelser gennem størstedelen af den betragtede periode været det mest populære valg. Efter 1995-96 blev de erhvervsfaglige uddannelser overgået af de almen-gymnasiale uddannelser. En tredje type uddannelse, som de seneste år har vundet indpas, er de erhvervs-gymnasiale uddannelser; htx og hhx. I begyndelsen af perioden var det kun en meget begrænset andel af eleverne, som tog en erhvervs-gymnasial uddannelse, mens

der i 1996-97 var 10,8 pct., der gik i gang med erhvervsgymnasiale uddannelser som deres første uddannelse¹.

Figur 4.10

Efterskoleelever fordelt efter første påbegyndte ungdomsuddannelse efter efterskoleforløbet, fra afgangsårene 1982-83 til 1996-97

Sammenlignes med folkeskoleeleverne ses en klar forskel, på valget af ungdomsuddannelser².

Tabel 4.3

Efterskole- og folkeskoleelever fordelt efter deres første påbegyndte ungdomsuddannelse efter deres skoleforløb, fra 1982-83 til 1994-95

	Afgangsåret				
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95
	pct.				
Efterskoleelever	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Almengymnasial udd.	19,5	20,5	25,5	28,2	34,3
Erhvervsgymnasiale udd. ..	0,1	0,1	0,1	0,4	10,5
Erhvervsfaglig udd.	63,2	66,2	64,9	62,0	42,9
Ingen påbegyndt udd.	15,7	12,0	8,9	9,1	12,2
Folkeskole elever	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Almengymnasial udd.	34,0	34,2	35,1	36,8	40,3
Erhvervsgymnasiale udd. ..	0,0	0,0	0,0	0,1	16,0
Erhvervsfaglig udd.	56,5	58,4	59,0	57,6	37,1
Ingen påbegyndt udd.	8,8	6,8	5,4	5,3	6,6

De erhvervsfaglige uddannelser

Af tabel 4.3 fremgår, at erhvervsfaglige uddannelser også er et populært valg blandt folkeskoleeleverne, men mindre populært end blandt efterskoleeleverne. Den markante forskel i 1980'erne er her i 1990'erne ikke

¹ Indtil august 1995 var der fælles tilgang til de erhvervsgymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser.

² Ved ungdomsuddannelser forstås gymnasiale- og erhvervsfaglige uddannelser.

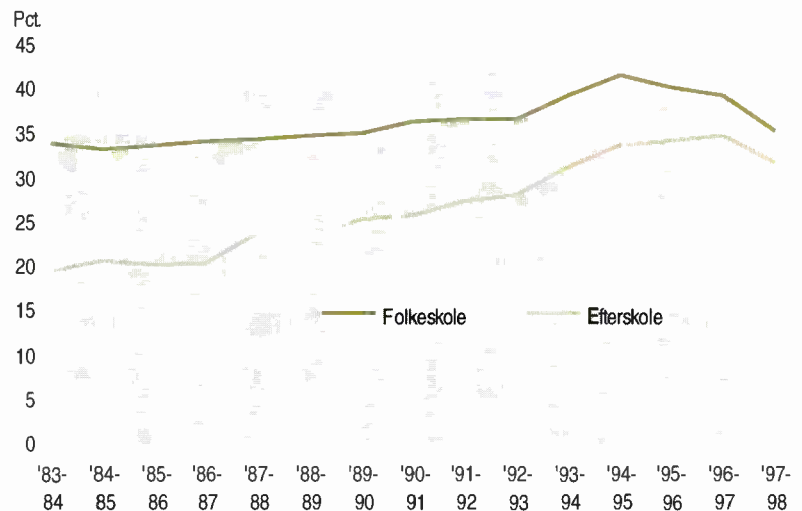
så udtalt. En stadig større andel af folkeskoleeleverne, vælger erhvervs-gymnasiale uddannelser i slutningen af 1990'erne.

Udjævning i andel som vælger gymnasie eller hf

Ser man på forskellen i andelen af efterskoleelever, henholdsvis folkeskoleelever, der efterfølgende vælger en almen-gymnasial uddannelse, er der flere fra folkeskolen, som vælger disse uddannelser (34,0 pct. i 1982-83 i forhold til 19,5 pct. af efterskoleeleverne). Frem til 1996-97 er forskellen blevet mindre, da stigningen i andelen af efterskoleelever, som vælger almen-gymnasiale uddannelser, har været større end for folkeskoleeleverne, jf. figur 4.11.

Figur 4.11

Relativ fordeling af efter- og folkeskoleelever på almen-gymnasial uddannelse som første påbegyndte uddannelse efter deres skoleforløb, fra afgangsårene 1982-83 til 1997-98

Lavere andel fuldfører den første påbegyndte uddannelse

Der har gennem hele perioden været en mindre andel af elever, som fuldfører den første påbegyndte ungdomsuddannelse efter efterskolen, set i forhold til folkeskolen. For årene 1982-83 til 1988-89 steg andelen, som fuldførte den første påbegyndte uddannelse fra 54,5 pct. til 60,0 pct., hvorefter den har været faldende. Generelt har andelen for folkeskoleelever ligget noget over efterskoleelevernes, jf. tabel 4.4. I 1982-83 var forskellen mellem folke- og efterskoleeleverne 18,7 procentpoint. Denne forskel er dog blevet mindre over perioden, således at den var 13,8 procentpoint i 1988-89. Det skal bemærkes, at der fra 1990-91 ses et betydeligt fald i andelen for efterskoleeleverne. Baggrundsmaterialet viser at faldet er størst for de erhvervsfaglige uddannelser.

Selvom elever ikke fuldfører deres første påbegyndte uddannelse, er det ensbetydende ikke med, at de ikke på et senere tidspunkt fuldfører en uddannelse. Da elevernes efterfølgende uddannelsesvalg ikke er medtaget i denne opgørelse, skal de viste andele tolkes med en vis forsigtighed.

Tabel 4.4

Andel af efter- og folkeskoleelever som fuldfører den første påbegyndte uddannelse, fra 1982-83 til 1992-93

	Afgangår					
	1982-83	1984-85	1986-87	1988-89	1990-91	1992-93
	pct.					
Efterskoleelever	54.5	56.4	58.5	60.0	46.6	42.6
Folkeskoleelever	73.2	72.8	71.8	73.8	62.3	57.6

Lille andel begynder direkte på videregående uddannelse

Når man ser på elevernes første påbegyndte uddannelse, bør man være opmærksom på, at det i praksis er muligt at starte direkte på visse videregående uddannelser og dermed undgå ungdomsuddannelserne. Der er eksempler i baggrundsmaterialet på, at elever starter direkte fra grundskolen på mellemlange eller lange videregående uddannelser. I sådanne tilfælde er der typisk tale om kunstneriske/kreative uddannelser som eksempelvis musikkonservatoriet. Herudover er der nogle, som efter efterskolen tager en almengymnasial uddannelse i udlandet, for derefter at indskrive sig ved en videregående uddannelse i Danmark. Igennem den undersøgte periode er der sket et fald i antallet af elever, der har en videregående uddannelse som første påbegyndte uddannelse. Generelt har disse elever gennem den undersøgte periode kun udgjort en begrænset andel og vil derfor ikke blive behandlet yderligere.

Relativt stor andel uden uddannelse

Af tabel 4.3 fremgik det, at en betragtelig del af eleverne fra både efter- og folkeskoler, findes i kategorien "ingen påbegyndt uddannelse". I 1991-92 var det 9,1 pct. for efterskoleeleverne og 5,3 pct. for folkeskoleeleverne. Dette er ikke ensbetydende med, at disse personer ikke har taget anden uddannelse end deres grundskole. Eleverne i denne gruppe kan have påbegyndt en ikke-kompetencegivende uddannelse, som ikke indberettes til Danmarks Statistik.

De som går tilbage til folkeskolen

Endelig bør det nævnes, at nogle elever forlader efterskolen i 8. og 9. klasse for at fuldføre deres grundskoleuddannelse på en almindelig folkeskole. Det medfører, at folkeskolen i praksis optræder, som første påbegyndte uddannelse efter efterskolen. Dette er der taget hensyn til, ved at den første påbegyndte uddannelse måles efter at eleverne har forladt grundskolen, hvad enten der er tale om en folke- eller efterskole.

4.3.1 Karaktergennemsnit ved almen gymnasieuddannelse

Efter at have belyst efterskoleelevernes uddannelsesvalg er det nærliggende at se på, om der kan identificeres en udvikling, i hvordan eleverne klarer sig på de respektive uddannelser her målt ved deres karaktergennemsnit. Da det er yderst vanskeligt at sammenligne karakterer på tværs af studieretninger, er det her valgt udelukkende at se på karaktergennemsnittet ved de almengymnasiale uddannelser.

Stigende karaktergennemsnit

Generelt kan man sige, at gennemsnitskaraktererne ved studentereksamen og hf har været stigende gennem hele perioden. I 1984-85 var gennemsnitskarakteren 8,0, mens den i 1993-94 var steget til 8,3, jf. *Den hvide hue*³. Om denne stigning er sket, fordi eleverne faktisk er blevet dygtigere, eller om der - blandt andet i lyset af de generelt stigende adgangskrav til mange uddannelser - har været en vis "inflation" i karaktergivningingen, kan der ikke konkluderes ud fra det foreliggende materiale.

Svag tendens

Fordelingen efter karaktergennemsnit ved studentereksamen eller hf for de tidligere efterskoleelever viser en svag tendens til, at eleverne med tiden har fået højere karakterer, hvilket er i overensstemmelse med det generelle billede, jf. tabel 4.5. For elever fra folkeskolen har udviklingen været den samme. Men forskellen mellem folkeskole- og efterskoleelevernes karakterniveau er ændret over tid således, at efterskoleeleverne i starten af perioden opnåede lavere karakterer, mens billedet senere er vendt. Da der er tale om meget svage tendenser, skal man være yderst forsigtig med at drage for entydige konklusioner.

Tabel 4.5

Efterskole- og folkeskoleelevers karaktergennemsnit ved efterfølgende studenter- eller hf-eksamen, fra 1982-83 til 1993-94

	Afgangsåret				
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1993-94
	antal elever				
Efterskoleelever	1 494	1 959	2 771	3 346	3 689
Folkeskoleelever ...	23 061	19 811	20 543	19 947	16 106
	pct.				
Efterskoleelever ..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
5,5-5,9	0,9	0,8	-	-	-
6,0-6,9	14,7	12,5	9,7	10,3	9,7
7,0-7,9	33,4	27,5	28,4	28,9	30,4
8,0-8,9	31,1	34,7	35,6	36,0	36,4
9,0-9,9	16,6	20,7	22,4	20,9	20,2
10,0-10,9	3,0	3,7	3,6	3,9	3,2
Over 10,9	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1
Folkeskoleelever ..	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
5,5-5,9	0,8	0,6	0,0	-	-
6,0-6,9	13,5	11,0	9,0	9,7	9,9
7,0-7,9	32,7	30,0	28,4	29,7	31,4
8,0-8,9	32,1	34,1	36,2	36,0	35,5
9,0-9,9	17,3	20,1	22,1	20,7	19,8
10,0-10,9	3,5	4,1	4,2	3,7	3,3
Over 10,9	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1

³ Side 14. i *Den hvide hue, -hvad fører den til?*, Danmarks Statistik, september 1997.

4.4 Efterfølgende uddannelsesvalg

10 år efter efterskolen

Et mål for efterskoleelevernes videre uddannelsesforløb kan fås ved at se på de højeste uddannelser, som de pågældende personer har fuldført 10 år efter de forlod efterskolen. Det er kun muligt at foretage en sådan analyse for de elever, der forlod efterskolen frem til 1986-87.

For mange er grundskolen den eneste uddannelses- baggrund

Det er iøjnefaldende, at en grundskoleuddannelse for 2.914 svarende til 28,9 pct. af eleverne udgjorde den eneste uddannelse for afgangsåret 1986-87. Det bør dog nævnes, at der i perioden fra 1982-83 til 1986-87 er sket en positiv udvikling, da andelen af efterskoleelever med grundskolen som højeste uddannelse er faldet fra 36,8 pct. til 28,9 pct., jf. tabel 4.6. Det skal tilføjes, at de personer, som har en grundskoleuddannelse som højeste fuldførte uddannelse, kan have videreuddannet sig i udlandet eller fuldført ikke kompetencegivende uddannelser. For 320 af de 10.071 elever, der afsluttede efterskolen i 1986-87 (svarende til 3,2 pct.) er en almengymnasial uddannelse den højeste fuldførte uddannelse, 10 år efter efterskoleopholdet.

Tabel 4.6

Efter- og folkeskoleelevers højeste fuldførte uddannelse 10 år efter grundskoleforløbet, fra 1992-83 til 1986-87

	Afgangsåret				
	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87
	pct.				
Efterskoleelever i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Grunduddannelse	36,8	34,7	33,0	32,3	28,9
Almengymnasial udd.	3,1	3,1	2,9	3,2	3,2
Erhvervs-gymnasial udd.	1,3	1,4	1,4	1,7	1,5
Erhvervsfaglig udd.	33,6	33,3	33,8	32,6	31,9
Kort vidg. Udd	4,6	4,4	4,7	4,1	3,9
Mellemlang vidg. udd.	3,8	4,3	4,7	6,1	7,6
Lang videreg. Udd.	0,7	0,6	0,7	0,8	1,3
Ingen/uoplyst	4,2	4,4	4,1	3,6	3,9
I gang med uddannelse	11,9	13,7	14,8	15,6	17,8
Folkeskoleelever i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Grunduddannelse	21,1	20,3	20,0	19,8	19,2
Almengymnasial udd.	4,6	4,2	4,3	3,7	3,8
Erhvervs-gymnasial udd.	3,4	3,2	3,3	3,3	3,0
Erhvervsfaglig udd.	38,9	38,6	36,2	35,1	34,4
Kort vidg. Udd	4,6	4,8	4,7	4,6	4,2
Mellemlang vidg. udd.	5,9	6,2	6,5	7,3	7,9
Lang videreg. Udd.	2,1	2,4	2,7	2,7	2,8
Ingen/uoplyst	4,0	4,1	4,0	4,0	3,8
I gang med uddannelse	15,4	16,3	18,3	19,4	20,9

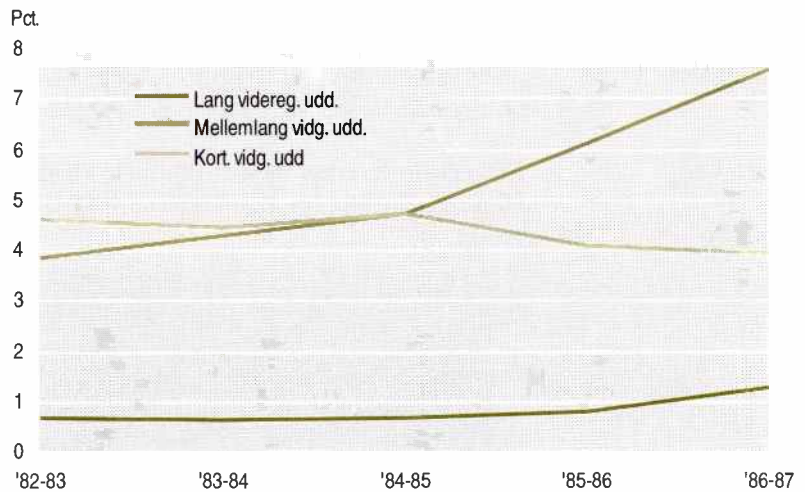
Flere tager videregående uddannelser

For den del af efterskoleeleverne, der vælger videregående uddannelser, var der en stigning i antallet fra 808 til 1.286, når man ser på årgangene 1982-83 og 1986-87, hvilket svarer til en stigning fra 9,1 pct. til 12,8 pct. i andelen af elever, som har en videregående uddannelse. Der er sket mere end en fordobling i andelen, som har taget en mellemlang videregående

ende uddannelse, mens andelen, der har taget en kort videregående uddannelse, er faldet en smule. Andelen, der har taget en lang videregående uddannelse, er konstant over det meste af perioden, dog med en mindre stigning i slutningen af perioden, jf. figur 4.12. Trods den beskrevne positive udvikling i forbindelse med de videregående uddannelser, er den typiske uddannelse for en efterskoleelev fra 1986-87 stadig en erhvervsfaglig uddannelse. Af de elever, der forlod en efterskole i 1986-87 er der således 31,9 pct., der har en erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte.

Figur 4.12

Efterskoleelevernes højeste fuldførte videregående uddannelse 10 år efter efterskoleforløb, fra afgangsårene 1982-83 til 1986-87

Forskelle mellem efter- og folkeskoleelever

En sammenligning af efterskoleelevernes uddannelsesniveau med uddannelsesniveaut for den noget større gruppe af personer, som har gennemført grundskoleuddannelsen i folkeskoleregion viser visse forskelle mellem de to elevgrupper.

Flere efterskoleelever med grundskoleuddannelse

Som nævnt ovenfor er andelen af efterskoleelever, med en grundskoleuddannelse som højeste fuldførte uddannelse, faldet. Faldet har dog ikke været tilstrækkeligt til at udligne forskellen til folkeskoleeleverne. Der er stadig en betydeligt mindre andel af folkeskoleeleverne, som ikke opnår yderligere uddannelse udover grundskoleniveauet. Således ses det af tabel 4.6, at denne gruppe blandt folkeskoleeleverne udgør en andel på 19,2 pct. Hos efterskoleeleverne er den tilsvarende andel helt oppe på 28,9 pct.

I afsnit 4.3 blev det vist at relativt færre efterskoleelever end folkeskoleelever påbegynder en almengymnasial uddannelse. Af tabel 4.6 fremgår det, at færre efterskoleelever ender med en gymnasial uddannelse som højeste fuldførte uddannelse set i forhold til folkeskoleeleverne.

Generelt højere uddannelsesniveau

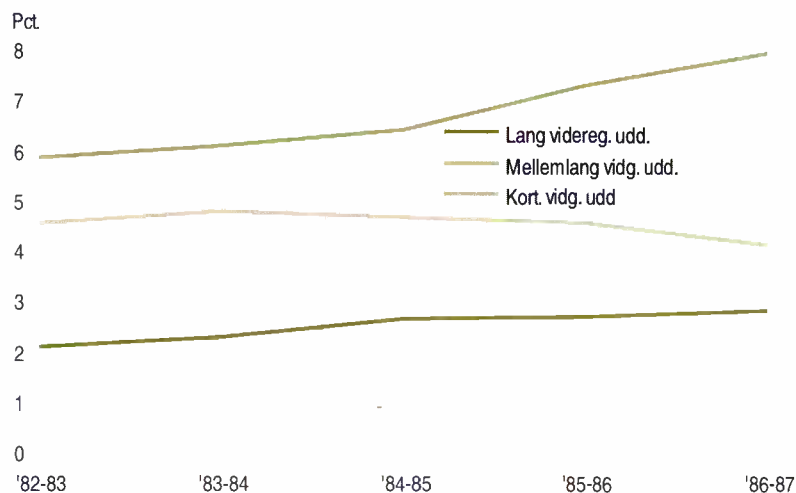
Sammenligningerne med folkeskoleeleverne viser, at der generelt har været en positiv udvikling i både efterskole- og folkeskoleelevernes efterfølgende uddannelsesforløb. I tabel 4.6 ses, at en mindre andel gennemfører korte videregående uddannelser, hvilket specielt gælder efterskoleeleverne. Derimod er andelen af elever, der gennemfører mellemlange uddannelser steget. I forbindelse med de mellemlange uddannelser er forskellen mellem de to elevgrupper mindsket. Dette skyldes, at andelen af efterskoleelever på disse uddannelser er steget mere. I slutningen af perioden er forskellen næsten blevet udlignet.

Større andel af folkeskoleelever med lange videregående uddannelser

For de lange videregående uddannelser følger udviklingen for efterskoleeleverne den generelle udvikling, således at der er flere i slutningen af perioden, som gennemfører en lang videregående uddannelse. Trods den positive udvikling ligger andelen af efterskoleelever stadig 1,5 procentpoint under andelen af folkeskoleelever, som har fuldført en lang videregående uddannelse, når man ser på afgangsåret 1986-87.

Figur 4.13

Folkeskoleelevernes højeste fuldførte videregående uddannelse 10 år efter skoleforløb, fra afgangsårene 1982-83 til 1986-87

Elever begyndt at tage længere uddannelser

Af afsnittet ses således, at den største forskel mellem efterskoleelever og folkeskoleelever findes blandt de elever, der ikke opnår yderligere uddannelse udover grundskoleniveauet. For de elever, der fortsætter i uddannelsessystemet, ses der en mindre forskel mellem de to elevgrupper. Det generelle billede er, at elever over tid tager længere uddannelser end i begyndelsen af perioden.

4.5 Afbrud ved udvalgte uddannelser

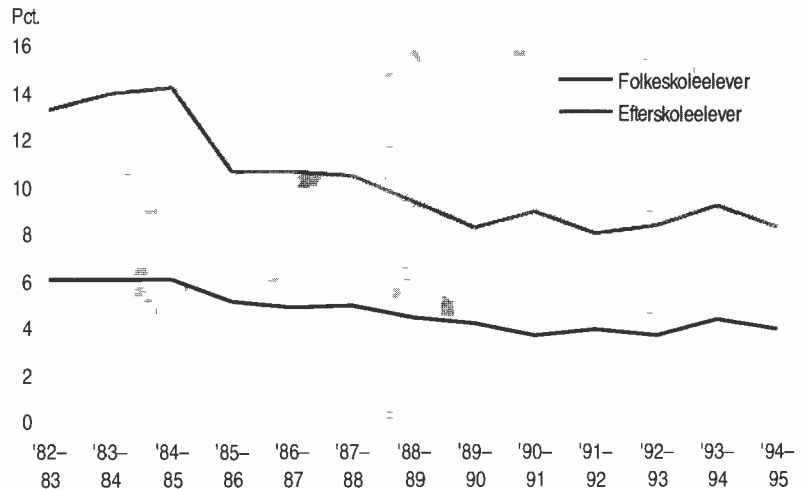
Høj andel af afbrudte forløb

Andelen af afbrudte forløb ved første påbegyndte uddannelse varierer fra uddannelse til uddannelse. Afbruddet måles kun på den første påbegyndte uddannelse, og der ses derfor ikke på, om den anden påbegyndte uddan-

nelse er identisk med den første. Gjorde man dette ville afbrudsprocenten for de forskellige uddannelser sandsynligvis være noget mindre.

Figur 4.14

Andelen af efterskole- og folkeskoleelever, der afbryder første påbegyndte almengymnasiale uddannelse, fra afgangsårene 1982-83 til 1994-95

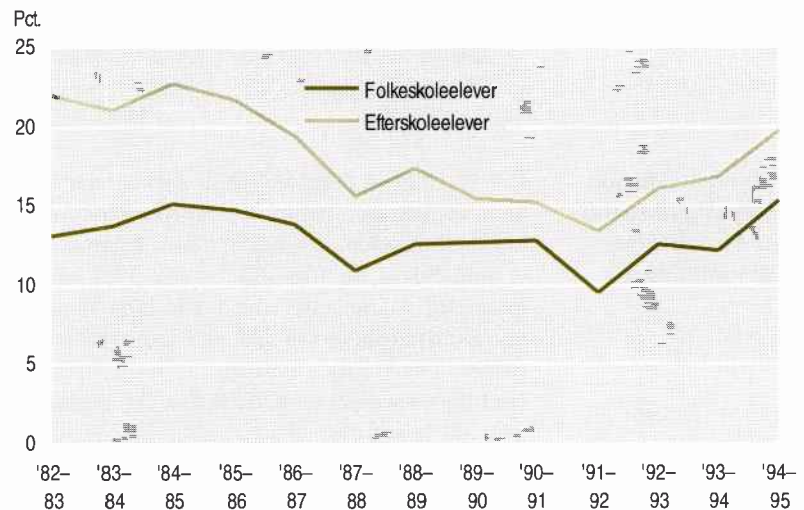

Efterskoleeleverne afbryder oftere

Betragtes de almengymnasiale uddannelser er afbrudsmønstret faldende for begge elevgrupper og mest markant for efterskoleeleverne. Af figur 4.14 ses, at efterskoleeleverne har den højeste andel af afbrud i forhold til folkeskoleeleverne, svarende til godt og vel det dobbelte.

Figur 4.15

Efterskole- og folkeskoleelever, der afbryder deres første påbegyndte erhvervsfaglige uddannelse, fra afgangsårene 1982-83 til 1994-95

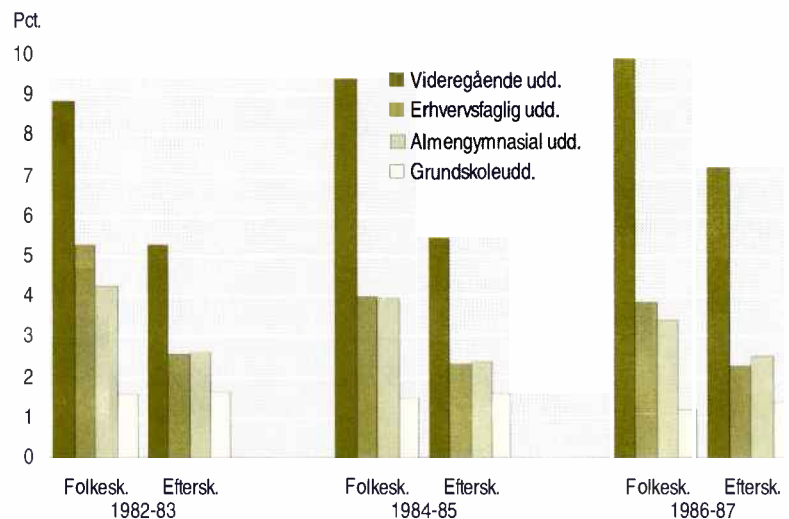
Med hensyn til de afbrudte forløb på de erhvervsfaglige uddannelser ses samme billede, som ved de almen-gymnasiale uddannelser, idet efterskoleeleverne også her har den største andel af afbrydere, jf. figur 4.15.

4.6 Uddannelsesforløb efter efterskolen

De tre foregående afsnit beskrev, hvilke uddannelser eleverne gik i gang med, efter de forlod efterskolen. Der blev skelnet mellem ungdomsuddannelser og videregående/kompetencegivende uddannelser. Herudover blev der set på den tid der går, fra en elev afslutter efterskolen til uddannelseskarreren fortsættes. Afslutningsvis vil dette afsnit beskrive de uddannelsesforløb, som eleverne gennemløber efter efterskolen.

Figur 4.16

Højeste fuldførte uddannelse for elever med en almen-gymnasial uddannelse som første påbegyndte på udvalgte afgangår, 1982-83, 1984-85 og 1986-87⁴

Uddannelsesforløb på almen-gymnasial eller en erhvervsfaglig uddannelse

Det er valgt at fokusere på de elever, der enten har en almen-gymnasial eller en erhvervsfaglig uddannelse som første påbegyndte uddannelse efter efterskolen, og følge deres uddannelsesforløb. Af efterskolernes afgangselever fra 1982-83 var der 19,5 pct., der påbegyndte en almen-gymnasial uddannelse som første efterfølgende uddannelse. I figur 4.16 ses, hvordan elevernes uddannelseskarrierer formede sig 10 år efter efterskolen. Det fremgår tydeligt, at det hyppigste uddannelsesforløb slutter med en videregående uddannelse. Af årgangen 1982-83 var der 5,3 pct., som havde et forløb, der begyndte med en almen-gymnasial uddannelse og sluttede med en videregående uddannelse som højeste fuldførte 10 år

⁴ Der ses her på de elever der ikke er i gang med en uddannelse 10 år efter de forlod grundskolen.

senere. Andelen af elever med det beskrevne uddannelsesforløb er over den betragtede periode steget og udgjorde for årgangen 1986-87⁵ 7,2 pct.

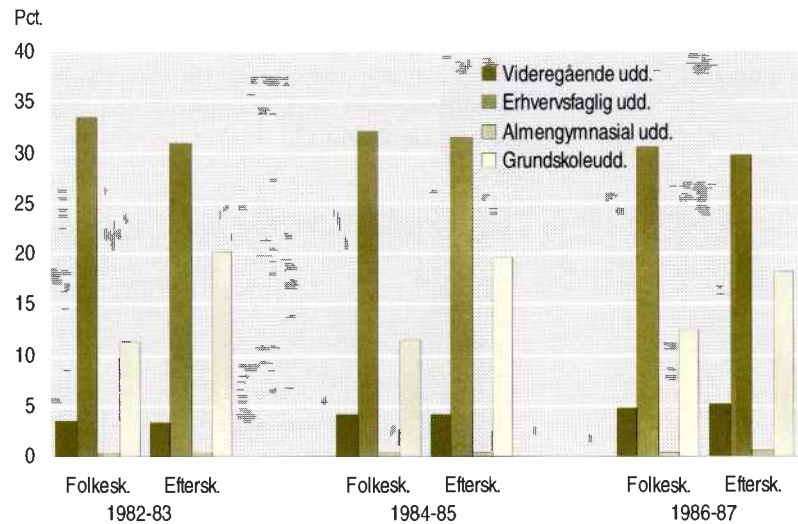
Figur 4.16 viser, at andelen af forløb, der starter med en almen-gymnasial uddannelse og slutter med en erhvervsfaglig eller en almen-gymnasial uddannelse har holdt sig konstant omkring 2,5 pct. gennem hele perioden. Andelen af elever, der starter på en almen-gymnasial uddannelse og 10 år senere har grundskolen som højst fuldførte uddannelse ligger hele perioden under 1,8 pct.

Videregående uddannelser opnås hyppigere for folkeskoleelever

Sammenlignes med folkeskoleelevernes uddannelsesforløb fremgår det, som tidligere nævnt, at en markant større andel (34,0 pct. i 1982-83) påbegynder en almen-gymnasial uddannelse. Af disse, viser ovenstående figur, er det relativt mange, som fuldfører en videregående uddannelse i forhold til efterskoleeleverne. Betragtes uddannelsesforløb, der slutter med en erhvervsfaglig uddannelse eller "status quo", det vil sige en almen-gymnasial uddannelse ses samme billede. Kun for andelen af elever, der påbegynder almen-gymnasiale uddannelser og 10 år senere står med en grundskoleuddannelse som højeste fuldførte, er der relativt flere efterskoleelever.

Figur 4.17

Højeste fuldførte uddannelse for elever med en erhvervsfaglig uddannelse som første påbegyndte på udvalgte afgangår, 1982-83, 1984-85 og 1986-87⁶

⁵ Årgangen 1986-87 er den seneste årgang som det er muligt at beskrive 10 år efter efterskolen.

⁶ Der ses her på de elever der ikke er i gang med en uddannelse 10 år efter de forlod grundskolen.

Færre elever går fra erhvervsfaglig uddannelse til en videregående uddannelse

Langt de fleste elever påbegynder en erhvervsfaglig uddannelse efter grundskoleniveauet, uanset om det er efterskoleelever eller folkeskoleelever. Sammenlignet med de, som påbegynder almengymnasial uddannelse, er der naturligt nok langt færre, der fuldfører en videregående uddannelse. Det er dog interessant, at det for den del af eleverne, der fuldfører en videregående uddannelse, er efterskoleeleverne, som har den største andel (5,1 pct. for efterskoleelever og 4,8 pct. for folkeskoleelever), når man ser på den årgang, der afsluttede grundskolen i 1986-87, jf. figur 4.17.

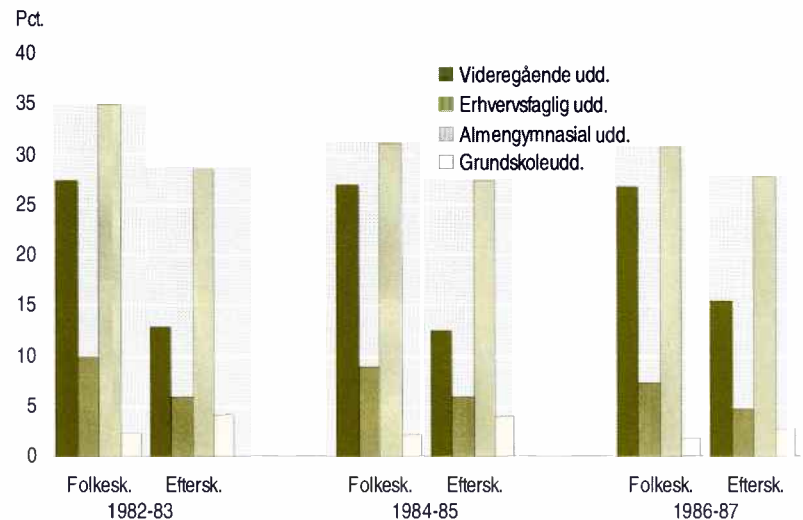
I forhold til de elever, der påbegynder en almengymnasial uddannelse er der for gruppen af elever, som påbegynder en erhvervsfaglig uddannelse en langt større andel, som ikke gennemfører den pågældende uddannelse og efter 10 år står med en grundskole uddannelse som højest fuldførte.

Flere er under uddannelse 10 år efter efterskolen

I 1993 var der 1.058 af de 8.895 elever, det vil sige 11,9 pct., som 10 år tidligere forlod en efterskole, der stadig var under uddannelse. I 1997 var det 1.790 ud af 10.071, svarende til 17,8 pct. Den største del af disse elever har enten haft en almengymnasial eller en erhvervsfaglig uddannelse som første påbegyndte uddannelse, hvorfor det er uddannelseskarrærer med udgangspunkt i disse uddannelsesforløb, der præsenteres i figurerne 4.18 og 4.19. I fremstillingen for de elever, der er i gang med en uddannelse 10 år efter grundskolen, er der ikke taget højde for, at eleverne kan have været udenfor uddannelsessystemet i en kortere eller længere periode.

Figur 4.18

Igangværende uddannelse¹ for elever med en almengymnasial uddannelse som første påbegyndte på udvalgte afgangår, 1982-83, 1984-85 og 1986-87

¹ Der ses her på de elever der er i gang med en uddannelse 10 år efter de forlod grundskolen

Mellem 12 og 16 pct. er i gang med en videregående uddannelse

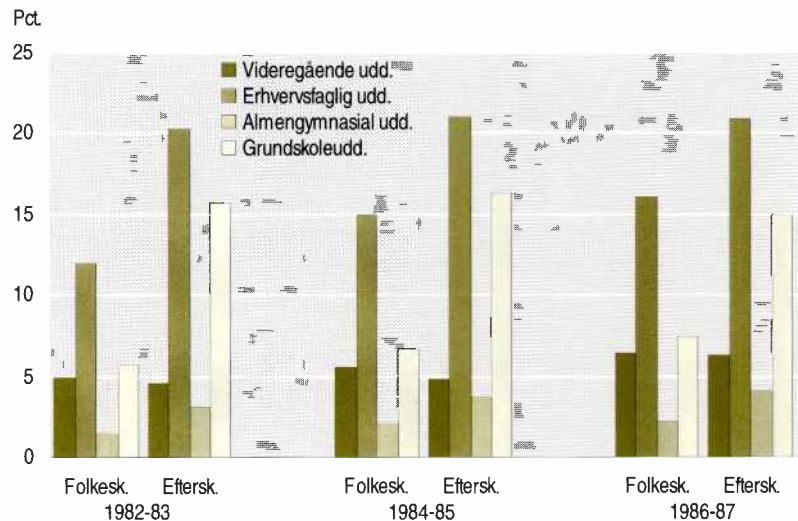
10 år senere er mange i gang med en uddannelse svarende til den første påbegyndte

For de som starter på en almen­gymnasial uddannelse og stadig er under uddannelse 10 år senere (543 elever i 1982-83 og 913 i 1986-87), ses det, at en meget stor del (28,4 pct. i 1982-83 og 27,8 pct. i 1986-87) også er i gang med en almen­gymnasial uddannelse 10 år senere. Herudover frem­går det, at mellem 12 og 16 pct. gennem hele perioden er i gang med en videregående uddannelse. Andelen har været stigende over perioden.

Til sidst skal der i dette kapitel ses på de personer, hvis uddannelseskari­ere påbegyndes med en erhvervsfaglig uddannelse og endnu ikke er afsluttet 10 år senere. Det ses at langt den overvejende del også her er i gang med en uddannelse på samme niveau. For hele perioden gælder, at disse personer udgør lidt mere end 20 pct. af alle de personer, som er under uddannelse 10 år efter, jf. figur 4.19. I forhold til gruppen der på­begyndte en almen­gymnasial uddannelse, er andelen med en erhvervs­faglig uddannelse, som første påbegyndte uddannelse og en grundskole­uddannelse som igangværende uddannelse større. I 1986-87 var andelen på 15 pct. mod 2,8 pct. for gruppen med en almen­gymnasial uddannelse som første påbegyndte uddannelse. Endelig skal det nævnes, at en vok­sende andel af de igangværende elever der påbegyndte en erhvervsfaglig uddannelse, 10 år senere var i gang med en videregående uddannelse. I 1986-87 var denne andel på 6,4 pct.

Figur 4.19

I gangværende uddannelse¹ for elever med en erhvervsfaglig uddannelse som første påbegyndte på udvalgte afgangsår, 1982-83, 1984-85 og 1986-87⁸

⁸ Der ses her på de elever der er i gang med en uddannelse 10 år efter de forlod grundskolen

**Samme billede for
folkeskoleelever**

Ved en sammenligning med elever, der afsluttede grundskoleuddannelsen på en folkeskole og stadig er under uddannelse 10 år senere, ses samme billede som for efterskoleeleverne. Der er dog den forskel, at andelen af folkeskoleelever med en almen-gymnasial uddannelse som første uddannelse, er markant større.

5. Tilknytning til arbejdsmarkedet

- Efter skolen** I dette kapitel belyses efterskoleelevernes tilknytning til arbejdsmarkedet. Et væsentligt aspekt i forbindelse med disse opgørelser er, at hovedparten af eleverne, som det også er fremgået af de tidligere kapitler, uddanner sig videre efter efterskolen. I et forsøg på at tage hensyn til elevernes forskellige karriereveje, vil arbejdsmarkedstilknytningen i dette kapitel blive opgjort på forskellige tidspunkter efter eleverne forlod efterskolen sidste gang.
- Ikke uddannelsessøgende** Bortset fra en umiddelbar opgørelse af samtlige elevers arbejdsmarkedsstatus i 1998, vil opgørelserne i kapitlet alene omfatte de elever, som ikke var under uddannelse på de respektive tidspunkter for opgørelse af tilknytning til arbejdsmarkedet.
- Hele populationen i 1998** Indledningsvis opgøres hele populationens arbejdsmarkedsstatus i det senest mulige år, hvilket er den sidste uge af november 1997, for alle med bopæl i Danmark den 1. januar 1998 (måleåret). Et sådant billede er fortolkningsmæssigt ikke uden problemer, da populationen i denne sammenhæng ikke er særlig homogen. På den ene side er der elever fra afgangsåret 1982-83 - personer som på opgørelsestidspunktet har haft ca. 14 år til at udvikle sig i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. På den anden side er der også elever fra afgangsåret 1996-97, hvis arbejdsmarkedstilknytning opgøres ca. et halvt år efter de har fuldført et efterskoleforløb, et tidspunkt hvor de fleste enten er i gang med en yderligere uddannelse eller venter på at påbegynde en. Det skal bemærkes, at der i de første opgørelser ikke er gjort forskel på, om eleverne har forladt efterskolen fra en 8., 9., 10. eller 11. klasse.
- Ét og ti år efter efterskolen** I kapitlet foretages derfor også beskrivelser af elevernes tilknytning til arbejdsmarkedet henholdsvis 1 og 10 år efter efterskolen. Disse beskrivelser omfatter kun de elever, som på det givne tidspunkt ikke var under uddannelse. Beskrivelserne 1 år efter, vil specielt fokusere på de efterskoleelever, som efter efterskolen ikke vælger nogen yderligere uddannelse. I beskrivelserne vil efterskoleeleverne blive sammenlignet med elever fra folkeskolen.
- Efter en erhvervsfaglig uddannelse** Arbejdsmarkedstilknytningen for de elever, som efter efterskolen fuldførte en erhvervsfaglig uddannelse vil kort blive belyst. Også her vil der blive sammenlignet med elever fra folkeskolen.

5.1 Efterskoleelevernes arbejdsmarkedsstatus i 1997

- Stor andel af uddannelsessøgende** Som det fremgik af kapitel 4, fortsætter de fleste elever med at uddanne sig efter efterskolen. Det samme gør sig gældende for de som forlader folkeskolen. I figur 5.1 ses de andele af henholdsvis efterskole- og folkeskoleafgangene fra 1982-83 til 1996-97, som var under uddannelse i

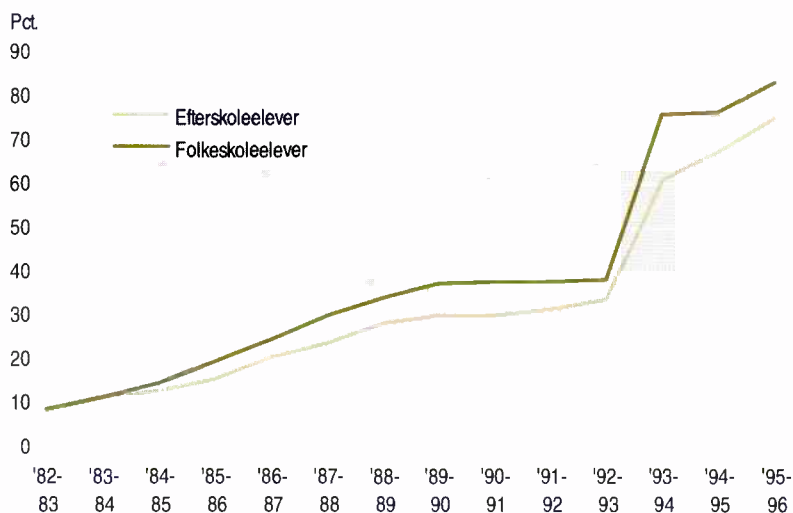
oktober måned 1997. Af figuren fremgår det, at en stor andel af efterskoleeleverne fra de seneste tre årgange stadigvæk er under uddannelse i måleåret 1998, hvilket er naturligt da mange vælger en erhvervsfaglig uddannelse eller en gymnasial uddannelse efter såvel efterskolen som folkeskolen.

Højere andel for folkeskoleelever

For afgangsåret 1982-83 er andelen af efterskoleelever som er under uddannelse nede på 7,6 pct. Frem til 1990-91 bemærkes en jævn stigning, hvorefter andelen er stagnerende indtil 1993-94. Herefter ses en kraftig stigning i andelen som er under uddannelse. For folkeskoleelever ses en lignende udvikling. Dog ligger andelen af uddannelsessøgende en anelse over efterskoleelevernes andel, som det også fremgik af kapitel 4.2

Figur 5.1

Andel af efterskole- og folkeskoleelever som afsluttede grundskolen fra afgangsårene 1982-83 til 1996-97 og som var under uddannelse pr. 1. oktober 1997

Arbejdsmarkeds-tilknytning i 1998

I tabel 5.1 opgøres arbejdsmarkedstilknytningen i den sidste uge af november 1997 for de elever med bopæl i Danmark den 1. januar 1998, som forlod efterskolen henholdsvis folkeskolen over perioden fra afgangsårene 1982-83 til 1994-95. I tabellen er det kun de elever, som ikke var under uddannelse pr. 1. oktober 1997 som er opgjort. Således vil flere især fra de seneste årgange sandsynligvis påbegynde en uddannelse efter 1997.

69 pct. er i beskæftigelse

Af tabellen fremgår det, at hovedparten af såvel efterskole- som folkeskoleeleverne var i beskæftigelse i 1998. For alle færdige efterskoleelever under ét - fra afgangsåret 1982-83 til 1994-95 og målt i november 1997, ligger den gennemsnitlige beskæftigelsesandel på 69,4 pct., hvilket dog dækker over meget store forskelle. Fra en beskæftigelsesandel på 73,9 pct. for den tidligste årgang til 52,9 pct. for de, som senest har forladt efterskolen. Som tidligere nævnt gør flere aspekter sig gældende i dette

skift over tiden, hvorfor der af opgørelsen ikke kan konkluderes, hvorvidt de forskellige årgange klarer sig dårligere eller bedre over perioden.

Tabel 5.1

Efter- og folkeskoleelever 1982-83 til 1994-95, som ikke var under uddannelse i oktober 1997 fordelt efter arbejdsmarkedstilknytning i november 1997

	Afgangsår				
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95
Efterskoleelever, ikke under uddannelse	8 217	8 594	8 200	8 506	5 139
	pct.				
Beskæftigede	73,9	75,0	72,2	70,6	52,9
Ledige	8,1	8,1	8,3	7,4	6,1
Uden for arbejdsstyrken ¹	18,0	16,9	19,5	21,9	40,9
	antal				
Folkeskoleelever, ikke under uddannelse	68 578	51 925	41 066	34 500	11 013
	pct.				
Beskæftigede	82,1	80,8	79,2	76,7	58,7
Ledige	5,6	6,6	6,7	6,4	6,1
Uden for arbejdsstyrken ¹	12,3	12,5	14,1	16,9	35,3

¹ Inkl. uoplyste.

Mange uden for arbejdsstyrken

Af tabellen ses endvidere en relativ høj andel af efterskoleeleverne, som er uden for arbejdsstyrken i den sidste uge af november 1997. Især bemærkes de ekstremt høje andele for de seneste årgange i perioden. En del af de elever, der er uden for arbejdsstyrken, hører sandsynligvis til den del, som venter mere end 2 år før de påbegynder en uddannelse, dette gælder især de sidste år af perioden, jf. kapitel 4.1. Generelt ligger andelen for efterskoleeleverne mellem 4 og 6 procentpoint over de respektive folkeskolelelevafgange for hele perioden. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at en stor del af de efterskoleelever, som er uden for arbejdsstyrken, udgøres af ordblinde- og specialefterskoleelever, jf. tabel 3.8. Også med hensyn til andelen af ledige ligger efterskoleeleverne på et højere niveau end folkeskoleeleverne. Forskellen er dog ikke så markant som for de, der er uden for arbejdsstyrken.

5.2 10 år efter efterskolen

Stadig en del uddannelsessøgende

I dette afsnit belyses efterskoleelevernes arbejdsmarkedstilknytning 10 år efter de har forladt efterskolen. Som det tidligere er fremgået, har hovedparten af efterskoleeleverne på dette tidspunkt fuldført en eventuel videre uddannelse. Af tabel 5.2 ses dog, at der selv efter 10 år er elever, som er under uddannelse. I måleåret 1994 var der således 1.060 elever ud af 8.895 svarende til 11,9 pct., som var under uddannelse. En del af disse personer er i gang med en videregående uddannelse, mens andre efter at

have været uden for uddannelsessystemet i en kortere eller længere periode har påbegyndt en uddannelse igen, jf. kapitel 4. Andelen af uddannelsessøgende er frem til måleåret 1998 steget til 1.790 elever ud af en årgang på 10.071, hvilket svarer til en stigning på 5,9 procentpoint.

Tabel 5.2

Antal efterskoleelever fordelt efter tilknytning til arbejdsmarkedet 10 år efter afslutning af efterskoleforløbet, fra 1994 til 1998

	Måleår				
	1994	1995	1996	1997	1998
I alt	8 895	9 188	9 788	9 937	10 071
Heraf under uddannelse	1 060	1 259	1 445	1 546	1 790
Ikke under uddannelse i alt					
Heraf					
Beskæftigede	5 123	5 392	5 804	6 008	6 145
Arbejdsløse	1 496	1 069	980	887	650
Uden for arbejdsstyrken ¹	1 216	1 468	1 559	1 496	1 486

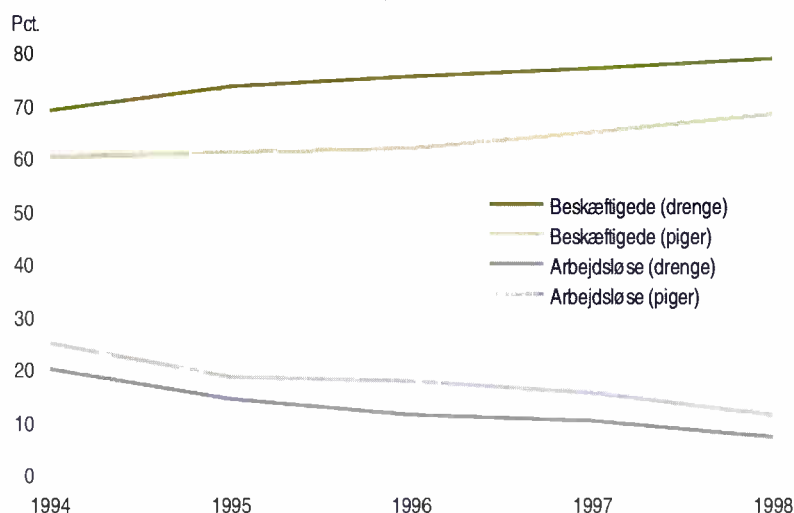
¹ Inkl. uoplyste.

De fleste i beskæftigelse

Når der ses bort fra de personer, som er under uddannelse var der i måleåret 1994 7.835 personer, der havde forladt en efterskole 10 år tidligere, det vil sige i 1983-84. Af disse personer var 84,5 pct. i arbejdsstyrken, fordelt på 5.123 beskæftigede og 1.496 arbejdsløse. En opdeling på køn viser, at beskæftigelsesandelen for drenge i måleåret 1994, lå på 69,4 pct., mens den for pigerne var på 60,9 pct., jf. figur 5.2. Hvor der for andelen af beskæftigede ses en generel stigning over perioden ses omvendt, at andelen af arbejdsløse har været faldende. Denne udvikling gælder begge køn.

Figur 5.2

Andel af beskæftigede og arbejdsløse 10 år efter seneste efterskoleforløb fordelt efter køn, måleårene fra 1994 til 1998.

I kapitel 2 og 3 blev det bl.a. vist, at stadig flere vælger specielt 10. klasse på efterskolen. Som følge heraf er det i forbindelse med elevernes status på arbejdsmarkedet 10 år efter de forlod efterskolen valgt at foretage en sammenligning mellem henholdsvis efterskoleelever og folkeskoleelever, som har afsluttet 10. klassetrin.

Efterskoleelever under uddannelse

I tabel 5.3 ses, hvor mange elever, der i afgangsårene fra 1982-83 til 1986-87 forlod efterskolen henholdsvis folkeskolen efter 10. klasse. Det fremgår, at en større andel af efterskoleeleverne er under uddannelse 10 år efter grundskolens afslutning end tilfældet er for folkeskoleeleverne.

Ses der på andelen af personer, som er i arbejdsstyrken, det vil sige summen af beskæftigede og arbejdsløse, fremgår det af tabellen, at personer med en folkeskolebaggrund relativt set er i flertal. Det skyldes til dels, at en større andel af efterskoleeleverne er under uddannelse henholdsvis uden for arbejdsstyrken.

Tabel 5.3

Antal efterskole- og folkeskoleelever med afsluttet 10. klasse fordelt efter tilknytning til arbejdsmarkedet 10 år efter grundskoleforløbet, måleårene 1993 til 1997

	Måleår				
	1993	1994	1995	1996	1997
Efterskoleelever i alt	5 196	5 789	6 011	6 514	6 580
Under uddannelse	538	710	885	1 011	1 081
Ikke under uddannelse	4 658	5 079	5 126	5 503	5 499
Heraf	pct.				
Beskæftigede	69,6	67,1	70,5	72,0	74,1
Arbejdsløse	16,1	18,2	12,4	10,6	9,5
Uden for arbejdsstyrken ¹	14,3	14,7	17,1	17,4	16,5
	antal				
Folkeskoleelever i alt	46 577	49 805	45 708	41 336	38 995
Her af under uddannelse	4 605	5 079	5 258	5 544	5 352
Ikke under uddannelse i alt	41 972	44 726	40 450	35 792	33 643
Heraf	pct.				
Beskæftigede	75,3	74,6	75,9	76,6	77,6
Arbejdsløse	12,9	13,9	10,0	8,9	8,5
Uden for arbejdsstyrken ¹	11,8	11,5	14,2	14,5	13,9

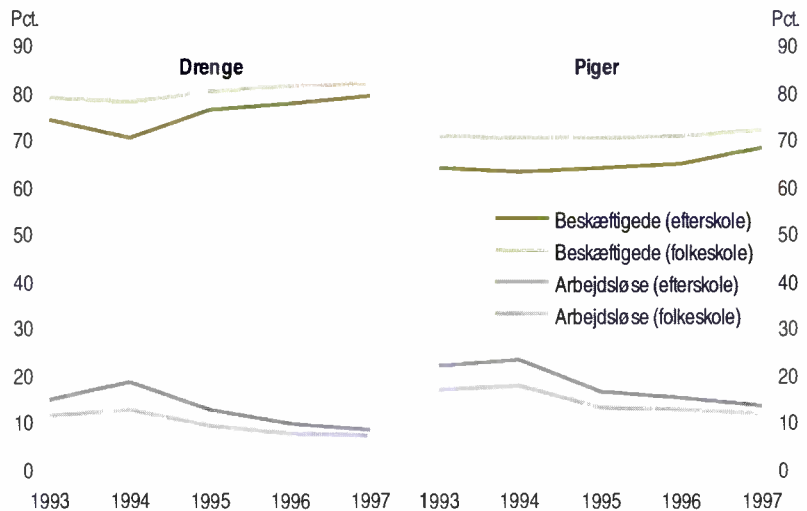
¹ Inkl. uoplyst.

Flere beskæftigede blandt folkeskoleelever

I figur 5.3 ses andelen af henholdsvis beskæftigede og arbejdsløse fordelt efter køn. Af figuren ses, at folkeskoleeleverne for begge køn har en højere andel af beskæftigede 10 år efter grundskolen end personer, som har gået på efterskole. Det ses endvidere at forskellen er mere udtalt for pigernes vedkommende end for drengenes. Den større forskel for pigerne afspejles ikke i andelen af arbejdsløse, hvor der over den betragtede periode er sket en udligning af forskellene, for både drenge og piger.

Figur 5.3

Andel af beskæftigede og arbejdsløse efterskole- og folkeskoleelever 10 år efter seneste grundskoleforløb fordelt efter køn, fra måleårene 1993 til 1997

Kraftigere ændringer for 10. klasse

Af figuren fremgår det, at det er for personer med en efterskolebaggrund, man ser de kraftigste ændringer over den betragtede periode. For folkeskoleeleverne har de beskrevne andele været forholdsvis konstante. At efterskoleelevernes arbejdsmarkedsstatus nærmer sig niveauet for folkeskoleelevernes bør også ses i sammenhæng med den ændring i elevsammensætningen på efterskolerne, som er vist i de foregående kapitler. Ligeledes skal udviklingen ses på baggrund af, at en stadig stigende andel af efterskoleeleverne vælger en uddannelse efter efterskoleforløbet, hvilket også må forventes at indvirke positivt på en senere arbejdsmarkedstilknnytning.

Forsigtig tolkning

Som det indledningsvist blev nævnt, skal man i forbindelse med fortolkningen af arbejdsmarkedstilknnytningen anvende det foreliggende materiale med forsigtighed, idet der kan stilles spørgsmålstegn ved, hvor meget elevernes arbejdsmarkedsstatus og branchevalg er præget af valget af efterskole eller folkeskole. At foretage en nærmere analyse af denne specifikke sammenhæng ligger uden for rammerne af denne beskrivelse.

Forskellige branchevalg

På trods af disse forbehold er det alligevel valgt kort at præsentere elevernes branchevalg 10 år efter de forlod efterskolen. I tabel 5.4 ses hvordan årgangene, der afsluttede grundskolen efter 10. klasse på enten en efterskole eller folkeskole for afgangsårene 1982-83 til 1986-87 havde valgt branche 10 år senere. Der er naturligvis alene tale om de personer, som på opgørelsestidspunktet var i beskæftigelse.

Tabel 5.4

Andelen af efterskole- og folkeskoleelever fordelt efter branche¹ 10 år efter afslutning af 10. klasse, måleårene 1994 - 1998

	Måleår				
	1994	1995	1996	1997	1998
Efterskoleelever i alt	4 022	4 344	4 825	4 957	5 346
	pct.				
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	5,2	4,7	5,4	4,9	4,0
Industri	20,4	21,9	20,8	20,5	18,8
Energi- og vandforsyning	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2
Bygge- og anlægsvirksomhed	5,4	6,3	7,1	7,4	7,1
Handel, hotel- og restaurationsvirks. mv.	15,1	15,1	15,9	16,9	17,1
Transportvirks., post og telekommunikation	5,8	6,3	6,1	6,3	5,8
Finansieringsvirks. mv., forretningsservice .	7,5	6,9	7,4	7,6	7,7
Offentlige og personlige tjenesteydelser	33,9	33,2	31,6	31,5	34,6
Uoplyst erhverv	6,2	5,3	5,3	4,7	4,7
	antal				
Folkeskoleelever i alt	37 960	35 350	32 155	30 975	30 656
	pct.				
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	2,5	2,4	2,2	2,4	2,2
Industri	20,1	20,9	20,7	19,9	20,0
Energi- og vandforsyning	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3
Bygge- og anlægsvirksomhed	5,5	6,1	6,3	6,5	6,7
Handel, hotel- og restaurationsvirks. mv.	18,7	19,3	20,0	21,1	21,3
Transportvirks., post og telekommunikation	7,5	7,0	7,2	6,9	6,6
Finansieringsvirks. mv., forretningsservice .	10,5	10,3	10,2	10,2	10,3
Offentlige og personlige tjenesteydelser	30,0	29,1	28,8	28,4	28,8
Uoplyst erhverv	4,7	4,4	4,3	4,2	3,8

Anm. For pensionister og andre som ikke indgår i beskæftigelsen, kan tildeles en branchekode. Dette skyldes at de kan have en bibeskæftigelse.

¹ Danmarks Statistiks 9-standardbranchegruppering.

De fleste arbejder med tjenesteydelser

Det ses i tabellen, at størstedelen af eleverne arbejder inden for området offentlige og personlige tjenesteydelser. Herefter følger industrien med den næststørste andel. Sammenholdes efterskoleeleverne med folkeskoleeleverne ses, at en større del af de, som kommer fra en efterskole, vælger brancherne landbrug, fiskeri og råstofudvinding, samt bygge og anlægsvirksomhed. Således ses det, at der for efterskoleelever stadig ses en vis tilknytning til landbruget, jf. kapitel 4.1. Hertil kommer branchen for offentlige og personlige tjenesteydelser, hvor forskellen er markant og stigende over perioden. For afgangsåret 1982-83, der måles i 1994 var der således 33,9 pct. af efterskoleeleverne, som var beskæftigede inden for dette område, mens andelen for afgangsåret 1986-87 var steget til 34,6 pct. De tilsvarende andele for folkeskoleelever var 30,0 og 28,8 pct.

Flere folkeskoleelever vælger handel, hotel og restaurationsvirksomhed

I forhold til efterskoleeleverne er folkeskoleeleverne især beskæftiget inden for handel, hotel og restaurationsvirksomhed, transportvirksomhed, post og telekommunikation samt finansieringsvirksomhed mv., og forretningsservice. For transportsektoren er forskellen marginal, mens der for handel, hotel og restauration er sket en stigning i differencen. I måleåret 1994 var der 15,1 pct. af efterskoleeleverne, som havde valgt handel

hotel og restaurationsvirksomhed, mens der i måleåret 1998 var 17,1 pct. For folkeskoleeleverne har væksten været lidt større, idet andelen steg fra 18,7 pct. til 21,3 pct. I finansieringsvirksomhed mv., og forretningsservice er forskellen mellem de to elevgrupper knap 3 procentpoint over perioden. Andelen af efterskoleelever i dette brancheområde var i måleåret 1998 på 7,7 pct. For folkeskoleeleverne var andelen på 10,3 pct.

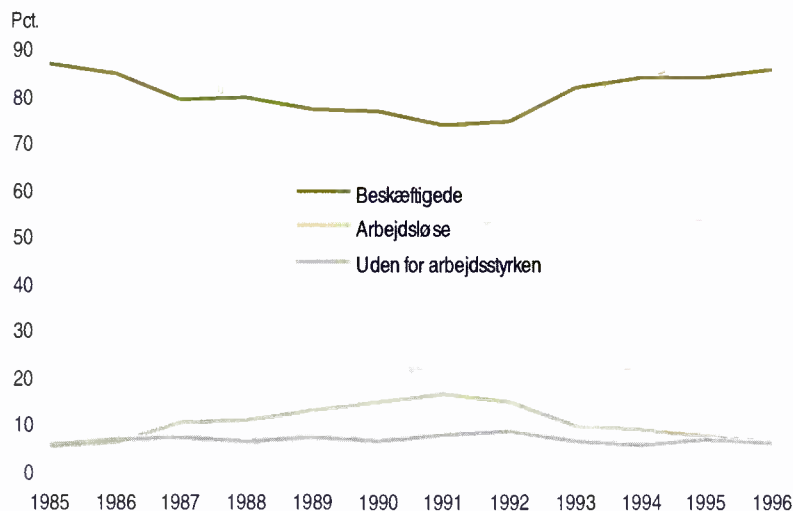
5.3 Efter en erhvervsfaglig uddannelse

10. klasse og en erhvervsfaglig uddannelse

Elevernes status på arbejdsmarkedet er udover valg af grundskoletype præget af den enkeltes uddannelsesforløb efter grundskole. I kapitel 4.3 blev det vist, at den største andel af efterskoleeleverne tog en erhvervsfaglig uddannelse. I dette afsnit er det derfor valgt at følge den elevgruppe, som har taget 10. klasse på en efterskole og derefter fuldført en erhvervsfaglig uddannelse. Der ses på, hvilken arbejdsmarkedsstatus disse elever har i den sidste uge af november 2 år efter den fuldførte erhvervsfaglige uddannelse. Det skal nævnes, at måleåret for arbejdsmarkedsstatus, er afslutningsåret for den erhvervsfaglige uddannelse og ikke som tidligere, afslutningsåret for efterskoleforløbet.

Figur 5.4

Efterskoleelever fra 10. klasse med en afsluttet erhvervsfaglig uddannelse fordelt efter arbejdsmarkedsstatus 2 år efter, afslutningsårene fra 1985 til 1996

Stigende antal

I 1986 var der 14.537 personer med en 10. klasse, som fuldførte en erhvervsfaglig uddannelse, heraf havde 1.043 en 10. klasse fra en efterskole. I hele den belyste periode er antallet af personer, som har fuldført en erhvervsfaglig uddannelse steget. I afslutningsåret 1994 var der 20.068 som fuldførte denne uddannelse, hvoraf 3.020 havde en 10. klasse fra en efterskole.

Lav beskæftigelse i begyndelsen af 1990'erne

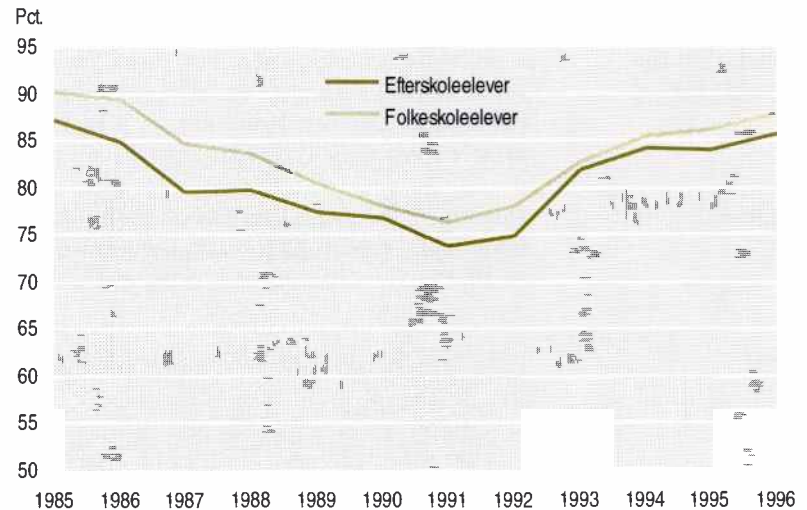
I figur 5.4 ses der på arbejdsmarkedsstatus to år efter, at eleverne har fuldført en erhvervsfaglig uddannelse, for personer som havde gået på en efterskole i 10. klasse. Det fremgår her, at andelen af efterskoleelever, der er beskæftiget, falder fra 1985 til 1991, for derefter at stige til et niveau, der ligger lidt under det oprindelige niveau. Det modsatte billede ses for den andel af eleverne som er arbejdsløse. I figuren ses endvidere på gruppen af efterskoleelever med en 10. klasse, som er uden tilknytning til arbejdsmarkedet. Det fremgår, at denne andel har svinget med 2 pct. fra 1985 til 1996.

Lidt lavere andel af beskæftigede

Ved at sammenligne erhvervsuddannede efterskoleelever med erhvervsuddannede folkeskoleelever, ses det i figur 5.5, at beskæftigelsen har været næsten ens for de to skoletyper. Dog har efterskoleeleverne en lidt lavere andel af beskæftigede sammenlignet med folkeskoleeleverne. Beskæftigelsen ligger på lige under 87 pct. i begyndelsen samt i slutningen af perioden. Personer med en fuldført erhvervsfaglig uddannelse havde i måleåret 1991 den laveste beskæftigelsesgrad, med 73,7 pct. for efterskoleelevernes vedkommende og 76,2 pct. for folkeskoleeleverne, jf. figur 5.5.

Figur 5.5

Andel i beskæftigelse 2 år efter en erhvervsfaglig uddannelse fordelt på folkeskoleelever og efterskoleelever med en 10. klasse, afslutningsårene fra 1985 til 1996

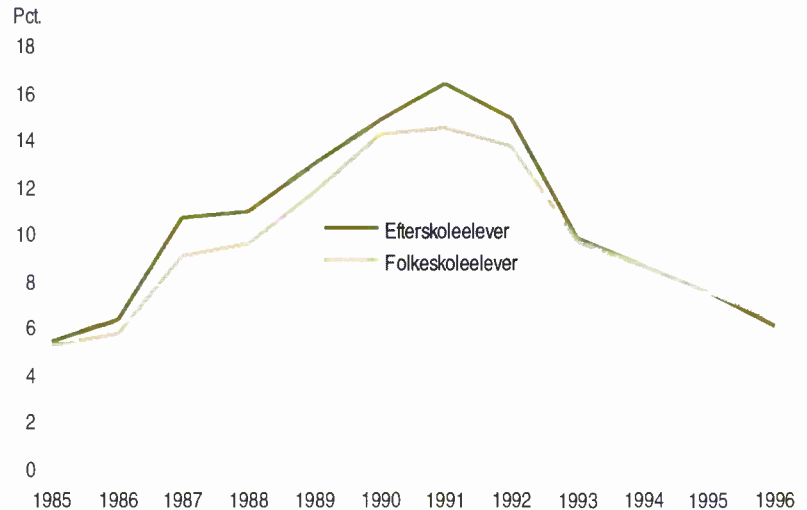
Lidt større andel af arbejdsløse

Med hensyn til arbejdsløshed for elever med en efterfølgende erhvervsfaglig uddannelse har der også været en sammenfaldende udvikling for efterskoleelever og folkeskoleelever med en 10. klasse. Dog ses der for erhvervsuddannede efterskoleelever en højere andel af arbejdsløse end for de tilsvarende folkeskoleelever. Den største forskel ses i 1991, hvor andelen af arbejdsløse var 14,6 pct. for folkeskoleeleverne og 16,5 pct. for efterskoleeleverne. I såvel begyndelsen som slutningen af perioden var andelen af arbejdsløse tilnærmelsesvis ens for folke- og efterskole-

eleverne med en fuldført erhvervsfaglig uddannelse 2 år tidligere, jf. figur 5.6.

Figur 5.6

Andelen af arbejdsløse 2 år efter en fuldført erhvervsfaglig uddannelse fordelt på folkeskoleelever og efterskoleelever med en 10. klasse, afslutningsårene fra 1985 til 1996

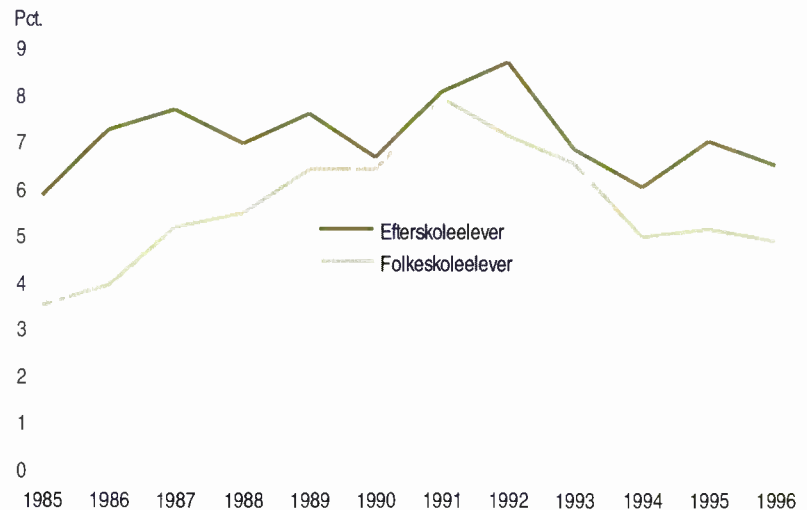

Stor forskel i andel uden for arbejdsstyrken

I figur 5.7 ses der især i begyndelsen af perioden forskelle i andelen som er uden for arbejdsstyrken. For elever fra såvel efter- som folkeskolen, ses en stigning i andelen indtil begyndelsen af 1990'erne, hvorefter disse falder igen. Det skal bemærkes, at der er tale om ganske få personer, hvorfor forskellene i udviklingerne skal tolkes med forsigtighed.

Figur 5.7

Uden for arbejdsstyrken 2 år efter en fuldført erhvervsfaglig uddannelse fordelt på folkeskoleelever og efterskoleelever med en 10. klasse, afslutningsårene fra 1985 til 1996

Tabel 5.5

Efterskole- og folkeskoleelever med 10. klasse samt en fuldført erhvervsfaglig uddannelse fordelt efter branche¹ 2 år efter afslutningsårene 1991, 1993 og 1995

	Efterskoleelever			Folkeskoleelever		
	1991	1993	1995	1991	1993	1995
I alt	1 904	2 792	3 116	13 511	16 206	15 132
	pct.					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	9,3	9,2	9,1	3,8	4,1	3,8
Industri	22,2	19,2	18,0	21,5	20,2	16,7
Energi- og vandforsyning	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2
Bygge- og anlægsvirksomhed	9,9	9,6	10,6	9,0	9,6	9,9
Handel, hotel- og restaurationsvirk. mv. .	25,5	24,4	25,4	29,1	28,5	31,2
Transportvirk., post og telekom.	4,4	4,7	4,2	5,9	5,0	4,9
Finans.virks. mv., forretningsservice	6,4	4,2	6,0	8,6	6,3	6,1
Offentlige og personlige tjenesteydelser .	19,7	27,0	25,1	20,3	24,9	26,0
Uoplyst erhverv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ Danmarks Statistiks 9-standardbranchegruppering.

Flere efterskoleelever i de primære erhverv

I lighed med de tidligere afsnit ses også for personer med en fuldført erhvervsfaglig uddannelse, at handel, hotel- og restaurationsvirksomhed samt offentlige og personlige tjenesteydelser er de mest populære brancher, jf. tabel 5.5. For den sidstnævnte branchegruppe er forskellen mellem efterskoleelever og folkeskoleelever med en 10. klasse meget lille. De største forskelle mellem folkeskoleelever og efterskoleelever ses inden for branchegruppen landbrug, fiskeri og råstofudvinding, hvor der er en større andel af efterskoleelever. Det modsatte billede ses i branchen handel, hotel- og restaurationsvirksomhed mv. hvor andelen af folkeskoleelever med en 10. klasse er større end efterskoleeleverne.

5.4 Ingen efterfølgende uddannelse efter 10. klasse

I forhold til tidligere afsnit, hvor der blev set på samtlige elever, som havde en 10. klasse uddannelse, ses der her alene på et udsnit af disse elever; nemlig de personer, hvor 10. klasse er deres højeste fuldførte uddannelse pr. 1. oktober 1997. Det vil sige de personer, som inden dette opgørelsetidspunkt, ikke havde nogen registreret påbegyndt uddannelse. I alt er der tale om 6,6 pct. af samtlige efterskoleelever i populationen, svarende til 11.421 personer fra skoleårene 1982-83 til 1996-97. Det skal i denne forbindelse nævnes, at en del af efterskoleeleverne kommer fra henholdsvis ordblinde- og specialefterskoler, jf. kapitel 3.

Lav andel af beskæftigede

I tabel 5.6 ses såvel 10. klasses efterskoleelever som 10. klasses folkeskoleelever ét år efter skoleafslutning. Af tabellen fremgår nogle væsentlig lavere andele af beskæftigelse, end der er set tidligere i kapitlet. For begge grupper ses den højeste andel af beskæftigede i 1987, 59,0 pct. for efterskoleeleverne henholdsvis 60,5 pct. for folkeskoleeleverne. Herefter falder andelen frem mod slutningen af den målte periode. For såvel efter-

skoleelever som folkeskoleelever ses en høj, men faldende andel af arbejdsløse over perioden. I denne sammenhæng ses dog en markant lavere andel omkring 1987 for begge grupper.

Høj andel af arbejdsløse og uden for arbejdsstyrken

Foruden et relativt højt niveau af arbejdsløse, ses en høj og stigende andel af personer uden for arbejdsstyrken. Af tabellen ses, at det især er efter 1990, at denne andel stiger kraftigt. For efterskoleeleverne er der i 1996 tale om 49,4 pct., hvor det for folkeskoleelevernes vedkommende er 46,1 pct. I denne forbindelse skal det nævnes, at der generelt er tale om elever, som ikke har påbegyndt en uddannelse inden 1. oktober 1997. Da det tidligere er fremgået, at en stigende andel begynder en uddannelse, også et par år efter efterskolen, vil en stigende andel af de personer, som er registreret uden for arbejdsstyrken, kunne formodes at være uddannelsessøgende, hvis måleåret havde været noget senere.

Tabel 5.6

Efter- og folkeskoleelever med 10. klasse som højeste fuldførte uddannelse, fordelt efter arbejdsmarkedsstatus målt 1 år efter de forlod skolen, fra 1984 til 1996

	Måleår				
	1984	1987	1990	1993	1996
Efterskoleelever i alt	681	686	632	654	915
	pct.				
Beskæftigelse	50,7	59,0	52,2	46,3	41,1
Arbejdsløse	22,3	14,7	18,4	15,0	9,5
Uden for arbejdsstyrken ¹	27,0	26,2	29,4	38,7	49,4
	antal				
Folkeskoleelever i alt	4 955	3 687	2 952	2 657	2 798
	pct.				
Beskæftigelse	53,4	60,5	53,5	48,1	43,9
Arbejdsløse	19,9	10,7	14,0	13,7	10,0
Uden for arbejdsstyrken ¹	26,8	28,7	32,6	38,2	46,1

¹ Inkl. uoplyste.

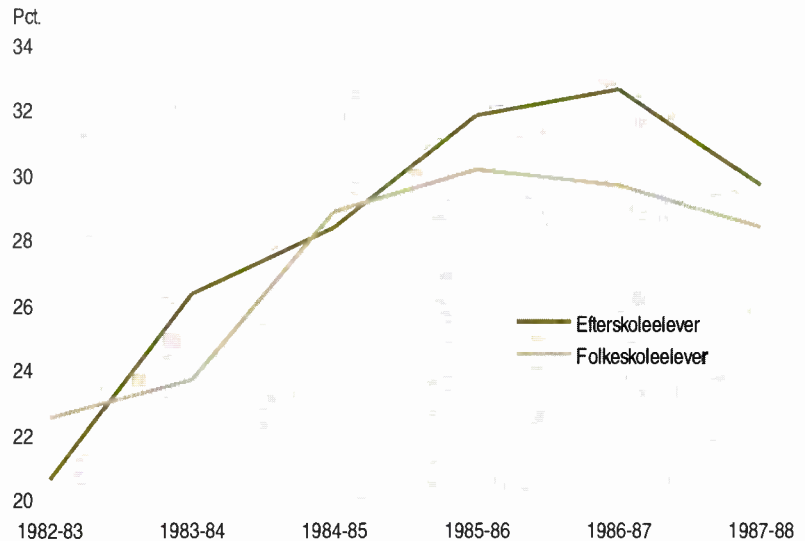
Stigende andel uden for arbejdsstyrken

I figur 5.8 ses på de elever fra efterskolen, med 10. klasse som højeste fuldførte uddannelse, 10 år efter de forlod efterskolen, at andelen uden for arbejdsstyrken steget over perioden. Af årgangen 1982-83 var andelen 20,7 pct., mens den for 1987-88 årgangen var på 29,7 pct. Denne udvikling gælder også for folkeskoleeleverne, dog er andelen mindre, når man ser bort fra afgangsårene 1982-83 og 1984-83, hvor folkeskoleeleverne havde en højere andel på henholdsvis 1,9 procentpoint og 0,5 procentpoint.

Af baggrundsmaterialet ses at den største andel af efterskoleelever uden for arbejdsstyrken i den undersøgte periode modtager kontanthjælp og førtidspension.

Figur 5.8

Efter- og folkeskoleelever uden for arbejdsstyrken og uoplyst med 10. klasse som højeste fuldførte uddannelse 10 år efter de forlod skolen, afgangsårene fra 1982-83 til 1987-88

Tabel 5.7

Efter- og folkeskoleelever med 10. klasse som højeste fuldførte uddannelse fordelt på brancher¹ år efter de forlod skolen, fra 1993 til 1998

	Måleår					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Efterskoleelever i alt	318	332	312	425	485	661
Heraf:	pct.					
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	7,5	6,9	5,4	5,6	4,7	8,8
Industri	14,8	15,7	21,2	20,2	13,8	12,7
Energi- og vandforsyning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bygge- og anlægsvirksomhed	5,0	1,2	5,4	6,1	4,1	5,3
Handel, hotel- og restaurationsvirks. mv.	16,0	19,0	18,6	22,6	25,4	21,9
Transportvirks., post og telekommunikation	2,5	1,2	1,9	2,8	4,7	2,7
Finansieringsvirks. mv., forretningsservice .	5,3	5,7	7,1	3,8	7,0	5,4
Offentlige og personlige tjenesteydelser	40,3	39,2	29,8	23,8	27,2	21,9
Uoplyst erhverv	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	antal					
Folkeskoleelever i alt	1 318	1 193	1 035	1 260	1 454	1 594
Heraf:	pct.					
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	5,0	4,4	4,3	3,9	4,3	6,0
Industri	18,6	14,8	25,9	24,5	18,2	18,3
Energi- og vandforsyning	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Bygge- og anlægsvirksomhed	2,5	3,1	3,9	5,1	5,2	4,7
Handel, hotel- og restaurationsvirks. mv.	22,5	23,7	26,4	28,6	31,9	30,7
Transportvirks., post og telekommunikation	3,9	2,7	3,7	3,9	3,2	3,5
Finansieringsvirks. mv., forretningsservice .	5,9	6,4	7,1	8,2	9,1	7,8
Offentlige og personlige tjenesteydelser	36,0	38,4	22,9	20,9	22,2	23,6
Uoplyst erhverv	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0

¹ Danmarks Statistiks 9-standardbranchegruppering.

**Branchevalg
ét år efter**

Afslutningsvis skal det nævnes, at der ikke er den store forskel på efter- og folkeskoleelevernes branchevalg året efter de forlod skolen, jf. tabel 5.7. Som vist tidligere har efterskoleeleverne en relativt større søgning til de primære erhverv¹, mens handel, hotel- og restaurationsvirksomhed mv. i højere grad tiltrækker folkeskoleeleverne. I forhold til tidligere tabeller bemærkes, at mindre andele af eleverne søger til finansieringsvirksomhed og forretningsservice. En naturlig forklaring er, at job inden for disse brancher i mange tilfælde kræver længere uddannelse, hvilket ikke opnås inden for ét år.

¹ Primære erhverv udgøres af landbrug, fiskeri og råstofudvinding.

6. Datagrundlag

6.1 Kilder

Det statistiske materiale som undersøgelsen er baseret på, er dannet ved hjælp af udtræk fra personsstatistikregistre i Danmarks Statistik¹. Der har således ikke været tale om en egentlig dataindsamling i forbindelse med undersøgelsen². Følgende registre er blevet anvendt:

Uddannelses- oplysninger

Uddannelsesstatistikregisteret³

Registeret indeholder oplysninger om personer, som er, eller har været, indskrevet ved en uddannelsesinstitution i Danmark. Registeret opdateres én gang årligt (tilgang, bestand og afgang) efter at tællingerne på de enkelte uddannelsesinstitutioner er afsluttet.

Fra uddannelsesstatistikregisteret hentes populationen af efterskoleelever samt oplysninger om uddannelsesforløb ved efterskolen og efterfølgende oplysninger om forældrenes uddannelse hentes ligeledes her.

Arbejdsmarkeds- oplysninger

Den Registerbaserede ArbejdsstyrkeStatistik⁴

Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik er en årlig statusopgørelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet. Populationen er personer med bopæl i Danmark den 1. januar med oplysning om tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november året før. Overordnet klassificeres befolkningen i henholdsvis den erhvervsaktive og ikke-erhvervsaktive del. Den erhvervsaktive del består af beskæftigede⁵ og arbejdsløse.

10 registre udgør det væsentligste input ved dannelsen af den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik. Eksempler på disse er; Erhvervsregisteret (CER), Arbejdsløshedsstatistikregisteret (CRAM) og statistikregisteret for arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger (AMFORA).

Fra RAS hentes oplysninger om elevernes senere beskæftigelse samt oplysninger om forældrenes beskæftigelsesforhold.

Befolknings- oplysninger

Befolkningsstatistikregisteret

Registeret indeholder grundlæggende demografiske oplysninger om personer som har eller har haft bopæl i Danmark. Registerets grundlag er Det Centrale Personregister (CPR).

¹ En detaljeret beskrivelse af personstatistikregistre i Danmarks Statistik findes i publikationen *Personstatistik i Danmark*, Danmarks Statistik, 1994.

² Undtaget er dog enkelte oplysninger vedrørende skoletyper og områdets økonomiske forhold. Hertil er hentet oplysninger fra hhv. Efterskolernes sekretariat og Undervisningsministeriet.

³ Også kaldet Det Integrerede Elevregister.

⁴ Også kaldet RAS.

⁵ De beskæftigede er enten lønmodtagere, selvstændige eller medarbejdende ægtefæller.

Fra befolkningsstatistikregisteret hentes oplysninger om elevens forældre samt bopælskommune og oplysninger om indvandrere/efterkommere.

Der vil senere blive redegjort for de enkelte oplysninger, som er hentet fra ovenstående registre.

6.2 Indsamling af data for efterskoleområdet

Historie

Frem til 1974 blev data til statistikken på efterskoleområdet indsamlet og publiceret af Undervisningsministeriet. Data til den nuværende efterskolestatistik er indsamlet på individniveau i Danmarks Statistik.

Fra 1974-75 til 1991-92

Fra 1974-75 til 1991-92 skete indberetningen på et fælles skemasæt for Danmarks Statistik og Undervisningsministeriet. Undervisningsministeriet modtog samtlige skemaer fra efterskolerne og anvendte dem som grundlag for beregning af individuel elevstøtte og videresendte skemaerne efter skoleårets afslutning til Danmarks Statistik.

Indberetninger

Fra skoleåret 1992-93 har skolerne sendt uddannelsesoplysninger direkte til Danmarks Statistik to gange årligt, umiddelbart efter både kursusstart og -slut. Indberetningerne til Danmarks Statistik omfatter oplysninger for hver enkelt elev om klasseplacering, kursusvarighed, start- og sluttidspunkt, nationalitet og afgangsprøver.

Danmarks Statistik registrerer skemaerne, hvorefter materialet gennemgår en maskinel fejlsøgning. Ved skoleårets slutning får efterskolerne skemaerne retur fra Danmarks Statistik med de indberettede elever til brug for indberetning af afgangsprøver. De indsamlede oplysninger indlægges en gang årligt i det integrerede elevregister.

Oplysningskilder

Danmarks Statistik supplerer de indberettede oplysninger med oplysninger om elevernes bopælskommune og tidligere skolegang via befolkningsstatistikregisteret samt det integrerede elevregister.

Udgivelse

Uddannelsesoplysninger vedrørende efterskoler udgives løbende i *Statistisk årbog* samt i *Uddannelse og kultur* (Statistiske Efterretninger).

6.3 Population

Populationen består af samtlige personer, der har været indskrevet på en efterskole i perioden fra 1982-83 til 1997-98. Personer, der har været indskrevet på flere efterskoler i perioden, indgår flere gange i populationen, og vil optræde i elevbestanden i de år, hvor de har været indskrevet på en efterskole. Dermed kan de samme personer optræde flere gange i samme tabel – dog på forskellige tidspunkter.

Der er i undersøgelsespopulationen udeladt i alt 69 personer, som i Uddannelsesstatistikregistret er registreret i samme tidsperiode på både en efterskole og en folkeskole. Disse personer er fordelt som følger:

Tabel 6.1

Fravalgte personer i de givne år

	Skoleår							
	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98
Fravalgte personer .	2	3	11	-	25	1	3	24

Afgangår

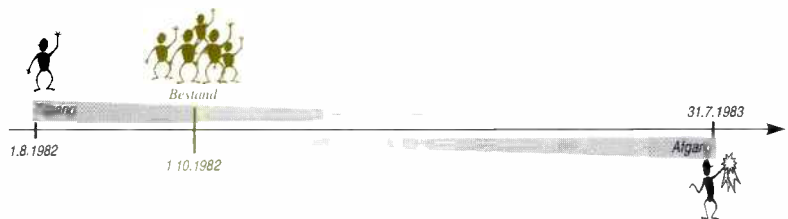
Hvor der i undersøgelsen fokuseres på elevernes efterfølgende forløb, angiver afgangår det år, hvor efterskoleeleven sidste gang var indskrevet på en efterskole.

Sammenligning med 10. klasse elever fra folkeskolen

Dele af undersøgelsen sammenligner efterskoleelever med folkeskoleelever som grupper betragtet. En delpopulation, der består af efterskoleelever, der har været registreret på en efterskole i 10. klasse, sammenlignes med 10. klasseselever fra folkeskolen i undersøgelsesperioden. Hvorfor man sammenligner med 10. klasseseleverne er der to årsager til. For det første, at 10. klassetrin i efterskolerne har haft den største vækst i elevtilgangen i perioden: fra 45 pct. af samtlige elever på efterskolerne i 1982-83 til 60 pct. i 1997-98. For det andet, at en 9. klasses efterskoleelev kunne optræde i sammenligningspopulationen ved at vælge at tage en 10. klasse på en folkeskole.

6.4 Uddannelsesstatistiske definitioner

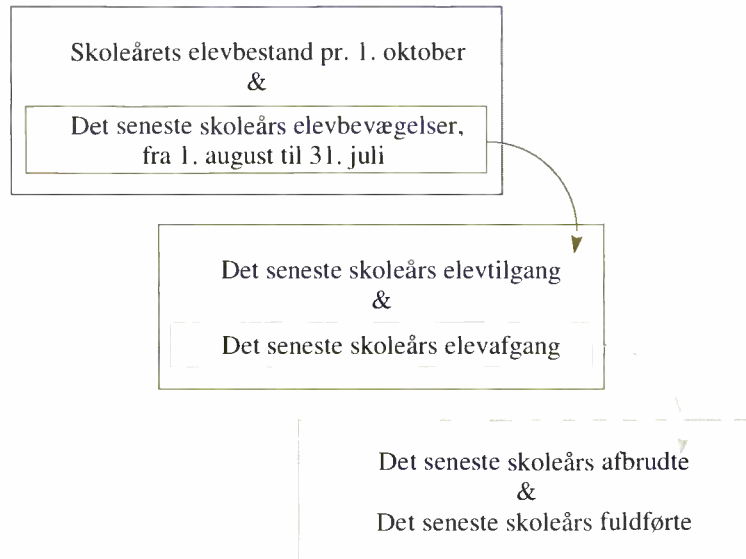
I uddannelsesstatistikken optræder hyppigt tre ”regnsskabsbegreber”: tilgang, bestand og afgang. Det er begreber, som beskriver status og bevægelser i uddannelsessystemet. Nedenstående figur illustrerer de tre begreber.

Status

Bestanden viser, hvor mange elever, der er indskrevet på et givet tidspunkt. I undersøgelsen er bestanden opgjort pr. 1. oktober i de respektive år. Dette tidspunkt er valgt ud fra det hensyn, at på det tidspunkt er elevernes dagligdag på efterskolen begyndt, ligesom de elever som var tilmeldt men ikke dukkede op, ikke tælles som elevbestand det givne år. 1. oktober er en fælles dato for alle indberetninger i uddannelsesstatistikken.

Bevægelser

Tilgangen består af de personer, der i løbet af et givet skoleår (i eksemplet 1. august 1982 til 31. juli 1983) optages på en efterskole. Afgangen består af de personer, der i løbet af samme skoleår fuldfører eller afbryder uddannelsen.

Den årlige efterskoleindberetning**6.5 Datakvalitet****Konsistens**

Registerdata giver en helt enestående mulighed for at gennemføre forløbsundersøgelser som denne undersøgelse, men det kan være vanskeligt at opnå konsistens, bl.a. fordi opdateringstidspunkter, definitioner, afgrænsninger og prioriteringsregler kan variere i de forskellige kilderegistre. Det er særligt et problem ved vertikal integration⁶. Hvor man i undersøgelsen er stødt på problemer med tidsafgrænsning eller konsistens nævnes de nødvendige forbehold.

Stærke data

Datakvaliteten er en af undersøgelsens stærke sider, da alle personer, der har været indskrevet på en efterskole i undersøgelsesperioden, er repræsenteret og alle data er fejlsøgt og rettet.

Alligevel er der forhold vedrørende data, som gør, at der må tages nogle forbehold ved formidling af resultaterne.

⁶ Vertikal integration betyder her at flere tidsmæssigt forskudte versioner sammenholdes med det formål at konstatere til- og afgang af enheder eller ændringer i enhedernes egenskaber.

Sikre indberetninger ...	Uddannelsesoplysningerne stammer ikke fra administrative registre, men er derimod indberettet til Danmarks Statistik, direkte fra uddannelsesinstitutionerne. Uddannelsesstatistikken er generelt af høj kvalitet, hvilket primært skyldes den løbende indberetningsform, hvor fejl og mangler bliver opdaget ved uddannelsesforløbets afslutning. Det er vigtigt at nævne, at uddannelsesmateriale er grundigt gennemarbejdet, så eventuelle tidsmæssige og logiske registreringsfejl er ret begrænsede.
... men mangler	Uddannelsesregisterets svage side er omvendt de uddannelsesforhold, der ikke registreres. Det gælder fx. uddannelse, der gennemføres i udlandet og den uddannelse, der sker gennem oplæring/uddannelse i en virksomhed, dog kun hvor det ikke er et led i en formel uddannelse.
Statistik- og administrative registre	En stor del af de data, som indgår i undersøgelsen, er hentet fra statistikregistre. Disse er ofte baseret på administrative registre, hvis primære formål ikke er statistik men administrativt.
Sammenligningspopulationen	I sammenligningspopulationens 10. klasser i folkeskolen indgår ikke klasser, der karakteriseres som samlæste klasser i uddannelsesregisteret, da de ikke kan opdeles på klassetrin. Det samme gør sig gældende for folkeskolens specialklasser.
Dateringsproblemer	Der kan være tidsafgrænsningsproblemer i forbindelse med anvendelsen af administrative registre, da de forskellige udtræk ikke nødvendigvis refererer til samme tidspunkt. Disse faktorer vil dog have mindre effekt i forbindelse med denne undersøgelse, da hovedparten af de valgte variable er baseret på endelige årssummer.
Tidsmæssigt perspektiv	Et generelt problem ved undersøgelser af denne art er det tidsmæssige perspektiv. Dette kommer konkret frem, hvor efterskoleelevers videre karriereløb undersøges. En efterskoleelev fra 1982-83 har haft 15 år til en uddannelses- og erhvervskarriere, i modsætning til en efterskoleelev fra 1997-98, som højst vil have haft få måneder.
Prioritering af tidsserier	Som nævnt er undersøgelsen baseret på et omfangsrigt materiale. Valget af analysevariable er af stor betydning for analysernes praktiske gennemførelse og resultater. Der er i undersøgelsen lagt stor vægt på, at variabelindholdet skulle være stabilt over tid, dvs. at oplysningerne er sammenlignelige over hele undersøgelsesperioden.
Variabelværdi for anbringelse	Variablen anbringelse er registreret i perioden frem til 1993, men da lovgrundlaget for anbringelse er ændret meget i 1993, kan man ikke sammenligne perioderne før og efter.
Forældrenes højeste uddannelse	For forældrenes højeste uddannelse gør to forskellige problemer sig gældende. For det første har det ikke været muligt at 'finde' forældreoplysninger for især de ældste personer og de personer, som har en udenlandsk baggrund. For det andet er dækningsgraden for uddannelsesoplysninger for de ældste af forældrene dårlig. Samlet set betyder disse fakto-

rer, at oplysningerne om forældrenes uddannelsesniveau, specielt for de tidligste årgange er mangelfulde.

Et andet aspekt er, at der kun bliver set på den af elevens forældre, som har den højeste uddannelse. Dette giver alt andet lige et højere uddannelsesniveau, end hvis begge forældre indgik med deres højeste uddannelse.

Arbejds- markedsstatus

I undersøgelsen opgøres forældrenes arbejdsmarkedsstatus. Der bliver her kun set på elevens biologiske far, for at give mere overskuelige tabeller/figurer. Svagheden er naturligvis at moderens arbejdsmarkedsstatus bliver negligeret. Arbejdsmarkedsstatus bliver på denne måde "oppustet", da kvinder har en lavere erhvervsfrekvens end mænd, dog er forskellen⁷ blevet mindre i undersøgelsesperioden. Den biologiske mors arbejdsmarkedsstatus findes i bilag X.

Fravær

Det sidste datamæssige problem, som skal nævnes her, vedrører de personer, som indgår i populationen men er helt eller delvis fraværende over perioden.

Sabbat eller studier

En del af eleverne forlader landet i kortere eller længere perioder efter, at de har afsluttet skolen. Dette sker dels i forbindelse med sabbatår og lignende, dvs. en periode uden egentlig uddannelsesaktivitet, og dels i forbindelse med studieaktivitet i udlandet. Specielt den sidste gruppe udgør et datamæssigt problem i forhold til undersøgelsen, da der i registrene ikke findes oplysninger om udenlandske eksamener (medmindre de bliver direkte konverteret til danske). Generelt kan det siges om de, som er ude af landet, at de alene indgår i analysepopulationen i de perioder, hvor de er bosiddende i Danmark.

De døde

Endelig er der en mindre andel af undersøgelsepopulationen som dør i perioden. Det drejer sig om i alt 906 der er døde inden 1. januar 1998. De indgår i analysepopulationerne så længe de lever.

⁷ Kilde: Arbejdsmarked (Statistiske Efterretninger)

6.6 Oversigt over anvendte registeroplysninger

Kernevariable

Variable	Beskrivelse	Værdier	Datering	Register
Afslutnings- tidspunkt AFGTP	Dato for afslutning af den enkelte uddannelsesdel	Kode for hver dato mellem 1. jan. 1975 og 1. okt. 1997	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelsesstatistikregistret
Afsluttet uddannelse AUDD	Entydig oplysning om den afsluttede uddannelsesdel samt oplysning om afsluttende status, fuldførelse eller afbrud	Entydig kode for hver enkelt uddannelsesdel	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelsesstatistikregistret
Første påbegyndte uddannelse FPUDD	Entydig oplysning om første påbegyndte uddannelsesdel	Entydig kode for hver enkelt uddannelsesdel	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelsesstatistikregistret
Uddannelsesinstitution INST	Entydig oplysning om institution for den påbegyndte uddannelse	Entydig kode for hver enkelt uddannelsesinstitution	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelsesstatistikregistret
Studenter-eksamens-gennemsnit KARGYM	Gennemsnitlig studenter/hf eksamenskarakter	Eksamenens gennemsnit fra 0.0 til 13,0	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelsesstatistikregistret
Påbegyndelses- tidspunkt PBGTP	Dato for påbegyndelse af den enkelte uddannelsesdel	Kode for hver dato mellem 1. jan. 1975 og 1. okt. 1997	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelsesstatistikregistret
Uddannelse UDD	Entydig oplysning om påbegyndt uddannelsesdel	Entydig kode for hver enkelt uddannelsesdel	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelsesstatistikregistret

Baggrundsvariable

Variable	Beskrivelse	Værdier	Datering	Register
Alder ALDER	Variabel dannet på baggrund af CPR-nummer	Antal år.	Pr. 1. jan. år	Befolkningsstatistikregistret
Amt AMT	Variabel dannet på baggrund af adressekode	Entydig kode for amt	Pr. 1. jan. år	Befolkningsstatistikregistret
Anbringelse BISA	Variabel angiver om personen er anbragt eller ej.	5 kategorier om anbr. uden for hjemmet med eller uden samtykke	En årlig blanket-indberetning	Statistik over bistand til børn og unge
Bopæls-kommune BOKOMK	Variabel dannet på baggrund af adressekode	Entydig kode for kommune	Pr. 1. jan. år	Befolkningsstatistikregistret
Familie-status CSTATUS	Personens status i den familie vedkommende indgår i.	Entydige 9 koder for familiestatus.	Pr. 1. jan. år	Husstands- og familiestatistikregistret

**BaggrundsvARIABLE
(fortsat)**

Forældre- markering FMARK	Variabel angiver hvorvidt personen bor hos mor og/eller far mv.	6 kategorier for børns tilhørsforhold til forældrene	Pr. 1. jan. år	Husstands- og familie- statistik- registret
Forældres højeste uddannelse FORÆL- UDD	Uddannelsesniveau for den af forældrene som har fuldført den højeste uddannelse	Mulig fuldført dansk uddan- nelse. Hvis uddannelses- oplysningen er fra før 1970 kan den være opgjort på aggregeret niveau	1. okt. år til 30. sep. år Hvis uddan- nelsesoplys- ningen er fra før 1974, er dateringen pr. nov. 1970 (FOB)	Befolknings- statistik- registret og uddannelses- statistik- registret
Oprin- delsesland IELAND	Variabel dannet på baggrund af personens oprindelsesland	Entydig kode for landet	Pr. 1. jan. år	Befolknings- statistik- registret
Herkomst IETYPE	Variabel dannet på baggrund af fødested og forældrenes oprindelsesland	Indvandrer, efterkommer, øvrige	Pr. 1. jan. år	Befolknings- statistik- registret
Køn KØN	Variabel dannet på baggrund af CPR-nummer	Mand, kvinde	Pr. 1. jan. år	Befolknings- statistik- registret

Resultatvariable

Variable	Beskrivelse	Værdier	Datering	Register
Socio- økonomiske status ARBSTIL/ SOCSTIL	Oplysning om personens tilknytning til arbejdsmarkedet	18 kategorier for personens arbejdsmar- kedetstilhørs- forhold.	Den sidste uge i nov. år	Den register- baserede arbejds- styrkestatistik
Ejerform EJER	Ejerforholdet, fx. privat eller off., for den virksomhed, hvor personen har haft det væsentlige ansættelsesforhold i året.	10 kategorier for den lønud- betalende virksomheds ejerforhold (juridisk status).	1. jan. år til 31. dec. år.	Den register- baserede arbejds- styrkestatistik
Første fuldførte uddannelse FFUDD	Entydig oplysning om første fuldførte uddannelse	Entydig kode for hver enkelt uddan- nelsesdel	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelses- statistik- registret
Højeste fuldførte uddannelse HUDD	Entydig oplysning om den højeste afsluttede uddannelsesdel	Entydig kode for hver enkelt uddan- nelsesdel	1. okt. år til 30. sep. år	Uddannelses- statistik- registret

Bilagstabeller

Bilagstabel 2.1

Arbejdsmarkedsstatus for mødre til efterskoleelever, fordelt på klassetrin, fra 1982-83 og 1997-98

	Afgangstår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	pct.					
I alt						
Selvstændige	3,8	4,7	5,1	4,8	4,1	3,5
Medhjælpende ægtefælle	11,6	10,3	7,6	5,7	3,5	2,2
Beskæftigede lønmodtagere	58,2	62,4	65,9	66,5	70,9	73,8
Arbejdsløse	6,8	6,2	7,0	7,8	6,5	4,5
Uden for arbejdsstyrken	16,5	13,8	11,8	12,8	12,0	12,6
Andet	3,2	2,6	2,6	2,5	3,1	3,4
8. klasse						
Selvstændige	3,6	5,0	4,6	4,9	3,9	5,2
Medhjælpende ægtefælle	10,5	9,2	6,4	5,2	3,6	2,7
Beskæftigede lønmodtagere	56,6	58,5	61,3	57,0	59,1	60,8
Arbejdsløse	8,2	8,5	11,0	11,8	9,8	7,4
Uden for arbejdsstyrken	19,0	16,7	15,2	19,1	21,6	21,4
Andet	2,1	2,2	1,6	2,0	2,1	2,6
9. klasse						
Selvstændige	4,2	5,6	6,3	6,4	5,8	4,6
Medhjælpende ægtefælle	11,5	11,8	9,3	7,0	5,3	3,3
Beskæftigede lønmodtagere	57,9	61,7	64,4	65,0	69,4	71,7
Arbejdsløse	6,7	6,6	7,3	8,4	7,1	5,3
Uden for arbejdsstyrken	17,0	13,7	12,7	13,1	12,3	14,4
Andet	2,7	2,4	2,3	2,3	2,5	2,7
10. klasse						
Selvstændige	3,5	4,5	5,1	4,6	3,9	3,4
Medhjælpende ægtefælle	12,8	11,0	7,9	5,9	3,4	2,0
Beskæftigede lønmodtagere	59,0	64,2	68,3	69,8	74,3	77,3
Arbejdsløse	6,2	5,2	5,9	6,5	5,5	3,6
Uden for arbejdsstyrken	15,1	12,4	10,0	10,6	9,9	9,9
Andet	3,4	2,7	2,8	2,6	3,0	3,7
11. klasse						
Selvstændige	3,8	2,3	3,5	2,8	2,6	2,6
Medhjælpende ægtefælle	3,0	3,8	3,3	2,0	1,1	1,0
Beskæftigede lønmodtagere	57,7	62,1	57,9	54,6	55,9	55,4
Arbejdsløse	8,2	6,4	8,9	10,7	9,2	6,2
Uden for arbejdsstyrken	19,4	20,5	19,8	25,6	20,7	27,2
Andet	7,8	4,9	6,6	4,4	10,5	7,7

Bilagstabel 2.2

Arbejdsmarkedsstatus for mødre til folkeskoleelever, fordelt på klassetrin, fra 1982-83 og 1997-98

	Afgangår					
	1982-83	1985-86	1988-89	1991-92	1994-95	1997-98
	— pct. —					
I alt						
Selvstændige	3.7	4.2	4.3	4.0	3.6	3.4
Medhjælpende ægtefælle	6.5	5.3	3.8	2.5	1.5	1.1
Beskæftigede lønmodtagere	66.3	70.0	72.5	72.5	72.8	74.0
Arbejdsløse	5.4	5.6	6.1	7.5	7.5	5.2
Uden for arbejdsstyrken	16.5	13.3	11.7	11.9	13.1	14.9
Andet	1.6	1.6	1.6	1.5	1.5	1.4
8. klasse						
Selvstændige	3.6	4.3	4.4	4.1	3.8	3.4
Medhjælpende ægtefælle	6.6	5.4	3.8	2.5	1.6	1.2
Beskæftigede lønmodtagere	66.4	70.6	73.1	72.8	73.4	75.0
Arbejdsløse	5.5	5.7	6.2	7.6	7.2	5.2
Uden for arbejdsstyrken	16.5	12.7	11.2	11.6	12.7	14.0
Andet	1.4	1.2	1.3	1.3	1.2	1.2
9. klasse						
Selvstændige	3.9	3.8	4.0	3.4	2.7	2.3
Medhjælpende ægtefælle	6.5	4.6	3.3	2.0	1.1	0.7
Beskæftigede lønmodtagere	66.7	70.3	72.6	72.9	73.3	74.8
Arbejdsløse	5.4	5.5	6.0	7.3	7.3	5.1
Uden for arbejdsstyrken	16.1	13.2	11.5	11.6	12.7	14.2
Andet	1.5	1.5	1.5	1.6	1.3	1.4
10. klasse						
Selvstændige	3.4	3.9	3.8	3.7	3.3	3.0
Medhjælpende ægtefælle	6.4	5.4	3.8	2.5	1.4	1.0
Beskæftigede lønmodtagere	65.5	68.4	70.9	71.3	70.9	70.6
Arbejdsløse	5.4	5.4	6.3	7.7	8.0	5.5
Uden for arbejdsstyrken	17.1	14.5	12.9	13.0	14.4	17.9
Andet	2.2	2.4	2.2	1.8	2.0	2.0
11. klasse						
Selvstændige	3.6	5.3	4.3	4.9	5.1	5.3
Medhjælpende ægtefælle	6.0	1.8	1.9	1.2	0.3	2.5
Beskæftigede lønmodtagere	45.6	58.5	58.9	63.2	64.2	63.1
Arbejdsløse	4.4	4.2	7.0	10.3	9.6	4.9
Uden for arbejdsstyrken	27.8	22.6	22.8	16.7	16.9	22.5
Andet	12.7	7.7	5.1	3.6	3.9	1.6